

**Tilläggsyrkande
Särskilt yttrande**

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet
Centerpartiet

2024-10-31

Nr 20

Tilläggsyrkande angående – Redovisning av uppdrag om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Socialnämnden Centrum, socialnämnden Hisingen, socialnämnden Nordost och socialnämnden Sydväst får i uppdrag att utreda hur förlorad arbetsinkomst vid nyplaceringar kan utformas och införas.
2. Socialnämnden Sydväst får i uppdrag att erbjuda förstärkt stöd till familjehem utanför kontorstid.
3. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande bifalles i övrigt.

Yrkandet

Arbetet med att utveckla och förbättra familjehemsverksamheten är mycket viktigt för att socialtjänsten ska kunna erbjuda rätt insatser till barn och familjer i väldigt svåra livssituationer. Ett gediget kvalitetsarbete pågår löpande i socialnämnderna, och förändringar behöver ske succesivt och långsiktigt för att värna både barnen, våra medarbetare, alla som är familjehem eller funderar på att bli det.

Flera socialnämnder lyfter behovet av att förstärka rekrytering och utbildning av nya familjehem, förstärka insatsen Skolfam för familjehemsplacerade barn och särskilt vid vårdnadsöverflytt. Dessa utvecklingsinsatser bedöms kunna tas omhand inom ramen för det ordinarie kvalitetsarbetet.

Samtliga socialnämnder är överens om att frågan om förlorad arbetsinkomst vid nyplaceringar bör utredas. Redovisningen visar också att frågan om förstärkt stöd till familjehem utanför kontorstid har lyfts inom kategoriplansarbetet och skulle kunna hanteras i samband med pågående uppdrag om att inrätta fler HVB i egen regi. Att hantera dessa två frågor tillsammans är klokt då det kan minska administrationen, bidra till samnyttjande av resurser och snabba på framdriften. Dessa frågor ser vi som angelägna att gå vidare med i nuläget.

Tilläggsyrkande

2024-10-04

Nr: 2, SLK-2024-00440

Tilläggsyrkande angående – Redovisning av uppdrag om att ta framförslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. De fyra regionala socialnämnderna får i uppdrag att utvärdera den nuvarande tillgången till Skolfamteam och identifiera om behovet av fler team är nödvändigt för att kunna möta de familjehemsplacerade barnens behov i staden.
2. Socialnämnderna säkerställer att samarbetet mellan förvaltningarna stärks och att nödvändiga resurser fördelas på ett sådant sätt att alla barn i familjehem får tillgång till det stöd Skolfam kan erbjuda.

Yrkandet

Genom de gemensamma utvecklingsinitiativen, prioriteras trygghet och stabilitet för familjehemsplacerade barn och unga. Sverigedemokraterna ser hur detta arbete kommer att skapa bättre förutsättningar för barnens framtid samt medför en långsiktig besparing för både kommunen och samhället.

Att Socialnämnderna i Centrum och Nordost lyfter fram behovet av fler Skolfamteam är en viktig signal om att staden behöver satsa ytterligare resurser på denna modell. En utökning av Skolfamteamen kommer inte bara att möta de omedelbara behoven utan också bidra till långsiktig utveckling och framgång för barnen, vilket är avgörande för deras framtid.

Det är bra att Socialnämnderna på Hisingen och i Sydväst betonar behovet av att kontinuerligt följa upp tillgången till Skolfamteam, då behoven kan skifta över tid. Denna flexibilitet och samverkan mellan förvaltningarna är avgörande för att säkerställa att alla barn i Göteborgs Stad får rätt stöd oavsett var de är placerade.

Ärende 2
2024-10-04

M, D, L, KD

Tilläggsyrkande angående – Redovisning av uppdrag att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att, i samverkan med Socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen säkerställa fortsatt stöd till familjehem, även efter det att vårdnaden för det placerade barnet har överflyttats till familjehemmet.
2. Kommunstyrelsen får i uppdrag att, i samverkan med Socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydväst, Hisingen och Nämnden för funktionsstöd säkerställa att familjehemsplacerade barn med funktionsnedsättning har rätt till insatser enligt LSS utifrån en individuell bedömning och efter barnets specifika behov.
3. Kommunstyrelsen får i uppdrag att, i samverkan med Socialnämnd Centrum att initiera en rekryteringskampanj för att öka antalet familjehem i Göteborgs Stad.

Yrkande

För att säkerställa att placerade barn får en trygg och stabil uppväxt är det viktigt att familjehemmen i Göteborg får långsiktigt stöd efter behov, även efter att de har erhållit vårdnaden om barnet. Ett sådant stöd är avgörande för att familjehemmet ska klara sitt uppdrag och kunna säkerställa barnets trygghet och långsiktiga utveckling.

Vi behöver säkerställa att barn med funktionsnedsättningar som placeras i familjehem har samma rätt till insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) som andra barn med motsvarande behov. Detta innebär att familjehemsplacerade barn med funktionsnedsättning, utifrån en individuell bedömning, ska tillförsäkras rätt till insatser enligt LSS som exempelvis personlig assistans eller korttidsavlastning. Det är avgörande för barnets välmående och familjehemmets långsiktiga förmåga att fungera på ett hållbart sätt över tid.

Placering i familjehem ger barn en tryggare och mer personlig miljö än på institution där vi också möjliggör för barnet att skapa stabila relationer, vilket gynnar deras utveckling. Det är ett problem att antalet familjehem är begränsat

och vi ser därför att en rekryteringskampanj för att attrahera fler familjehem är lämplig.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-09-11

Ärendenummer SLK-2024-00440

Handläggare

Britta Timan

Telefon: 031-368 04 56

E-post: britta.timan@stadshuset.goteborg.se

Redovisning av uppdrag om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 2022-10-06 § 14 till socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden antecknas och förklaras fullgjort.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 2022-10-06 § 14 att ge socialnämnderna i uppdrag att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras. Samtliga ansvariga nämnder har under våren 2024 godkänt respektive förvaltnings redovisning av uppdraget och föreslagit kommunstyrelsen och kommunfullmäktige att uppdraget ska förklaras fullgjort.

Respektive socialnämnd bedriver ett internt familjehemsarbete anpassat till nämndens specifika förutsättningar och behov. Därutöver driver nämnderna vissa gemensamma verksamheter och frågor vilka syftar till att stärka familjehemsvården, bland annat genom möjlighet till utökat stöd till både familjehem och vårdnadshavare. Arbetet bedrivs inom ram. Nämnderna beskriver dessutom ett antal gemensamma utvecklingsinitiativ som skulle kunna bli aktuella i de fall de bedöms adekvata utifrån respektive nämnds behov. För närvarande finns dock inte en sådan samsyn varför dessa initiativ, i nuläget, inte bedömts kunna genomföras på ett samlat sätt av de fyra socialnämnderna.

Stadsledningskontorets bedömer att kommunfullmäktiges uppdrag är omhändertaget genom de utvecklingsinitiativ som beskrivs i nämndernas redovisning samt genom socialnämndernas pågående gemensamma arbete. Stadsledningskontoret anser dock att ett fortsatt arbete med de utvecklingsinitiativ som beskrivs bör fortgå. Den av kommunfullmäktige 2024-02-01 § 24, antagna riktlinjen för familjehemsvården i Göteborgs Stad ger gemensamma förutsättningar för det fortsatta arbetet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Ett starkt stöd och skydd till barn och unga i familjehemsvård bör på sikt leda till bättre framtidsförutsättningar och de föreslagna åtgärderna bedöms bidra till ett långsiktigt stöd. Som en följd av detta skulle även de framtida kostnaderna för kommunen och samhället i stort kunna minska.

Utifrån den kostnadsberäkning varje nämnd lämnat som del av redovisningen framgår att följande:

- Socialnämnd Centrum har övervägt möjligheten att omfördela medel från annan verksamhet till förmån för familjehemsvården och har inför 2024 gjort justeringar inom ram för att stärka familjehemsvården genom att till exempel utöka bemanningen på familjehemsenheten och resursenheten. Möjligheten att inom ram omfördela ytterligare medel för att kunna förstärka familjehemsvården enligt förslagen i tjänsteutlåtandet bedöms vara begränsad. Nämnden uppskattar kostnaden för de föreslagna åtgärderna till 10 500 000 kronor.
- Inom ramen för socialnämnd Hisingens interna familjehemsarbete har det sedan år 2022 gjorts resursförstärkningar för att stärka processerna kring de placerade barnen om totalt cirka 12 560 000 kronor. Nämndens bedömning är att den nuvarande organiseringen av resurser behöver bestå över tid och finnas i ordinarie budget för aktuella verksamheter för att kunna tillhandahålla en hållbar och långsiktig familjehemsvård av god kvalitet. Några ytterligare satsningar bedöms i nuläget inte vara möjliga att genomföra.
- Socialnämnd Nordost har övervägt möjligheten att omfördela medel från annan verksamhet till förmån för familjehemsvården. Möjligheten att omfördela anses vara begränsad. Uppskattad kostnad för de föreslagna åtgärderna är för nämndens räkning cirka 13 540 000 kronor.
- Socialnämnd Sydväst framhåller att pågående och planerade åtgärder som bedrivs av socialförvaltningarna bedöms bidra till utvecklat stöd för familjehemmen som har uppdrag genom Göteborgs stad. Arbetet som pågår och är planerat gällande placerade barn och unga i familjehem innebär inga ytterligare ekonomiska utökningar.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Barnkonventionen stadgar att alla barn har rätt till liv och utveckling (artikel 6). Konventionsstaterna ska säkerställa barnets överlevnad och utveckling till det yttersta av sin förmåga. När vårdnadshavare inte kan ta ansvar för sina barn fullt ut behöver samhället stödja och skydda barn som annars riskerar en ogynnsam utveckling.

Enligt barnkonventionens artikel 3 ska barnets bästa beaktas vid alla beslut som berör barn. Socialtjänstlagen (SoL) anger att det som är bäst för barnet ska vara avgörande vid beslut eller andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser för barn. De av nämnderna föreslagna åtgärderna bedöms bidra till barnets bästa. Barn har rätt till sin ursprungsfamilj och föräldrarna har rätt till stöd för att kunna vara föräldrar på avstånd.

För barn som av olika skäl inte kan växa upp i sin familj är familjehemmens stabilitet och uthållighet en avgörande faktor för barnets uppväxt. Barn behöver trygga och förutsägningsbara vuxna som fostrare och förebilder. Det är ett stort ansvar att öppna sitt hem för ett barn som av olika skäl inte kan bo med sina vårdnadshavare. Många familjehemsplaceringar blir uppväxtplaceringar och barnet bor kvar i hemmet tills det gått ur gymnasieskolan. Många familjehemsplacerade barn har också komplexa behov som man som familjehemsförälder ska kunna tillgodose.

Föreslagna åtgärder bedöms bidra till att stödet till familjehemmen förbättras. Ett förbättrat stöd till familjehemmen kan bidra till att antalet oplanerade avslut i familjehemsvården minskar samt bidra till en ökad trygghet och stabilitet för barnen.

Bilagor

1. Kommunfullmäktiges protokollsutdrag 2022-10-06 § 14
2. Socialnämnd Centrums handlingar 2024-03-26 § 86
3. Socialnämnd Hisingens handlingar 2024-04-23 § 117
4. Socialnämnd Nordost handlingar 2024-03-26 § 128
5. Socialnämnd Sydväst handlingar 2024-03-27 § 79

Ärendet

Stadsledningskontoret redogör i ärendet för socialnämnd Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 2022-10-06 § 14 om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras.

Beskrivning av ärendet

Socialnämndernas uppdrag

Kommunfullmäktige gav vid sammanträdet 2022-10-06 § 14 socialnämnderna följande uppdrag:

- Socialnämnden Centrum får i uppdrag att i samverkan med socialnämnden Hisingen, socialnämnden Nordost och socialnämnden Sydväst utreda och ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras inklusive kompetensutveckling och uppföljning av familjehemmen, samt hur socialtjänsten kan ge ökat stöd och insatser till både familjehem och placerade barns ursprungsfamilj.
- I utredningen ska ett övervägande kring att anställa familjehemssekreterare som är tillgängliga även utanför kontorstid ingå.
- Socialnämnden Centrum får i uppdrag att i samverkan med socialnämnden Hisingen, socialnämnden Nordost och socialnämnden Sydväst säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden.
- Socialnämnderna får i uppdrag att utreda och ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden.
- Utredningen ska även innehålla en ekonomisk konsekvensanalys om hur förslagen kan påverka socialnämnderna.

Socialnämndernas redovisning av uppdraget

Samtliga ansvariga nämnder har under våren 2024 godkänt respektive förvaltnings redovisning av uppdraget och föreslagit kommunstyrelsen och kommunfullmäktige att uppdraget ska förklaras fullgjort. Nedan följer respektive nämnds redovisning av arbetet med uppdraget.

Socialnämnd Centrum

Socialnämnd Centrum framhåller att familjehemsvården i Göteborg, mellan åren 2017-2020, har varit föremål för översyn och genomlysningar med förslag på olika åtgärder. Flera av åtgärderna har blivit genomförda och andra har av olika skäl inte påbörjats eller är enbart delvis genomförda.

I de frågor där förvaltningarna är överens om förslag till förbättringar inom familjehemsvården är dessa omhändertagna i Kategoriplan Barn och unga som förvaltningarna gemensamt arbetat fram. De förslag som går utöver dessa, där enighet inte kunnat nås, beskrivs i de respektive förvaltningarnas tjänsteutlåtanden. Förslagen innehåller ersättning för familjehemmen, förstärkning av rekrytering, förstärkt riktad öppenvård, förstärkt umgängesresurs, tillgången till Skolfam (förebyggande arbetsmodell för att stärka skolresultat för barn placerade i familjehem), förstärkt stöd vid nyplaceringar samt uppföljning. Föreslagna förstärkningar bedöms av nämnden vara adekvata och kvalitetshöjande och bidrar till motionens intentioner.

Socialnämnd Hisingen

Nämnden framhåller att det pågående gemensamma arbetet i Göteborgs stad avseende familjehemsvården är adekvat och omhändertar uppdragets intentioner. Arbetet är förankrat över staden och något som de fyra socialnämnderna står bakom. Socialnämnd Hisingen gör bedömningen att detta arbete i nuläget inte kräver ytterligare ekonomiska resurser. Detta arbete bedöms av nämnden bidra till utvecklat stöd för familjehemmen som har uppdrag genom Göteborgs stad.

För socialnämnd Hisingen har det under de senaste åren skett oplanerade avslut för de placerade barnen, det har varit en hög andel konsulentstödda familjehem och samverkan internt har inte fungerat optimalt. Nämnden har under de senaste åren gjort flera resursförstärkningar och mobiliserat resurser kopplat till den interna familjehemsvården. Detta har gjorts genom omprioriteringar av resurstilldelning till olika verksamheter. Familjehemsvården bedöms ha förbättrats under år 2023 och förväntas förbättras ytterligare under år 2024. Bedömning görs att den nuvarande organisering av resurser behöver bestå över tid för att möjliggöra arbetet mot en hållbar och långsiktig familjehemsvård av god kvalitet. Nämnden gör bedömningen att det under år 2024 inte bör implementeras ytterligare socialnämndsgemensamma utvecklingsåtgärder inom familjehemsvården. Bedömningen från socialnämnd Hisingen är att det sannolikt inte kommer ge de positiva effekter som är önskvärda med andra satsningar än de som socialnämnd Hisingen påbörjat. Nämndens bedömning är att grunduppdraget behöver fungera adekvat innan ytterligare satsningar görs.

Uppdraget syftar till att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden. Detta omhändertas genom nämndernas pågående gemensamma arbete och sker i enlighet med Göteborgs Stads riktlinje för familjehemsvård för barn och unga.

Socialnämnd Nordost

Mellan 2017 till 2020 har familjehemsvården i Göteborg varit föremål för översyn och genomlysningar med förslag på olika åtgärder. Flera av åtgärderna har blivit genomförda eller är delvis genomförda, samtidigt som andra av olika skäl inte påbörjats. Ett stadengemensamt utvecklingsarbete pågår inom ramen för kategoriplansarbetet för barn och unga vilket innehåller flera aktiviteter som syftar till en effektiv organisering av familjehemsvården i staden. Flera gemensamma verksamheter bedrivs och Socialnämnd Nordost föreslår ytterligare insatser gällande ersättning för familjehemmen, förstärkning av rekrytering, förstärkt riktad öppenvård, förstärkt umgängesresurs, tillgången till Skolfam, förstärkt stöd vid nyplaceringar, uppföljning samt utvecklingsinitiativ gällande behandlingsfamiljer och utvecklandet av TFCO på hemmaplan (Treatment Foster Circare Oregon). Föreslagna förstärkningar bedöms av nämnden vara adekvata och kvalitetshöjande och ytterligare bidra till motionens intentioner. Familjehemsvården är dock en komplex fråga och nämnden beskriver att det i dagsläget inte råder enighet kring om på vilket sätt dessa utvecklingsinitiativ fortsatt ska omhändertas.

Socialnämnd Sydväst

De fyra socialförvaltningarna driver flera frågor gemensamt i staden även om de i grunden är autonoma nämnder. Delar av det gemensamma arbetet är beslutat av de fyra direktörerna för socialförvaltningarna och framgår av kategoriplanen för barn och unga.

Genom kategoriplanen omhändertas utvecklingen av familjehemsvården där arbete pågår med att utveckla arbetet med familjehem i egen regi och utreda förutsättningar för övergång till familjehem egen regi.

Det pågående arbetet i Göteborgs Stad bedöms vara adekvat, kvalitetshöjande och omhändertar uppdragets intentioner. För att barn och ungas behov i familjehem ska kunna tillgodoses behöver staden bedriva en långsiktig och stabil familjehemsvård. Den gemensamma organiseringen av familjehemsarbetet som beskrivs i tjänsteutlåtandet bedöms tillgodose stabilitet och långsiktighet för barn och unga i familjehemsvård. Arbetet bedöms även kunna bedrivas inom befintlig ekonomisk ram. Socialnämnden beskriver därutöver ett antal ytterligare möjliga utvecklingsinsatser gällande ersättning för familjehemmen, förstärkning av rekrytering, förstärkt stöd till familjehem efter kontorstid, förstärkt riktad öppenvård, förstärkt umgängesresurs, tillgången till Skolfam, Kompetensutveckling bedömningsmetoder och utökad digitalisering.

Gemensamt arbete inom familjehemsvården i Göteborgs Stad

Familjehem Göteborg, rekrytering och utbildning (RU)

Inom Socialförvaltning Centrum finns den centrala rekryterings- och utbildningsenheten (RU) för familjehemmen i Göteborg. Verksamheten samfinansieras mellan de fyra socialförvaltningarna. RU består av tre utbildare, en rekryterare och en deltidskommunikatör som arbetar med kompetensutveckling och har tagit fram en kompetenstrappa för familjehem och jourhem med syfte att ge kunskapsutveckling under pågående uppdrag. RU håller även i gemensam utbildning och gemensamma aktiviteter för familjehemmen i Göteborg för ökad likvärdighet.

Gemensam umgängesenhet

Inom socialförvaltning Sydväst finns sedan maj 2021 den stadengemensamma umgängesenheten som tar emot biståndsbedömda uppdrag från de fyra socialförvaltningarna i staden. På Umgängesenheten får barn och ungdomar som placerats utanför hemmet stöd vid umgänge med sina föräldrar och andra viktiga personer. Umgängesenheten har fem medarbetare.

Stellamottagningen

Stellamottagningen är en stadengemensam verksamhet som har funnits sedan början av 2020 och är organiserad i socialnämnd Sydväst. Enligt 6 kap 7 § Socialtjänstlagen har föräldrar till placerade barn rätt till råd, stöd och annan hjälp som de är i behov av. Verksamheten har som uppdrag att möta föräldrar som har sina barn placerade utanför hemmet. Stellamottagningen arbetar med serviceinsatser, vilket innebär att det är föräldrarna själva som initierar kontakt. Medarbetarna vid Stellamottagningen kan till exempel vara med som ett stöd i mötet med socialtjänsten eller förbereda föräldrar och vårdnadshavare inför ett sådant möte. Stellamottagningen kan också hjälpa till med att gå igenom utredningar och dokumentation som ligger till grund för placeringen av barnet. Föräldrarna har också möjlighet att prata om sitt mående. Stellamottagningen har två medarbetare.

Skolfam

Skolfam är en nationell förebyggande arbetsmodell för elever som bor i familjehem. Arbetsmodellen ska stärka förutsättningarna för att familjehemsplacerade elever ska nå goda skolresultat. Modellen ska också stärka samverkan mellan elevens skola, familjehemmet och socialtjänsten.

Målgruppen för Skolfams arbete är Göteborgs Stads familjehemsplacerade barn som går i förskoleklass till och med årskurs 9. Skolsamarbetet startar när eleven går i förskoleklass-årskurs 7. Samarbetet gäller för elever som har en stabil familjehemsplacering.

Skolfam i Göteborg har tolv Skolfam-team. I teamen arbetar psykologer och specialpedagoger som tillhör grundskoleförvaltningen. I teamen arbetar också barnsekreterare och familjehemssekreterare från Göteborgs Stads socialförvaltningar. Teamet kartlägger elevens skolsituation och genomför en strukturerad uppföljning under elevens hela tid i grundskolan.

Stöd till familjehem via psykologenheten

Respektive socialnämnd har ett varierat utbud av anpassat öppenvårdsstöd för familjehemmen. Det finns därutöver möjlighet att köpa tjänster från Psykologenheten för ytterligare stöd till familjehemmen för samtliga socialförvaltningar. Psykologenheten är en intern resurs som är organiserad under socialförvaltningen Hisingen och finansieras genom köp- och sälj. På enheten arbetar legitimerade psykologer som i samråd med barnsekreterare och familjehemssekreterare kan stötta barnet, ursprungsförälder och familjehemmet.

Kategoriplan Barn och unga

Kategoristyrning är en metod för styrning mot gemensamma mål och leds inom områdena individ- och familjeomsorg samt funktionsstöd av Spink. Förvaltningen för Inköp och upphandling äger processen och är stadens metodstöd vad gäller kategoristyrning.

Syfte med kategoriplanen Barn och unga, familjehem, är att säkra en ändamålsenligt och kostnadseffektiv organisering av familjehemsvården inom staden. Staden behöver ha ett tillräckligt utbud av familjehem för att säkra möjlighet att verkställa insatsen. Utbudet ska matcha barn och ungas behov. Stödet till familjehemmen behöver stärkas och ska vara likvärdigt över staden och av god kvalitet. De aktiviteter som lyfts fram i kategoriplanen är främst att stärka och utveckla arbetet med familjehem i egen regi, utreda förutsättningar för övergång från konsulentstödda familjehem till familjehem i egen regi, stärka arbete utifrån överenskommelser om intern samverkan mellan Göteborgs Stads socialförvaltningar inkluderat förvaltningen för funktionsstöd samt arbeta vidare för att utveckla samsynen mellan socialförvaltningarna.

Utvecklingsinitiativ som utretts inom ramen för uppdraget

Höja arvudet generellt för familjehem i Göteborg

Socialnämnderna följer Sveriges kommuner och regioners (SKR) riktlinjer för arvodering och omkostnadsersättningar. 2023 höjdes ersättningarna efter att en analys gjorts av SKR som visade att ersättningsnivåer är ett incitament för att bli familjehem.

Om Göteborg Stad gör ytterligare ökning av SKR:s befintliga arvoden menar socialnämnderna att detta kan leda till att privata företag också ökar sina arvoden till de konsulentstödda familjehemmen, något som med stor sannolikhet skulle bidra till

ytterligare kostnadsökningar för staden. Det går inte heller med en absolut säkerhet att prognosticera vad en ökning av arvodena kan innebära för kommunernas möjligheter att rekrytera lämpliga familjehem anser nämnderna vidare.

Samtliga nämnder gör bedömningen att utvecklingsinitiativet inte bör genomföras.

Ersätta förlorad arbetsinkomst vid nyplaceringar

I de ärenden det då det bedöms vara nödvändigt att en familjehemsförälder är hemma på heltid kan familjehemmet erbjudas ersättning för förlorad arbetsinkomst. Detta kan bidra till färre sammanbrott och en stabilare placering. Nämnderna framhåller att det finns anledning att utreda om Göteborgs stad ska erbjuda familjehem ersättning för förlorad arbetsinkomst vid nyplacering i större utsträckning än idag. Detta i de fall det bedöms finnas hög risk för framtida oplanerade avslut och med hänsyn till det enskilda barnets behov.

Samtliga nämnder gör bedömningen att det finns anledning att utreda om Göteborgs stad ska erbjuda familjehem förlorad arbetsinkomst vid nyplacering om det bedöms finnas hög risk för sammanbrott. Individuella bedömningar bör göras för varje enskilt barn.

Socialnämnd Hisingen och socialnämnd Sydväst framhåller att ett arbete för likvärdiga bedömningar i frågan omhändertas av socialnämnderna.

Förstärka rekryteringsfunktionerna inom Familjehem Göteborg, rekrytering och utbildning (RU)

Som ovan beskrivits finns en stadengemensam rekryterings- och utbildningsenhet (RU). I dagsläget består RU av tre utbildare, en rekryterare och en deltidskommunikatör som arbetar med kompetensutveckling. RU håller även i gemensam utbildning och gemensamma aktiviteter för familjehemmen i Göteborg. I dagsläget är kostnaden för RU 4 686 000 kronor som fördelas mellan de fyra socialnämnderna.

Även socialnämndernas egna familjehemssekreterare rekryterar familjehem till respektive nämnd. Inom ramen för deras uppdrag ingår också handledning och kompetensutveckling till familjehemmen. På nationell nivå stödjer Socialstyrelsen kommunerna med kampanjer för att rekrytera familjehem över hela landet. En ny sådan kampanj lanserades i slutet av april 2024.

Socialnämnd Centrum och socialnämnd Nordost gör bedömningen att RU behöver förstärkas med ytterligare tjänster för ett utökad uppdrag gällande rekrytering av familjehem. Socialnämnd Sydväst beskriver nuvarande verksamhet men någon ytterligare utveckling föreslås inte i nämndens rapportering. Socialnämnd Hisingen gör bedömningen att utvecklingsinitiativet inte bör genomföras i nuläget.

Förstärka stödet till familjehemmen efter kontorstid

Familjehemmen erhåller idag kontinuerlig handledning på kontorstid genom sin familjehemssekreterare vid den socialnämnd som de tillhör. På kvällar och helger kan akuta situationer hanteras av socialjouren men stödet omfattar inte handledning till familjehemmen. Alla interna familjehem i Göteborgs Stad har sedan år 2019 även tillgång till personalstöd från Falck Healthcare dygnet runt, alla dagar under året. Stödet består av vägledande samtal av socionom, psykolog, jurist med flera i syfte att snabbt kunna få råd och stöd.

Vid rekryteringen av familjehem framhålls ofta behovet av tillgång till dygnetruntstöd. Efter påbörjat uppdrag används det dock i liten utsträckning.

Det bedöms dock av samtliga nämnder angeläget att kunna erbjuda förstärkt stöd efter kontorstid till familjehemmen. Frågan är omhändertagen av nämnderna inom ramen för kategoriplan Barn och unga. Utökning av HVB hem i egen regi är en aktivitet i kategoriplanen och HVB-personal som bemannar boenden dygnet runt skulle även kunna utgöra stöd till familjehemmen på kvällar och helger.

Samtliga nämnder framhåller att initiativet omhändertas inom ramen för Kategoriplan Barn och unga. I socialnämnd Sydväst har arbete också påbörjats med så kallade ”mentorsfamiljehem” där ett erfaren familjehem fungerar som mentor för andra familjehem, där tillgängligheten är dygnet runt.

Förstärka med riktat anpassat öppenvårdsstöd för familjehemmen

Respektive socialnämnd har ett varierat utbud av anpassat öppenvårdsstöd för familjehemmen inom sina resursenheter. Flera nämnder har, för att säkerställa likvärdigt anpassat öppenvårdsstöd för familjehemmen, förstärkt eller föreslår en förstärkning av den interna öppenvården. När ett barn eller ungdom är placerad på annan ort ges stödet genom exempelvis den andra kommunens resursenhet.

Som tidigare beskrivits finns också möjlighet att köpa tjänster från Psykologenheten för ytterligare stöd till familjehemmen för samtliga socialförvaltningar. Psykologenheten är en intern resurs som finansieras genom köp- och sälj. På enheten arbetar legitimerade psykologer som i samråd med barnsekreterare och familjehemssekreterare kan stötta barnet, ursprungsförälder och familjehemmet.

Socialnämnd Centrum och socialnämnd Nordost gör bedömningen att respektive nämnds interna arbetet skulle behövas förstärkas med två respektive fyra tjänster. Socialnämnd Hisingen framhåller att befintlig struktur bedöms tillgodose behovet av öppenvård till familjehemmen. Socialnämnd Sydväst beskriver att den befintliga strukturen till viss del tillgodoser behovet av öppenvård till familjehemmen.

Förstärka nuvarande umgängesenhet inklusive kompetensutveckling

Umgängesenheten består av sex årsarbetare och arbetar med kvalificerat umgängesstöd mot hela staden. Nuvarande Umgängesenheten inrättades 2021 och uppfyller cirka en tredjedel av behovet av kvalificerat umgängesstöd.

Stellamottagningen är en mottagning för föräldrar till placerade barn och består idag av två medarbetare. Stellamottagningen har i perioder varit hårt belastad och haft lång kö.

Socialnämndernas medarbetare har ett kontinuerligt behov av kompetensutveckling om bland annat umgänge och umgängesstöd utifrån den senaste forskningen. Att involvera föräldrar i de delar där det går och ge dem stöd inför, under och efter placering är en viktig del utifrån barnets bästa. Ett nyligen avslutat forsknings- och utvecklingsprojekt, ”Förälder på avstånd”, som syftar till att förbättra stödet till de biologiska föräldrarna och utifrån det tredelade föräldraskapet är ett exempel på ett angeläget kompetensområde.

För att säkerställa likvärdigt stöd för kvalificerat umgänge bedömer socialnämnderna Centrum och Nordost att det behövs en förstärkning av nuvarande umgängesenhet med ytterligare medarbetare. Umgängesenheten bör också få ett utökat uppdrag att även erbjuda kompetensutveckling inom området. Stellamottagningen kan med fördel ta fram kompetensutveckling för det tredelade föräldraskapet. Utvecklingsinitiativen behöver dock utredas vidare.

Socialnämnd Nordost beskriver också att nämnden inrättat en tjänst som umgängeskoordinator som ska omhänderta den stora omfattningen av umgängen. Nämnden beskriver dock att det finns behov av ytterligare en förvaltningsintern tjänst som umgängeskoordinator.

Socialnämnderna Hisingen och Sydväst framhåller att nämnderna genomför kontinuerlig kompetensutveckling utifrån umgänge och umgängesstöd till medarbetarna. För att säkerställa likvärdigt stöd till umgänge, flexibilitet för umgänge under kvällar och helger föreslår nämnderna kontinuerlig uppföljning av umgängesenheten för att möta efterfrågan i staden. Behov av utökade resurser för Stellanmottagningen behöver utredas ytterligare. Socialnämnd Hisingen gör dock bedömningen att utvecklingsinitiativet inte bör genomföras i nuläget.

Säkerställa tillgången till Skolfamteam

Skolfam är en förebyggande arbetsmodell för att stärka skolresultat för barn placerade i familjehem. Modellen bygger på tvärprofessionell samverkan mellan specialpedagog, psykolog, familjehemssekreterare. Modellen är manualstödd och vetenskapligt utvärderad. Tillgången till Skolfamteam är inte statiskt och i dagsläget saknas det Skolfamteam för att behovet skall vara tillgodosett.

Socialnämnderna Centrum och Nordost framhåller att ytterligare Skolfamteam bör inrättas för att säkerställa tillgången till Skolfamteam för familjehemsplacerade barn. Socialnämnderna Hisingen och Sydväst beskriver att tillgången till Skolfamteam kontinuerligt behöver följas upp då behoven skiftar över tid. Det är av yttersta vikt att socialförvaltningarna hjälps åt mellan förvaltningarna för att säkerställa tillgången till Skolfamteam över staden.

Movebox och Letterbox club

Movebox är en satsning från Göteborgs Stad där familjehem med placerade barn i åldrarna 6-9 år får paket hemskickade med inspiration, tips och saker som uppmuntrar till rörelseglädje och fysisk aktivitet.

Letterbox Clubs ordnas genom Stiftelsen Allmänna barnhuset i syfte är att stimulera och väcka barns nyfikenhet och lust till att läsa, räkna och lära sig. Deltagande barn får paket hemskickade med utvalda böcker, spel och skrivmaterial. Projektet vänder sig till barn i åldern 4-11 som bor i familjehem, lever i familjer med långvarigt försörjningsstöd eller har öppna insatser.

Movebox och Letterbox club har tidigare finansierats genom statliga medel. Inför 2024 utgick dessa statliga medel vilket har inneburit att satsningen har fått läggas vilande tills finansiella lösningar har hittats.

Socialnämnderna Centrum och Nordost beskriver att det finns behov av ytterligare finansiering finns för att tillgången till insatserna Movebox och Letterbox club ska kunna säkerställas. Insatserna beskrivs inte i socialnämnd Hisingen respektive socialnämnd Sydväst rapportering.

Tillgång till stödpaket och extra handledning av nya placeringar i familjehem de första sex månaderna

Socialnämnderna Centrum och Nordost framhåller att många sammanbrott sker de sex första månaderna i familjehemmen. För att förhindra sammanbrott bör ett stödpaket erbjudas.

Det innebär att familjehemssekreterarna behöver intensifiera sina stödinsatser de första sex månaderna. Stödpaketet kan innehålla kompetensutveckling, extra handledning och extra besök.

Socialnämnd Centrum har gjort justering inom ram 2024 motsvarande två familjehemssekreterare för att kunna intensifiera stödet till familjehemmen. I dagsläget bedöms behovet vara tillgodosett men nämnden ser framöver behov av en utökning med en årsarbetare. Socialnämnd Nordost framhåller att behov av ytterligare finansiering finns för att insatsen ska kunna säkerställas. Insatserna beskrivs inte i socialnämnd Hisingen respektive socialnämnd Sydväst rapportering.

Kompetensutveckling avseende bedömningsmetoder

Det finns flera etablerade metoder från olika aktörer för utredningar av tilltänkta familjehem inom socialtjänsten. Standardiserade bedömningar, med till exempel processmodeller och intervjuformulär, är en viktig del för en professionell bedömning. Göteborg Stad arbetar med Socialstyrelsens bedömningsmetoder BRA-fam och Familjevinjetterna som bygger på empirisk forskning samt familjehemsutredares erfarenheter och kunskaper. Den huvudsakliga utredningsmetoden som används är Kälvesten och till detta underlag läggs även referenstagning, registerutdrag och hembesök. Därefter gör socialtjänsten en samlad bedömning om aktuell familj är lämplig som familjehem. För att komplettera nuvarande utredningsmetodik med Socialstyrelsens standardiserade bedömningsmetoder krävs kompetensutveckling.

Socialnämnderna Hisingen, Nordost och Sydväst bedömer att utvecklingsinitiativet ryms inom befintligt utvecklingsarbete. Insatsen beskrivs inte i socialnämnd Centrums rapportering.

Uppföljning av familjehemsvården

Socialnämnderna Centrum och Nordost bedömer att enheten för stadenövergripande kunskapsstöd och utveckling (SKU), Tjänsteförvaltning Integrerad digitalisering (TID) och representanter från familjehemsenheterna behöver ta fram underlag för orsakskoder, nyckeltal för att kunna följa stadens familjehemsvård, sammanbrott med mera. Nämnderna bedömer även att det finns behov av att ta fram digitala lösningar inom familjehemsverksamheten. Socialnämnderna Centrum och Nordost bedömer att utvecklingsinitiativet ryms inom befintligt utvecklingsarbete. Insatsen beskrivs inte i socialnämnd Hisingens och socialnämnd Sydvästs rapportering.

Utveckling av TFCO (Treatment Foster Care Oregon) i socialnämnd Nordost

Socialnämnd Nordost har börjat undersöka möjligheterna att arbeta fram ett underlag för att utveckla en TFCO-liknande insats på hemmaplan. TFCO är en förstärkt familjehemsplacering som är ett alternativ till att placera barn och ungdomar med allvarliga beteendeproblem på institution. Insatsens målgrupp är ungdomar i åldern 12-17 år med allvarliga beteendeproblem.

Socialnämnd Nordost beskriver att arbetet är påbörjat men behov av ytterligare finansiering finns för att insatsen ska kunna genomföras. Socialnämnd Centrum framhåller att nämnden i dagsläget köper TFCO genom olika privata vårdgivare. Nämnden ställer sig positiv till att Nordost börjar undersöka möjligheten att ta fram en TFCO-liknande insats på hemmaplan som nämnden skulle kunna ta del av framöver. Insatsen beskrivs inte i socialnämnd Hisingens och socialnämnd Sydvästs rapportering.

Digitalisering

Socialnämnderna Hisingen och Sydväst framhåller att då digitaliseringen får en allt större inverkan i samhället i stort behöver även Familjehem Göteborg vara med i utvecklingen. Familjehemmen har inte någon anställning i Göteborgs Stad, utan har ett uppdrag och erhåller arvode samt omkostnad. Nämnderna framhåller att det finns ett behov av utökad administrativt stöd till familjehemsenheterna, där fokus bör vara den digitala utvecklingen. Ett sådant exempel är att skicka avtal till familjehemmen som kan signeras digitalt. Dessa nämnder ser även behov av ytterligare digitalisering, för att på så vis vara en mer attraktiv uppdragsgivare. Socialnämnderna Hisingen och Sydväst beskriver att nämnderna fortsätter att arbeta med frågan under år 2024. Insatsen beskrivs inte i socialnämnd Centrum och socialnämnd Nordosts rapportering.

Stadsledningskontorets bedömning

Respektive socialnämnd bedriver ett internt familjehemsarbete anpassat till nämndens specifika förutsättningar och behov. Därutöver driver nämnderna vissa gemensamma verksamheter och frågor vilka syftar till att stärka familjehemsvården, bland annat genom utökad stöd till både familjehem och vårdnadshavare. Arbetet bedrivs inom ram. Nämnderna beskriver dessutom ett antal gemensamma utvecklingsinitiativ som skulle kunna bli aktuella i de fall de bedöms adekvata utifrån respektive nämnds behov. För närvarande finns dock inte en sådan samsyn varför dessa initiativ, i nuläget, inte bedömts kunna genomföras på ett samlat sätt av de fyra socialnämnderna. Stadsledningskontorets bedömning är att kommunfullmäktiges uppdrag om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden, är omhändertaget genom de utvecklingsinitiativ som beskrivs i nämndernas redovisning samt genom socialnämndernas pågående gemensamma arbete. Stadsledningskontoret gör dock bedömningen att ett fortsatt arbete med de utvecklingsinitiativ som beskrivs bör fortgå. Den av kommunfullmäktige 2024-02-01 § 24, antagna riktlinjen för familjehemsvården i Göteborgs Stad ger gemensamma förutsättningar för det fortsatta arbetet.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Motion av Hannah Klang (V) om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras

§ 14, 0192/22

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

1. Den av Hannah Klang väckta motionen bifalles.
2. Socialnämnden Centrum får i uppdrag att i samverkan med Socialnämnden Hisingen, Socialnämnden Nordost och Socialnämnden Sydväst utreda och ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras inklusive kompetensutveckling och uppföljning av familjehemmen, samt hur socialtjänsten kan ge ökat stöd och insatser till både familjehem och placerade barns ursprungsfamilj.
3. I utredningen skall ett övervägande kring att anställa familjehemssekreterare som är tillgängliga även utanför kontorstid ingå.
4. Socialnämnden Centrum får i uppdrag att i samverkan med Socialnämnden Hisingen, Socialnämnden Nordost och Socialnämnden Sydväst säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden.
5. Socialnämnderna får i uppdrag att utreda och ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden.
6. Utredningen skall även innehålla en ekonomisk konsekvensanalys om hur förslagen kan påverka Socialnämnderna.

Tidigare behandling

Bordlagt den 15 september 2022, § 31.

Handling

2022 nr 150.

Protokollsutdrag skickas till

Socialnämnderna - Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst

Dag för justering

2022-10-14

Vid protokollet

Sekreterare

Mathias Sköld

Ordförande

Anneli Rhedin

Justerande

Pär Gustafsson

Justerande

Håkan Eriksson

Justerande

Åse-Lill Törnqvist

§ 86 Redovisning av uppdrag att redovisa hur villkoren för familjehem ska förbättras

N164-0144/22

Socialförvaltningen Centrum har 2024-02-12 upprättat ett tjänsteutlåtande i rubricerat ärende.

Beslut

Socialnämnden Centrum godkänner förvaltningens redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag § 14 2022-10-06 om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden.

Socialnämnden Centrum översänder förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen och föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att förklara uppdraget som fullgjort.

Dag för justering

2024-04-09

Vid protokollet

Sekreterare

Jeanette Nilsson

Ordförande

Jenny Broman (V)

Justerande

Nina Miskovsky (M)

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-02-12

Diarienummer N164-0144/22

Handläggare

Agneta Liesén, Hanna Bexell, Ritva Gonzalez

Telefon:

E-post:agneta.liesen@socialcentrum.goteborg.se,

Hanna.bexell@socialcentrum.goteborg.se

ritva.gonzalez@socialcentrum.goteborg.se

Tjänsteutlåtande Redovisning av uppdrag att redovisa hur villkoren för familjehem ska förbättras

Förslag till beslut

Socialnämnden Centrum godkänner förvaltningens redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag § 14 2022-10-06 om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden.

Socialnämnden Centrum översänder förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen och föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att förklara uppdraget som fullgjort.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige i Göteborg beslutade den 6 oktober 2022 (KF § 14 2022-10-06) utifrån en motion av Hannah Klang (V) om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden. Utredningen skall även innehålla en ekonomisk konsekvensanalys om hur förslagen kan påverka socialnämnderna.

Mellan 2017 till 2020 har familjehemsvården i Göteborg varit föremål för översyn och genomlysningar med förslag på olika åtgärder. Flera av åtgärderna har blivit genomförda och andra har av olika skäl inte påbörjats eller är delvis genomförda.

Familjehemsvården en komplex fråga och socialförvaltningarna har haft svårt att enas i ett gemensamt tjänsteutlåtande då behoven har sett olika ut. I de frågor där förvaltningarna är enade i förslag på förbättringar inom familjehemsvården är dessa omhändertagna i Kategoriplan Barn och unga som förvaltningarna gemensamt arbetat fram. Det förvaltningarna inte enats om beskrivs i de respektive förvaltningarnas tjänsteutlåtanden. Detta tjänsteutlåtande är ett förslag på åtgärder utifrån Socialnämnd Centrums perspektiv på Hannah Klangs (V) motion gällande hur villkoren för familjehemmen kan förbättras.

Förslagen innehåller ersättning för familjehemmen, förstärkning av rekrytering, förstärkt riktad öppenvård, förstärkt umgängesresurs, tillgången till Skolfam (förebyggande arbetsmodell för att stärka skolresultat för barn placerade i familjehem), förstärkt stöd vid nyplaceringar samt uppföljning.

Parallellt pågår ett utvecklingsarbete inom ramen för Kategoriplan Barn och unga samt ett betänkande för barn och unga i samhällsvård (SOU 2023:66).

Föreslagna förstärkningar är adekvata och kvalitetshöjande och bidrar till motionens intentioner.

Bedömning ur ekonomisk dimension

De föreslagna åtgärderna bidrar till att barn och unga i behov av familjehemsvård ska få ett samlat och långsiktigt stöd, något som bedöms vara en avgörande faktor för att förebygga många av de kända risker och problem bland barn och unga i familjehemsvård. Ett stärkt stöd och skydd till barn och unga i familjehemsvård bör på sikt leda till bättre framtidsförutsättningar för barn och unga i samhällsvård. Som en följd av detta skulle även de framtida kostnaderna för kommunen och samhället i stort kunna minska. De föreslagna åtgärderna bidrar till ett långsiktigt stöd.

Uppskattad kostnad för de föreslagna åtgärderna är 10 500 000 kronor. Förslagen är inte rangordnade.

Förvaltningen är medveten om kommande års ekonomiska utmaningar och har övervägt möjligheten att omfördela medel från annan verksamhet till förmån för familjehemsvården. Förvaltningen har inför 2024 gjort justeringar inom ram för att stärka familjehemsvården genom exempelvis utökat bemanningen på familjehemsenheten och resursenheten. Möjligheten att omfördela ytterligare inom ram anses vara begränsad för att kunna förstärka familjehemsvården enligt förslagen i tjänsteutlåtandet.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Barnkonventionens stadgar säger att alla barn har rätt till liv och utveckling (artikel 6). Konventionsstaterna ska säkerställa barnets överlevnad och utveckling till det yttersta av sin förmåga. När vårdnadshavare inte kan ta ansvar för sina barn fullt ut behöver samhället stödja och skydda barn som annars riskerar en ogynnsam utveckling.

Enligt barnkonventionens artikel 3 ska barnets bästa beaktas vid alla beslut som berör barn. Socialtjänstlagen, SoL, anger att det som är bäst för barnet ska vara avgörande vid beslut eller andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser för barn. Föreslagna åtgärder bidrar till barnets bästa. Barn har rätt till sin ursprungsfamilj och föräldrarna har rätt till stöd för att kunna hantera att vara föräldrar på avstånd.

Göteborgs stad är uppdragsgivare för ca 1 000 familjehem som stöd för ca 1150 barn och unga. Socialförvaltning Centrum har cirka 100 familjehem som stöd för cirka 123 barn.

För barn som av olika skäl inte kan växa upp i sin familj är familjehemmens stabilitet och uthållighet en avgörande faktor för barnets uppväxt. Barn behöver trygga och förutsägningsbara vuxna som fostrare och förebilder. Det är ett stort ansvar att öppna sitt hem för ett barn som av olika skäl inte kan bo med sina vårdnadshavare. Många familjehemsplaceringar blir uppväxtplaceringar det vill säga du stannar där tills du gått ur gymnasieskolan. Många familjehemsplacerade barn har också komplexa behov som man som familjehemsförälder ska kunna hantera samtidigt som familjehemmet behöver ta hänsyn till den egna familjen. Göteborgs alla 1000 familjehem behöver stöd i sitt uppdrag.

Föreslagna åtgärder bidrar till att stödet till familjehemmen ökar och det ger också indirekt positiva effekter för det placerade barnet. Mer stöd till familjehemmen kan bidra till att sammanbrott minskar.

Samverkan

Samverkan har skett i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) 2021-03-19.

Bilagor

1. Motion av Hannah Klang (V) om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem ska förbättras
2. Uppskattade kostnader för Socialnämnd Centrum

Ärendet

Socialnämnd Centrum har att godkänna förvaltningens redovisning av uppdrag från kommunfullmäktige §14 2022-10-06 om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden. Utredningen skall även innehålla en ekonomisk konsekvensanalys om hur förslagen kan påverka socialnämnderna.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade § 14 2022-10-06 att bifalla motion från Hannah Klang (V) om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden. Kommunfullmäktige uppdrog samtidigt åt socialförvaltningarna utreda frågorna i motionen och tilläggsyrkande. Utredningen skall även innehålla en ekonomisk konsekvensanalys om hur förslagen kan påverka socialnämnderna.

Familjehemsvården en komplex fråga och socialförvaltningarna har haft svårt att enas i ett gemensamt tjänsteutlåtande då behoven har sett olika ut. I de frågor där förvaltningarna är enade i förslag på förbättringar inom familjehemsvården är dessa omhändertagna i Kategoriplan Barn och unga som förvaltningarna gemensamt arbetat fram. Det förvaltningarna inte enats om beskrivs i de respektive förvaltningarnas tjänsteutlåtanden. Detta tjänsteutlåtande är ett förslag på åtgärder utifrån Socialnämnd Centrums perspektiv på Hannah Klangs (V) motion gällande hur villkoren för familjehemmen kan förbättras.

Pågående betänkande för barn och unga i samhällsvård (SOU 2023:66)

Det pågår omfattande genomlysningar av barn och unga i samhällsvård på nationell nivå. Bland annat publicerades i november 2023 från Socialdepartementet *SOU 2023:66 För barn och unga i samhällsvård*. Syftet med uppdraget är att säkerställa att barn och unga som placeras utanför det egna hemmet skall garanteras trygghet, säkerhet och i övrigt en god vård.

Utredningen har haft i uppdrag att

1. lämna förslag på hur kvaliteten i vården av barn och unga som placeras utanför det egna hemmet kan säkerställas
2. hur stödet till barn och unga kan förbättras sedan vård utanför det egna hemmet har upphört
3. analysera familjehemmets förutsättningar att ge god vård och föreslå hur tillgången till fler lämpliga familjehem kan öka
4. analysera och föreslå hur kunskapen om kvaliteten i vården kan öka lokalt och nationellt
5. föreslå de åtgärder eller författningsändringar som bedöms lämpliga.

Remiss för betänkandet togs upp i Kommunstyrelsen den 20 mars 2024.

Kvalitet i samhällsvården

Utredningen gör bedömningen att det krävs en omfattande reform för att höja kvaliteten på samhällsvården (nytt uttryck enligt förslag från utredningen). Betänkandet innehåller cirka 130 förslag samt fem områden som utredningen anser behöver utredas särskilt. Förutom en del förslag som avser alla vårdformer föreslås en stärkt kvalitet i familjehemsvården.

Familjehemsvården

Definitionen behöver enligt utredningens mening komplettera med fyra familjehems-kategorier som anger skillnaderna mellan nätverkshem, allmänt familjehem, jourhem och förstärkt familjehem. Införandet av kategorierna skapar tydlighet om förutsättningarna för olika familjehem. Förstärkt familjehem ger enligt utredningens bedömning också goda möjligheter för kommunerna att använda Treatment Foster Care Oregon (TFCO) eller andra så kallade behandlingsfamiljer. Förstärkt familjehem behöver då kombineras med att behandling ges som en öppenvårdsinsats.

Krav på tillstånd

Utredningen föreslår att krav på tillstånd införs för familjehem som ett steg mot ökad kvalitet i familjehemsvården.

Nätverkshem

Användningen av nätverkshem har inte ökat på många år trots att det sedan 1999 framgår av SoL att placering av barn i nätverkshem alltid ska övervägas innan placering i annat hem. Forskning visar också att nätverkshem generellt är bättre än andra familjehem som placeringsform för barn. Utredningen föreslår därför att socialnämnden ska undersöka om barnet eller den unge kan vårdas hos någon i sitt nätverk och att nämnden alltid ska inleda utredning om någon har anmält intresse för att få tillstånd till att bli nätverkshem.

Stöd till familjehem

Utredningen anser att stöd till familjehem är en viktig förutsättning för god kvalitet i vården och socialnämndens ansvar för sådant stöd behöver bli tydligare. Utredningen föreslår en ny bestämmelse som anger att socialnämnden ska ge familjehem för barn och unga under 21 år utbildning, handledning, stöd och annan hjälp som är anpassat till deras uppdrag. För att förebygga sammanbrott ska sådana insatser ges särskilt intensivt under det första året av varje placering. Stöd ska finnas tillgänglig dagtid under vardagar samt under kvällar och helger.

Socialnämnden som uppdragsgivare

För att markera socialnämndernas ansvar för tillgången till lämpliga familjehem och den direkta relationen mellan familjehemmet och socialnämnden som uppdragsgivare, föreslår utredningen att socialnämnden ska betala ut all ersättning för samhällsvården direkt till det familjehem som vårdar barnet. Ansvarsfördelningen mellan nämnden och konsulentstödda verksamheter förtydligas bland annat genom att ersättningen ska betalas direkt till familjehemmet.

Register över familjehem

Utredningen anser att ett register över familjehem för barn och unga behövs för att socialnämnderna ska få bättre förutsättningar att finna lämpliga familjehem för barn och unga i samhällsvård.

Övriga förslag

Högst tre barn eller unga får vara placerade i samma familjehem om det inte finns särskilda skäl. *Särskilda skäl kan t ex vara i en ytterst kort period eller för att hålla ihop en syskongrupp.* I jourhem föreslås vård av barn och unga få pågå i högst sex mån. efter att vården inletts om det inte finns särskilda skäl för annat.

Pågående arbete inom ramen för Kategoriplan Barn och unga, familjehem

Göteborg stad har sedan 2018 arbetat med kategoristyrning. Ett kategoristyrkt arbetssätt handlar om att hitta bästa sättet att försörja ett behov och hitta mix av intern arbete och köpta insatser för att stödja uppfyllandet av stadens målsättningar. Kategoriplanen innehåller mål och strategier som kan beskrivas som en långsiktig behovsförslöjningsplan. Ett kategoriområde i planen beskriver området familjehem.

Effektiv organisering av familjehemsvården

Familjehem är den insats, näst efter öppenvård, som flest barn och unga i Göteborgs Stad har beslut om. Under 2022 stod insatsen för 35 procent av den totala nettokostnaden för området barn och unga. I Göteborgs Stad finns idag sex enheter som arbetar med insatsen familjehem. Strategin syftar till att säkra en ändamålsenligt och kostnadseffektiv organisering av familjehemsvården inom staden. Staden behöver ha ett tillräckligt utbud av familjehem för att säkra möjlighet att verkställa insatsen. Utbudet ska matcha barn och ungas behov. Stödet till familjehemmen behöver stärkas och ska vara likvärdigt över staden och av god kvalitet.

Aktiviteter

Stärka och utveckla arbetet med familjehem i egen regi

Socialförvaltningarna tillsammans med förvaltningen för funktionsstöd behöver ha ett tillräckligt utbud av familjehem i egen regi för att säkra möjlighet att verkställa insatsen. Utbudet ska matcha barn och ungas behov. Det innebär bland annat att rekrytering av familjehem och jourhem i egen regi inklusive nätverkshem behöver stärkas. Förutsättningar för behandlingsfamiljer i stadens egen regi ska utredas. Staden ska arbeta aktivt för motivering av vårdnadsöverflytt där det är lämpligt. Stödet till familjehem, inklusive stödet till förstärkta familjehem, behöver stärkas och ska vara likvärdigt över staden och av god kvalitet.

Utreda förutsättningar för övergång till familjehem egen regi

Utreda förutsättningarna att avtalsreglera övergång från konsulentstött familjehem till familjehem i egen regi inom exempelvis två år från det att placeringen inletts.

Delta i nationellt beställarnätverk för konsulentledd familjehemsvård

SKR har nyligen startat ett nationellt kommungemensamt beställarnätverk för konsulentstödd familjehemsvård för barn och unga. Syftet med beställarnätverket är att påverka innehåll, kostnad och samverkan med konsulentstödd familjehemsvård avseende barn och unga. Göteborgs Stad deltar i nätverket.

Arbete utifrån överenskommelser om intern samverkan mellan Göteborgs Stads socialförvaltningar inkluderat förvaltningen för funktionsstöd

Aktiviteten innefattar att:

- Implementera och arbeta utifrån aktuella överenskommelser mellan socialförvaltningarna i staden
- Säkerställa den gemensamma planeringen kring individer med komplexa behov
- Säkerställa arbetet med samordnad plan och avvikelser.

Arbeta vidare för att utveckla samsyn mellan socialförvaltningarna.

Förvaltningarna ska vara en enad part i samverkan med Västra Götalandsregionen. Arbete utifrån överenskommelser med Västra Götalandsregionen (VGR). Aktiviteten innefattar:

- Implementera och arbeta utifrån aktuella överenskommelser med VGR inkluderat kostnader
- Säkerställa den gemensamma planeringen kring individer med komplexa behov.

Förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen förstärks

Höja arvudet generellt för familjehem i Göteborg

Samhället har utvecklats under åren och att en familj har en vuxen hemma på heltid är inte längre lika vanligt som tidigare. De flesta hushållens ekonomi förändras också över tid, det är exempelvis inte lika många hushåll som har ett eller två rum över i sitt hem som tidigare. Arvodet till ett familjehem är både sjukpenning- och pensionsgrundande men vid beräkning av sjukpenning och andra dag ersättningar för en familjehemsförälder ska Försäkringskassan helt bortse från arvodet. Detta eftersom arvodet inte ska ingå i beräkningsunderlaget för en persons sjukpenninggrundande inkomst. Ersättningen beräknas i stället utifrån familjehemsförälderns övriga sjukpenninggrundande inkomster, till exempel inkomst som kommer från en anställning, upp till inkomsttaket för sjukpenning. Arvodet berättigar inte till tjänstepension. Familjehemmens ersättning består av två delar, arvode som är skattepliktigt och en omkostnadsersättning.

Socialförvaltningarna följer Sveriges kommuner och regioners (SKR) riktlinjer för arvodering och omkostnadsersättningar. 2023 höjdes ersättningarna efter att en analys gjorts av SKR som visade att ersättningsnivåer är ett incitament för att bli familjehem. Kostnaden för höjningen av arvodet var cirka 7 500 000 kronor för förvaltningen.

Om Göteborg Stad gör ytterligare ökning av SKR:s befintliga arvoden kan detta leda till att privata företag också ökar sina arvoden till de konsulentstödda familjehemmen. Med största sannolikhet skulle detta då bidra till ytterligare kostnadsökningar för staden. Det går inte heller med en absolut säkerhet att prognosticera vad en ökning av arvoden kan innebära för kommunernas möjligheter att rekrytera lämpliga familjehem. Göteborgs stad är en av Sveriges största familjehemsverksamheter och om vi väljer att höja arvoden kommer det att få stor påverkan på hela familjehemsvården i Sverige. Utifrån detta görs bedömningen att det krävs en djupare analys.

Bedömningen är att det inte är lämpligt att Socialnämnd Centrum beslutar om en höjning av arvodet. En sådan åtgärd bör i så fall gälla alla socialförvaltningarna. Förvaltningen kan bara göra en bedömning om vilka ekonomiska konsekvenser höjningen innebär för Socialnämnd Centrum.

Ekonomisk konsekvens för socialnämnd Centrum

Ett räkneexempel för Socialnämnd Centrums med höjning av grundarvodet med 2 000 kr/månad innebär det uppskattningsvis ökade kostnader för ca 2 000 kr x 12 månader x ca 100 familjehem ca 2 400 000 kr och inklusive PO (31%) 3 150 000 kr. Detta räkneexempel ger möjligheter att räkna med mer eller mindre höjning.

Ersätta förlorad arbetsinkomst

I de ärenden det då det bedöms vara nödvändigt att en familjehemsförälder är hemma på heltid kan familjehemmet erbjudas ersättning för förlorad arbetsinkomst. Detta kan bidra till färre sammanbrott och en stabilare placering. Det finns anledning att utreda om Göteborgs stad skall erbjuda familjehem förlorad arbetsinkomst vid nyplacering om det bedöms finnas hög risk för sammanbrott. Individuella bedömningar bör göras för varje enskilt barn. För ersättning av förlorad inkomst gäller samma förutsättningar för som för det generella arvodet när det kommer till regler för sjukpenninggrundande inkomster och pension.

Under 2023 hade förvaltningen 42 nyplaceringar och i cirka hälften av dessa beslutades att betala ersättning för förlorad arbetsinkomst med en genomsnittstid på tre månader med en uppskattad kostnad till 2 000 000 kronor.

Ekonomisk konsekvens för socialnämnd Centrum

Den ekonomiska konsekvensen för att utifrån barnets behov bevilja ersättning för förlorad inkomst till nya familjehem uppskattas till ytterligare ca 1 000 000 kronor för Socialnämnd Centrum.

Förstärka rekryteringsfunktionerna inom Familjehem Göteborg, rekrytering och utbildning (RU)

Inom Socialförvaltning Centrum finns den centrala rekryterings- och utbildningsenheten (RU) för familjehemmen i Göteborg som samfinansieras mellan det fyra socialförvaltningarna då det i dagsläget inte är kommunbidragsfinansierad. I dagsläget består RU av tre utbildare, en rekryterare och en deltidskommunikatör som arbetar med kompetensutveckling och har tagit fram en *kompetenstrappa* för familjehem och jourhem med syfte att ge kunskapsutveckling under pågående uppdrag. RU håller även i gemensam utbildning och gemensamma aktiviteter för familjehemmen i Göteborg för ökad likvärdighet.

RU tog 2021 fram en reklamkampanj i samarbete med en reklambyrå. Kampanjen har efter det använts kontinuerligt på bland annat sociala medier. Tack vare kampanjen ökade intresseanmälningarna för att bli familjehem, kontaktfamilj och kontaktperson med 131 % under slutet av 2021. Kampanjen har där efter använts löpande för att rekrytera fler familjehem för hela Göteborgs stad.

I dagsläget är kostnaden för RU 4 686 000 kronor som fördelar mellan de fyra socialförvaltningarna. För att ha kapacitet att än mer marknadsföra Göteborg stad som uppdragsgivare för familjehem är bedömningen att det finns behov att förstärka RU med ytterligare en årsarbetare i form av en rekryterare. En utökning ger RU ökad möjlighet till gemensam rekrytering och utbildning inom staden.

Utöver RU har varje socialförvaltning avsatta resurser för egen rekrytering av familjehem.

Ekonomisk konsekvens för socialnämnd Centrum

Kommunbidrag för grundfinansieringen av RU samt en utökning med en årsarbetare till en uppskattad kostnad med sammanlagt 5 500 000 kronor.

Förstärka stödet till familjehemmen efter kontorstid

Familjehemmen erhåller idag kontinuerlig handledning på kontorstid genom sin familjehemssekreterare vid den socialförvaltning som de tillhör. På kvällar och helger kan akuta situationer hanteras av socialjouren men inte i form av handledning till familjehemmen. Utifrån rekrytering av familjehem framhålls ofta behovet av dygnet runt-stöd, men efter påbörjat uppdrag används det i liten grad. Frågan är dock angelägen att kunna erbjuda förstärkt stöd efter kontorstid till familjehemmen. Frågan är idag omhändertagen av förvaltningarna inom ramen för kategoriplan Barn och unga.

Ekonomisk konsekvens för socialnämnd Centrum

Omhändertats inom ramen för Kategoriplan Barn och unga

Förstärka med riktat anpassat öppenvårdstöd för familjehemmen

Respektive socialförvaltning har varierat utbud av anpassat öppenvårdstöd för familjehemmen. För att säkerställa likvärdigt anpassat öppenvårdstöd för familjehemmen föreslår förvaltningen en förstärkning med två årsarbetare som kopplas till nuvarande resursenhet. Inför 2024 har förvaltningen stärkt upp öppenvården för att möjliggöra stöd även för familjehemmen men gör bedömningen att vi har behov att stärka upp öppenvården ytterligare med två årsarbetare.

När ett barn eller ungdom är placerad på annan ort ges stödet genom exempelvis den andra kommunens resursenhet. Befintlig struktur för samverkan bedöms tillgodose behovet av öppenvård till familjehemmen. Stödet behövs inför, under och efter placering.

Det finns också möjlighet att köpa tjänster från Psykologenheten för ytterligare stöd till familjehemmen för samtliga socialförvaltningar. Psykologenheten är en intern resurs som är organiserad under socialförvaltningen Hisingen och finansieras genom köp- och sälj. På enheten arbetar legitimerade psykologer som i samråd med barnsekreterare och familjehemssekreterare kan stötta barnet, ursprungsförälder och familjehemmet. Kostnader för detta tas i så fall inom ram.

Ekonomisk konsekvens för socialnämnd Centrum

Uppskattad kostnad för förstärkning med två medarbetare på resursenheten till en kostnad av 1 400 000 kr för Socialförvaltningen Centrum.

Förstärka nuvarande umgängesenhet inklusive kompetensutveckling

Socialförvaltningen Centrum har behov av kompetensutveckling om umgänge och umgängesstöd utifrån den senaste forskningen.

Att involvera föräldrar i de delar där det går och ge dem stöd inför, under och efter placering är en viktig del utifrån barnets bästa. Ett nyligen avslutat forsknings- och utvecklingsprojekt, "Förälder på avstånd", som syftar till att förbättra stödet till de biologiska föräldrarna och utifrån det tredelade föräldraskapet är ett exempel på ett angeläget kompetensområde.

Umgängesenheten är organiserad under Socialförvaltning Sydväst och består idag av sex årsarbetare och arbetar med kvalificerat umgängesstöd mot hela staden. För att säkerställa likvärdigt stöd för kvalificerat umgänge bedömer förvaltningen att det behövs en förstärkning av nuvarande umgängesenhet med ytterligare medarbetare för att möjliggöra mer flexibla tider, exempelvis under kvällar och helger. Förvaltningen anser också att Umgängesenheten bör få ett utökad uppdrag att även erbjuda kompetensutveckling om umgänge och umgängesstöd utifrån senaste forskning.

Stellamottagningen är en mottagning för föräldrar till placerade barn som är organiserad under Socialförvaltning Sydväst och består idag av två medarbetare. Behov av utökade resurser för Stellamottagningen behöver utredas mer. Stellamottagningen kan med fördel ta fram kompetensutveckling för det tredelade föräldraskapet.

Ekonomisk konsekvens för socialnämnd Centrum

Behöver utredas vidare

Säkerställa att nätverksplacering övervägs i första hand vid bedömning av behov av placering utanför hemmet

Under hösten 2023 påbörjade förvaltningen ett implementeringsarbete gällande införandet av arbetssättet Signs of Safety som syftar till att öka delaktigheten och involvera familjens egna nätverk i högre grad. En del av arbetssättet handlar om att i första hand utforska möjligheten till en placering i nätverket vid bedömning av behov av placering utanför hemmet. Satsningen bedöms öka andelen nätverksplaceringar till fördel för andra former av placeringar, exempelvis institutionsvård. Effekten av satsningen bedöms kunna mätas efter två till tre år efter uppstarten av implementeringen. Förvaltningen bedömer att det kommer att kosta mer tid för utredningsenheterna samt familjehemsenheten under implementeringen av arbetssättet då det delvis är ett nytt sätt att arbeta. Ett familjehem i det egna nätverket bedöms sannolikt även ha behov av mer riktat anpassat öppenvårdsstöd jämfört med andra familjehem. Inför 2024 har förvaltningen omfördelat resurser inom ram för att möjliggöra denna satsning som till viss del kommer innebära en pucketkostnad.

Ekonomisk konsekvens för socialnämnd Centrum
Engångskostnad för 2024 med 700 000 kronor

Säkerställa tillgången till SkolFam-team

SkolFam är en förebyggande arbetsmodell för att stärka skolresultat för barn placerade i familjehem. Modellen bygger på tvärprofessionell samverkan mellan specialpedagog, psykolog, familjehemssekreterare och barnsekreterare som tillsammans utgör "SkolFam-teamet" runt det placerade barnet. Detta team samverkar med biologiska föräldrar, familjehem, skola, habilitering och andra aktörer när det behövs. Modellen är manualstödd och vetenskapligt utvärderad.

Tillgången till Skolfamteam är inte statiskt och för att säkerställa tillgången till Skolfamteam för familjehemsplacerade barn i Centrum föreslås att ytterligare ett team inrättas i Centrum.

Ekonomisk konsekvens för socialnämnd Centrum

Uppskattad kostnad ca 900 000 kr som främst bör avsättas till Grundskoleförvaltningen som är huvudman för verksamheten.

Övrigt stöd i uppdraget som familjehem- Movebox och Letterbox club

Movebox är en unik satsning från Göteborgs Stad där familjehem med placerade barn i åldrarna 6-9 år får paket hemskickade med inspiration, tips och saker som uppmuntrar till rörelseglädje och fysisk aktivitet. Bakgrunden är att vi vet hur rörelse bidrar till bättre fysisk och psykisk hälsa.

Letterbox Clubs ordnas genom Stiftelsen Allmänna barnhuset i syfte är att stimulera och väcka barns nyfikenhet och lust till att läsa, räkna och lära sig. Deltagande barn får paket hemskickade med utvalda böcker, spel och skrivmaterial. Projektet vänder sig till barn i åldern 4-11 som bor i familjehem, lever i familjer med långvarigt försörjningsstöd eller har öppna insatser.

Movebox och Letterbox club har tidigare finansierats genom statliga medel. Inför 2024 utgick dessa statliga medel vilket innebär att Letterbox-satsningen har fått läggas vilande för i år tills finansiella lösningar har hittats.

Ekonomisk konsekvens för socialnämnd Centrum

För att säkerställa att familjehemsplacerade barn i Socialnämnd Centrum får tillgång till Movebox och Letterbox club är den uppskattade kostnaden 300 000 kr

Tillgång till stödpaket och extra handledning av nya placeringar i familjehem de första sex månaderna

Många sammanbrott sker de sex första månaderna i familjehemmen och för att förhindra sammanbrott bör ett stödpaket erbjudas. Det innebär att familjehemssekreterarna behöver intensivt utveckla sina stödinsatser de första sex månaderna. Stödpaketet kan innehålla kompetensutveckling, extra handledning och extra besök. För att säkerställa ett stödpaket så gjorde förvaltningen en justering inom ram inför 2024 med två familjehemssekreterare för att kunna intensivt utveckla stödet till familjehemmen.

Ekonomisk konsekvens för socialnämnd Centrum

I dagsläget bedömer vi behovet vara tillgodosett men ser behov av en utökning med en årsarbetare till en uppskattad kostnad till cirka 700 000 kr.

Uppföljning av familjehemsvården

Förvaltningen bedömer att enheten för stadenövergripande kunskapsstöd och utveckling (SKU), Tjänsteförvaltning Integrerad digitalisering (TID) och representanter från familjehemsenheter behöver ta fram underlag för orsakskoder, nyckeltal för att kunna följa stadens familjehemsvård, sammanbrott med mera. Förvaltningen bedömer även att det finns behov av att ta fram digitala lösningar inom familjehemsverksamheten.

Ekonomisk konsekvens för socialnämnd Centrum

Kostnad beräknas ingå i ram.

Ytterligare utvecklingsinitiativ i Göteborg stad

Socialnämnd Nordost har börjat undersöka möjligheterna att arbeta fram ett underlag för att utveckla ett TFCO-liknande upplägg på hemmaplan (Treatment Foster Care Oregon). TFCO är en förstärkt familjehemsplacering som är ett alternativ till att placera barn och ungdomar med allvarliga beteendeproblem på institution. Insatsens målgrupp är ungdomar i åldern 12–17 år med allvarliga beteendeproblem.

I dagsläget köper Socialförvaltningen Centrum TFCO genom olika privata vårdgivare. Förvaltningen ställer sig positiv till att Nordost ska börja undersöka möjligheten att ta fram ett TFCO-liknande upplägg på hemmaplan som förvaltningen skulle kunna ta del av framöver.

Förvaltningens bedömning

Göteborgs stad är uppdragsgivare för ca 1 000 familjehem som stöd för ca 1150 barn och unga uppväxt. Socialförvaltning Centrum har ca 100 familjehem som stöd för ca 123 barn.

För barn som av olika skäl inte kan växa upp i sin familj är familjehemmets stabilitet och uthållighet en avgörande faktor för barnets uppväxt. Barn behöver trygga och förutsägningsbara vuxna som fostrare och förebilder. Det är ett stort ansvar att öppna sitt hem för ett barn som av olika skäl inte kan bo med sina vårdnadshavare. Många familjehemsplaceringar blir uppväxtplaceringar det vill säga du stannar där tills du gått ur gymnasieskolan. Många familjehemsplacerade barn har också komplexa behov som man som familjehemsförälder ska kunna hantera samtidigt som familjehemmet behöver ta hänsyn till den egna familjen. Göteborgs alla 1000 familjehem behöver stöd i sitt uppdrag.

Föreslagna förstärkningar är adekvata och kvalitetshöjande samt bidrar till motionens intentioner. Familjehemmets villkor förstärks ytterligare genom aktiviteterna i kategoriplan Barn och unga och om förslagen enligt betänkandet SOU 2023:66 går igenom. För att förbättra villkoren för familjehemmen inför 2024 har förvaltningen gjort de justeringar som varit möjliga inom befintlig ekonomisk ram. Det krävs ytterligare medel för att förstärka familjehemsvården enligt förslagen i tjänsteutlåtandet och inför eventuella kommande lagändringar.

Förslagen i tjänsteutlåtandet innebär en uppskattad satsning på cirka 10 500 000 kronor för Socialförvaltning Centrum. Förslagen är inte rangordnade och förvaltningen har begränsade möjligheter att finansiera föreslagna åtgärder inom ram.

Socialnämnden Centrum anser att hela uppdraget redovisas i detta tjänsteutlåtande och översänder förvaltningens redovisning samt föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att förklara uppdraget som fullgjort.

Protokollsutdrag skickas till
Kommunstyrelsen Göteborg

Socialförvaltningen Centrum

Michael Ivarson
Förvaltningsdirektör

§ 117, N166-0111/24

Redovisning av uppdrag att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras

Beslut

1. Socialnämnd Hisingen godkänner förvaltningens redovisning av uppdrag som kommunfullmäktiges gav 2022-10-06 § 14 om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden.
2. Socialnämnd Hisingen föreslår att kommunfullmäktige förklarar de givna uppdragen från 2022-10-06 § 14 som fullgjorda.

Ärende

Tjänsteutlåtandet är svar på det uppdrag kommunfullmäktiges gav 2022-10-06 § 14 om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden. Tjänsteutlåtandet innehåller redogörelse för det arbete som sker över staden avseende familjehemsvård samt det interna arbetet på socialförvaltningen Hisingen.

Handlingar

1. Tjänsteutlåtande, 2024-03-28
2. Utdrag ur Kategoriplan Barn och Unga 2023

Information

Resurschef Jessica Johansson och verksamhetsutvecklare Mathilda Aldén föredrar ärendet.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

Dag för justering

2024-04-30

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2024-04-23

Vid protokollet

Sekreterare

Amra Taneroglu

Ordförande

Jonas Nilsson

Justeringsperson

Julia Crona

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-03-28

Diarienummer N166-0111/24

Handläggare: Alexis Ljungkvist, Christina Alvelin, Jessica Johansson, Matilda Aldén

Författare: Matilda Aldén

Telefon: 031-365 39 17

E-post: matilda.alden@socialhisingen.goteborg.se

Redovisning av uppdrag att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet blir likvärdigt över staden

Förslag till beslut

1. Socialnämnd Hisingen godkänner förvaltningens redovisning av uppdrag som kommunfullmäktiges gav 2022-10-06 § 14 om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden.
2. Socialnämnd Hisingen föreslår att kommunfullmäktige förklarar de givna uppdragen från 2022-10-06 § 14 som fullgjorda.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade den 6 oktober 2022 § 14 att bifalla en motion av Hannah Klang (V) om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet blir likvärdigt över staden. Tjänsteutlåtandet består av en redovisning av de uppdrag som kommunfullmäktige gav. Uppdraget föreslås därmed fullgjort.

Bedömning ur ekonomisk dimension

De åtgärder som redogörs för i tjänsteutlåtandet, är pågående och planerat arbete som bedrivs av socialförvaltningarna i Göteborgs stad. Detta arbete bedöms bidra till att barn och unga i behov av familjehemsvård, får ett samlat, långsiktigt och likvärdigt stöd. Ett stärkt stöd och skydd till barn och unga i familjehemsvård torde på sikt leda till bättre framtidsförutsättningar. Som en följd av bättre framtidsförutsättningar skulle även de framtida kostnaderna för kommunen och samhället i stort kunna minska även om det på kort sikt kan innebära ökade kostnader.

Pågående och planerade åtgärder som bedrivs av socialförvaltningarna bedöms bidra till utvecklat stöd för familjehemmen som har uppdrag genom Göteborgs stad.

Arbetet som pågår och är planerat, gemensamt i staden, gällande placerade barn och unga i familjehem innebär inga ytterligare ekonomiska utökningar för socialförvaltningarna. För att barn och ungas behov i familjehem skall kunna tillgodoses behöver Göteborgs stad bedriva långsiktig och stabil familjehemsvård. Den organisering av familjehemsarbetet som beskrivs i tjänsteutlåtandet bedöms tillgodose stabilitet, långsiktighet och likvärdighet för barn och unga i familjehemsvård i Göteborg Stad.

Inom ramen för socialförvaltningen Hisingens interna familjehemsarbete har det sedan år 2022 gjorts resursförstärkningar för att stärka processerna kring de placerade barnen. Dessa resursförstärkningar redogör förvaltningen för under rubriken *Familjehemsvård socialförvaltningen Hisingen* på sida 9 i tjänsteutlåtandet. Resursförstärkningar till familjehemsvården har prioriterats. Av sammanställning resursförstärkningar (se rubrik *Sammanställning resursförstärkningar*) framgår att den totala satsningen från förvaltningen är ca 12560 Tkr. Bedömning görs att den nuvarande organisering av resurser behöver bestå över tid och finnas i ordinarie budget för aktuella verksamheter. Detta för att kunna tillhandahålla en hållbar och långsiktig familjehemsvård av god kvalitet.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension

Bedömning ur social dimension

Enligt barnkonventionens artikel 3 ska barnets bästa beaktas vid alla beslut som berör barn. Socialtjänstlagen anger att det som är bäst för barnet ska vara avgörande vid beslut eller andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser för barn. Föreslagna åtgärder bidrar till barnets bästa.

Enligt barnkonventionen artikel 6 ska alla barn ha rätt till överleva, leva och utvecklas fysiskt, psykiskt, andligt, moraliskt och socialt. Enligt barnkonventionen ska barnets överlevnad och utveckling säkerställa till det yttersta av sin förmåga. När vårdnadshavare inte kan ta ansvar för sina barn fullt ut behöver samhället stödja och skydda barn som annars riskerar en ogynnsam utveckling. Därför behöver socialförvaltningarna säkerställa stödet till alla barn och unga vid en placering utanför hemmet för en gynnsam utveckling.

Barn har rätt till sin ursprungsfamilj och föräldrarna har rätt till stöd för att kunna hantera att vara föräldrar på avstånd. Behovet av ett fungerande umgänge och tredelat föräldraskap är avgörande för stabila placeringar samt att barnet utvecklas på ett gynnsamt sätt. För att detta skall lyckas kan ytterligare stödinsatser behöva tillkomma både till barnet, ursprungsförälder samt familjehem.

Redovisat arbete bidrar till att stödet till familjehemmen ökar och det bidrar indirekt därför till positiv utveckling för barnet. Ytterligare stöd till alla parter kan bidra till att sammanbrotten minskar. Utifrån ett barnperspektiv är det också viktigt att begränsa HVB placeringar, som är en placeringsform avsedd att vara tillfällig, då forskning tydligt visar på nackdelarna med att ett barn vistas under en längre tid på institution.

Samverkan

Information har lämnats vid förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 21 mars 2024.

Bilagor

1. Utdrag ur Kategoriplan Barn och Unga 2023

Ärendet

Tjänsteutlåtandet är svar på det uppdrag kommunfullmäktiges gav 2022-10-06 § 14 om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden. Tjänsteutlåtandet innehåller redogörelse för det arbete som sker över staden avseende familjehemsvård samt det interna arbetet på Socialförvaltningen Hisingen.

Beskrivning av ärendet

Den beslutade motionen från Hannah Klang (V) innehöll följande uppdrag till socialnämnderna:

- Utredda och ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden. Utredningen skall även innehålla en ekonomisk konsekvensanalys om hur förslagen kan påverka socialnämnderna.

Socialnämnd Centrum fick i samverkan med resterande socialnämnder i uppdrag att:

- Ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras inklusive kompetensutveckling och uppföljning av familjehemmen, samt hur socialtjänsten kan ge ökat stöd och insatser till både familjehem och placerade barns ursprungsfamilj.
- I utredningen skall ett övervägande kring att anställa familjehemssekreterare som är tillgängliga även utanför kontorstid ingå.
- Säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden.

Begreppsförklaring

Familjehem – Ett familjehem i egen regi

Förstärkt familjehem – Ett familjehem där det finns en vuxen hemma på heltid

Nätverksfamiljehem – Ett familjehem från barnets nätverk

Konsulentstödda familjehem – Ett familjehem i privat regi

Behandlingsfamiljehem - Ett familjehem kombinerat med behandlingsinsats för barnet eller ungdomen

Mentorsfamilj – Ett erfaret familjehem som finns som stöd för ett nytt familjehem

Jourhem – Ett familjehem som tar emot ett barn med kort varsel som behöver omedelbart skydd eller stöd för en kortare period

Inledning

Betänkande för barn och unga i samhällsvård (SOU 2023:66)

Socialförvaltningarna i Göteborgs stad arbetar aktivt med frågor kring barn som är placerade i familjehem. Det pågår omfattande genomlysningar av barn och unga i samhällsvård på nationell nivå. Bland annat publicerades i november 2023 från Socialdepartementet *SOU 2023:66 För barn och unga i samhällsvård*. Syftet med utredningen och publikationen är att säkerställa att barn och unga som placeras utanför det egna hemmet skall garanteras trygghet, säkerhet och i övrigt en god vård.

Utredningen har haft i uppdrag att:

1. Lämna förslag på hur kvaliteten i vården av barn och unga som placeras utanför det egna hemmet kan säkerställas.
2. Hur stödet till barn och unga kan förbättras sedan vård utanför det egna hemmet har upphört.
3. Analysera familjehemmens förutsättningar att ge god vård och föreslå hur tillgången till fler lämpliga familjehem kan öka.
4. Analysera och föreslå hur kunskapen om kvaliteten i vården kan öka lokalt och nationellt.
5. Föreslå de åtgärder eller författningsändringar som bedöms lämpliga.

Remiss för betänkandet togs upp i Kommunstyrelsen den 20 mars 2024.

Kvalitet i samhällsvården

Utredningen gör bedömningen att det krävs en omfattande reform för att höja kvaliteten på samhällsvården (nytt uttryck enligt förslag från utredningen). Betänkandet innehåller cirka 130 förslag samt fem områden som utredningen anser behöver utredas särskilt. Förutom en del förslag som avser alla vårdformer föreslås en stärkt kvalitet i familjehemsvården.

Familjehemsvården

Göteborgs Stad Socialnämnden Centrum, tjänsteutlåtande 5 (12) Definitionen behöver enligt utredningens mening kompletteras med fyra familjehemskategorier som anger skillnaderna mellan nätverkshem, allmänt familjehem, jourhem och förstärkt familjehem. Införandet av kategorierna skapar tydlighet om förutsättningarna för olika familjehem. Förstärkt familjehem ger enligt utredningens bedömning också goda möjligheter för kommunerna att använda Treatment Foster Care Oregon (TFCO) eller andra så kallade behandlingsfamiljer. Förstärkt familjehem behöver då kombineras med att behandling ges som en öppenvårdsinsats.

Krav på tillstånd

Utredningen föreslår att krav på tillstånd införs för familjehem som ett steg mot ökad kvalitet i familjehemsvården.

Nätverkshem

Användningen av nätverkshem har inte ökat på många år trots att det sedan 1999 framgår av SoL att placering av barn i nätverkshem alltid ska övervägas innan placering i annat hem. Forskning visar också att nätverkshem generellt är bättre än andra familjehem som placeringsform för barn. Utredningen föreslår därför att socialnämnden ska undersöka om barnet eller den unge kan vårdas hos någon i sitt nätverk och att nämnden alltid ska inleda utredning om någon har anmält intresse för att få tillstånd till att bli nätverkshem.

Stöd till familjehem

Utredningen anser att stöd till familjehem är en viktig förutsättning för god kvalitet i vården och socialnämndens ansvar för sådant stöd behöver bli tydligare. Utredningen föreslår en ny bestämmelse som anger att socialnämnden ska ge familjehem för barn och unga under 21 år utbildning, handledning, stöd och annan hjälp som är anpassat till deras uppdrag. För att förebygga sammanbrott ska sådana insatser ges särskilt intensivt under det första året av varje placering. Stöd ska finnas tillgänglig dagtid under vardagar samt under kvällar och helger.

Socialnämnden som uppdragsgivare

För att markera socialnämndernas ansvar för tillgången till lämpliga familjehem och den direkta relationen mellan familjehemmet och socialnämnden som uppdragsgivare, föreslår utredningen att socialnämnden ska betala ut all ersättning för samhällsvården direkt till det familjehem som vårdar barnet. Ansvarsfördelningen mellan nämnden och konsulentstödda verksamheter förtydligas bland annat genom att ersättningen ska betalas direkt till familjehemmet.

Register över familjehem

Utredningen anser att ett register över familjehem för barn och unga behövs för att socialnämnderna ska få bättre förutsättningar att finna lämpliga familjehem för barn och unga i samhällsvård.

Övriga förslag

Högst tre barn eller unga får vara placerade i samma familjehem om det inte finns särskilda skäl. Särskilda skäl kan t ex vara i en ytterst kort period eller för att hålla ihop en syskongrupp. I jourhem föreslås vård av barn och unga få pågå i högst sex mån. efter att vården inletts om det inte finns särskilda skäl för annat

Riktlinje för familjehemsvård för barn och unga

Inom Göteborgs stad har nyligen *Riktlinje för familjehemsvård för barn och unga* reviderats för att på bästa sätt överensstämja med gällande lagstiftning och de utmaningar som finns inom familjehemsvården. Beslut fattades av kommunfullmäktige den 1 februari 2024 och alla socialförvaltningar är ålagda att följa riktlinjen.

De fyra socialförvaltningarna driver många frågor gemensamt i staden även om de i grunden är autonoma nämnder. Delar av det gemensamma arbetet är beslutat av de fyra direktörerna för socialförvaltningarna och framgår av kategoriplanen för barn och unga. Genom kategoriplanens aktiviteter kopplat till familjehemsområdet omhändertas utvecklingen av familjehemsvårdens arbete. Syfte med kategoriplanen är att Göteborgs

Stad ska erbjuda insatser som möter barn och ungas behov. Insatserna ska föregås av en rättssäker och kvalitativ handläggningsprocess. Utbudet av insatser ska vara ändamålsenligt och insatserna ska erbjudas tidigt, vara av god kvalitet, till rätt pris och likvärdiga över staden. Ett tydligt fokus för år 2024 är arbetet med nätverksfamiljehem och att minska familjehem i privat regi. (Se bilaga 1)

Direktörerna för de fyra socialförvaltningarna gav i uppdrag att en rapport skulle sammanställas utifrån kommunfullmäktiges uppdrag om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden. När rapporten färdigställdes sommaren 2023 bedömdes underlaget som undermåligt. Det var inte tydligt vilken nyttorealisering eller vilka effekter de ekonomiska satsningarna på familjehemsvården skulle få och inte heller hade verksamheterna involverats i den utsträckning som efterfrågats. Det beslutades därför att rapporten inte skulle användas. Familjehemsvården är en komplex fråga och socialförvaltningarna har haft svårt att enas i ett gemensamt tjänsteutlåtande då behoven har sett olika ut.

Socialförvaltningarnas gemensamma arbete

Situationen i samhället har utvecklats och förändrats under åren vilket även förändrat förutsättningarna för familjehemsvården. Det är idag ovanligt att det i en familj finns en vuxen hemma på heltid. Även ekonomin för hushållen har förändrats, det innebär att det är få hushåll som har ett eller två rum över i sin bostad, vilket bedöms vara en grundförutsättning för att ta emot ett placerat barn. Uppdraget som familjehem har också förändrats i sin karaktär utifrån omfattningen av de sociala problem som idag finns i samhället och för de barn som behöver skyddas. Detta gör att det idag är utmaningar att rekrytera samt erbjuda rätt stöd till familjehem.

Utökning av arvode och omkostnader

1 januari 2023 justerades riktlinjerna kring arvode och omkostnader för familjehem från Sveriges kommuner och regioner (SKR). Eftersom höjningen började gälla för lite drygt ett år sedan är det för tidigt att se effekten av höjningen. SKR fortsätter även sitt omfattande arbete med att öka kommunernas möjligheter till rekrytering av lämpliga familjehem.

Om Göteborg Stad gör ytterligare ökning av SKR:s befintliga arvoden kan detta leda till att även de privata företagen ökar sina arvoden till de konsulentstödda familjehemmen. Detta skulle då eventuellt bidra till ytterligare kostnadsökningar för kommunen. Det går inte heller med en absolut säkerhet att prognosticera vad en ökning av arvoden kan innebära för kommunernas möjligheter att rekrytera lämpliga familjehem. Bedömningen är därför att en arvodeshöjning inte kommer gynna rekryteringen av familjehem.

Däremot finns det anledning att utreda om Göteborgs stad skall erbjuda familjehem förlorad arbetsinkomst vid nyplacering, och individuella bedömningar bör göras för varje enskilt barn. Detta kan bidra till stabilare placeringar, både inledningsvis och på lång sikt, och därmed förhindra sammanbrott. Ett arbete för likvärdiga bedömningar i frågan omhändertas av socialförvaltningarna.

Familjehem Göteborg, rekrytering och utbildning (RU)

RU består av tre utbildare inom familjehemsvård, en rekryterare och en kommunikatör med deltidstjänst. Uppdraget är att rekrytera, utbilda och bedriva kampanjer för rekrytering av familjehem för samtliga fyra socialförvaltningar. RU är organisatoriskt placerat inom socialförvaltningen Centrum.

RU tog år 2021 fram en reklamkampanj i samarbete med en reklambyrå. Tack vare kampanjen ökade intresseanmälningarna för att bli familjehem, kontaktfamilj och kontaktperson med 131 % under slutet av 2021. Kampanjen har där efter använts löpande för att rekrytera fler familjehem för hela Göteborgs stad. Senast i början på år 2024 lanserade en uppdaterad reklamkampanj i syfte att rekrytera fler familjehem.

Rekrytering inom ramen för RU behöver kontinuerligt följas upp och arbete pågår för att marknadsföra Göteborgs stad som en bra uppdragsgivare för familjehem.

RU arbetar också med kompetensutveckling och har tagit fram en kompetenstrappa för att familjehemmen och jourhemmen skall kunna följa sin kunskapsutveckling under pågående uppdrag. Det är viktigt med utbildning och gemensamma aktiviteter för uppdragstagarna, och det råder samsyn över staden om att det ger Familjehem Göteborg hög grad av tillit. Hög grad av tillit och nöjdhet hos uppdragstagarna fungerar också som ett rekryteringsverktyg, när familjehemmen väljer uppdragsgivare.

Socialförvaltningarnas egna familjehemssekreterare rekryterar även familjehem internt, och inom ramen för deras uppdrag ingår handledning och kompetensutveckling till familjehemmen.

På nationell nivå stödjer Socialstyrelsen kommunerna med kampanjer för att rekrytera familjehem över hela landet. En ny sådan kampanj lanseras i slutet av april 2024.

Förstärkt stöd till familjehemmen efter kontorstid

Familjehemmen erhåller idag kontinuerlig handledning på kontorstid genom sin familjehemssekreterare via den socialförvaltning som de tillhör. På kvällar och helger kan akuta situationer hanteras av socialjouren men inte i form av handledning till familjehemmen. Alla interna familjehem i Göteborgs Stad har även tillgång till personalstöd från *Falck Healthcare* dygnet runt alla dagar på året, sedan år 2019. Stödet kan bestå av vägledande samtal av socionom, psykolog, jurist mfl i syfte att snabbt kunna få råd och möjlighet att komma vidare i sina problem.

Vid rekrytering av familjehem framhålls ofta behovet av dygnet runt-stöd, men efter påbörjat uppdrag används sådant stöd i liten grad. Frågan är dock angelägen och omhändertas av socialförvaltningarna inom ramen för kategoriplansarbetet. Utökning av HVB hem i egen regi är en aktivitet i kategoriplanen och HVB-personal som bemannar boenden dygnet runt hade även kunnat utgöra stöd till familjehemmen på kvällar och helger.

Förstärka med riktat anpassat öppenvårdstöd för familjehemmen

Varje socialförvaltning har möjlighet att genom sin interna resursenhet ge ytterligare stöd till familjehemmen. När ett barn eller ungdom är placerad på annan ort ges stödet genom exempelvis den andra kommunens resursenhet. Befintlig struktur för samverkan bedöms tillgodose behovet av öppenvård till familjehemmen. Stödet behövs inför, under och efter placering. Stöd i egen regi bedöms som mindre kostsam än genom privat regi.

Möjlighet att köpa tjänster från *Psykologenheten*, för ytterligare stöd till familjehemmen, finns för samtliga socialförvaltningar. Psykologenheten är en intern resurs som är organiserad under socialförvaltningen Hisingen och finansieras genom köp- och sälj. På enheten arbetar legitimerade psykologer som i samråd med barnsekreterare och familjehemssekreterare kan stötta barnet, ursprungsförälder och familjehemmet.

Umgängesenheten i Göteborg Stad

Förvaltningarna genomför kontinuerlig kompetensutveckling utifrån umgänge och umgängesstöd till medarbetarna. Utbildningsåtgångarna utgår från senaste forskning och kunskapsstöd från Socialstyrelsen, och ges till såväl familjehemssekreterare som myndighetsutövande socialsekreterare som handlägger beslut om umgänge.

Umgängesenheten i Göteborg stad inrättades år 2021 och uppfyller cirka en tredjedel av behovet av kvalificerat umgängesstöd. För att säkerställa likvärdigt stöd till umgänge, flexibilitet för umgänge under kvällar och helger föreslås kontinuerlig uppföljning av Umgängesenheten för att möta efterfrågan i staden.

Stellamottagningen är en mottagning för föräldrar till placerade barn och består idag av två medarbetare. Stellamottagningen har i perioder varit hårt belastad och haft lång kö. Behov av utökade resurser för Stellamottagningen behöver utredas ytterligare.

Umgängesenheten och Stellamottagningen är en resurs för hela staden och är organiserad under socialförvaltningen Sydväst och består idag av totalt sex årsarbetare varav en är metodhandledare.

Förälder på avstånd är ett nyligen avslutat forskning- och utvecklingsprojekt, som bedrivits tillsammans med Stellamottagningen, och syftar till att förbättra stödet till biologiska föräldrarna. Kunskap kring att vara förälder på avstånd och vikten av det tredelade föräldraskapet för det placerade barnet är ett angeläget kompetensområde. Att involvera föräldrar i den omfattning som är möjlig och ge dem stöd, inför, under och efter placering är en viktig del utifrån barnets bästa. Detta gynnar också barnet och placeringen i stort, och skapar bättre villkor för familjehemmen.

Säkerställa tillgången till SkolFam-team

Tillgången till SkolFam-team behöver kontinuerligt följas upp då behoven skiftar över tid. I dagsläget saknas det i staden två SkolFam-team för att behovet skall vara tillgodosett. Det är av yttersta vikt att socialförvaltningarna hjälps åt mellan förvaltningarna för att säkerställa tillgången till SkolFam-team över staden. Statistik följs

av samordnare för SkolFam och utvärderas kontinuerligt. SkolFam erbjuds från och med årsskiftet 2023/2024 även till barn i anpassad grundskola.

SkolFam-teamen består av specialpedagog, psykolog, barnsekreterare och familjehemssekreterare. Tillgången till yrkeskompetens kopplat till skolan beskrivs ofta som en stor tillgång av de familjehem som har placerade barn som omfattas av SkolFam.

Kompetensutveckling bedömningsmetoder

Göteborg Stad arbetar med Socialstyrelsens bedömningsmetoder *BRA-fam* och *Familjevinjetterna* som bygger på empirisk forskning samt familjehemsutredares erfarenheter och kunskaper. Den huvudsakliga utredningsmetoden som används är *Kälvesten* och till det läggs även referenstagning, registerutdrag och hembesök till. Därefter gör socialtjänsten en samlad bedömningen om aktuell familj är lämplig som familjehem och detta tydliggörs i Göteborgs Stads riktlinje för familjehemsvård för barn och unga.

Digitalisering

Utifrån att digitalisering får större inverkan i samhället behöver även Familjehem Göteborg vara med i utvecklingen. Familjehemmen har inte någon anställning i Göteborgs stad, utan har ett uppdrag och erhåller arvode samt omkostnad. Socialförvaltningarna ser ett behov av utökad administrativt stöd till familjehemsenheterna, där fokus bör vara den digitala utvecklingen. Ett sådant exempel är att skicka avtal till familjehemmen som kan signeras digitalt.

Socialförvaltningarna ser även behov av ytterligare digitalisering, för att på så vis vara en mer attraktiv uppdragsgivare. Detta fortsätter socialförvaltningarna att arbeta med under år 2024.

Familjehemsvård socialförvaltningen Hisingen

I november 2022 tydliggjorde direktören för socialförvaltningen Hisingen det pågående uppdraget avseende den interna familjehemsvården. Huvudsyftet med uppdraget är att skapa en sammanhållen, ändamålsenlig och resurseffektiv process för familjehemsvård i intern regi med fokus på de placerade barnens behov. Sedan omorganisationen år 2021, där tre stadsdelar blev ett stadsområde, har det funnits utmaningar i familjehemsvården inom socialförvaltningen Hisingen. Familjehemsuppdraget från direktören syftar till att skapa en välfungerande familjehemsvård som är stabil och rättssäker över tid. Uppdraget ska säkerställa att socialförvaltningen Hisingen har en välfungerande och sammanhållen familjehemsvård där fokus ligger på barnets bästa och god kvalitet på familjehemsvården.

Uppdraget är uppdelat i följande delar:

1. Utveckla ett välfungerande professionellt samarbete med en optimal process mellan de interna funktionerna.
2. Öka andelen interna familjehem.

3. Utveckla arbetet med att ge adekvat stöd till de interna familjehemmen.
4. I första hand överväga om barnet kan tas emot av någon anhörig eller annan närstående (nätverksplacering).
5. Familjehemsutredningen som underlag för en sammanlagd helhetsbedömning.
6. Vid matchning mellan barn och lämplig familjehem, vilket/vilka av barnets behov som ska ha högst dignitet vid matchning av ett lämpligt familjehem.

Ytterligare grund för Familjehemsuppdraget från direktören är att varje förvaltning är ansvarig för att verkställa beslut om familjehemsvård. När det gäller familjehem och familjehemsprocessen är bedömningen att förvaltningen måste äga den själv. Det innebär att rekrytering av familjehem i egen regi är en prioriterad uppgift som inte kan läggas på annan part. Rekrytering och utbildning (RU) har ett centralt uppdrag i att vara ett komplement till förvaltningarnas eget ansvar för rekrytering, men det går inte att helt förlita sig på inflödet av nya familjehem från RU då det bakåt i tiden varit varierande hur många familjehem socialförvaltningen Hisingen tilldelats. Värt att ha med sig är att de verksamheter som servar hela staden saknar gemensam styrning och ledning förutom för den ägande förvaltningen.

Familjehemsprocessen innehåller många professionella aktörer såsom utredande socialsekreterare, familjehemssekreterare och barnsekreterare. Flödet måste hållas samman mellan dessa parter för att säkerställa en rättssäker och effektiv process. Med start våren 2023 har en fokusgrupp, bestående av enhetschefer för utredningsenheter, barnsekreterarenheter och familjehemsenheter på Hisingen, träffats var tredje vecka tillsammans med ansvarig resurschef och verksamhetsutvecklare. Detta för att utveckla familjehemsvården på Hisingen och säkerställa att familjehemsprocessen hanteras effektivt och rättssäkert.

Öka interna jourhem och familjehem

Under hösten 2023 har ett fokuserat arbete gjorts kring att rekrytera fler kontrakterade jourhem för att utöka tillgången på interna jourhemsplatser. Nya medgivande till jourhem har lämnats och det pågår ytterligare utredningar av potentiella jourhem. Med stöd av kommunikatör upprättas en plan för ett löpande strategiskt rekryteringsarbete av nya interna familjehem.

Genomförda personalförstärkningar till familjehemsverksamheten har medfört mer tillgänglig och strukturerad tid för handledning och stöd till våra interna familjehem. Arbetsgruppen för jour inom familjehemverksamheten, har också tagit del av personalförstärkningen, och kommer under år 2024 organisera och strukturera sitt arbete på ett nytt sätt för att säkra jourhemmens tillgång till stöd och handledning samt öka det nära samarbetet med barn och unga myndighet kring de jourplacerade barnen.

Nätverksplaceringar är ett område som fokusgruppen under hösten 2023 påbörjat ett arbete kring. Fortsatt arbete med att möjliggöra fler nätverksplaceringar kommer ske genom ett närmare samarbete mellan barn och unga myndighet och familjehemsverksamheten. Placering i nätverk visar enligt forskning vara mer gynnsamt för barn och unga än placering i familjehem som är okänt för barnet. Nätverk tenderar att på ett naturligt sätt finnas kvar i barnets liv även efter avslutad placering och bidrar till en kontinuitet i barnets liv. Nätverksplaceringar räknas som interna familjehem.

Psykologenheten

En viktig del i det interna familjehemsarbetet är psykologenhetens roll. Psykologernas kompetens och metoder bedöms utgöra en viktig och användbar resurs för familjehemsvården och därför kommer de göras alltmer delaktiga inom familjehemsvården. Psykologenheten är befintlig verksamhet i förvaltningen som bland annat arbetar med uppdrag att vägleda och stötta familjehem.

Förvaltningen har en pågående process med att se över arbetssätt och samverkansformer mellan familjehemsverksamheten och psykologenheten. Målet är att psykologenheten ska vara en lättillgänglig resurs och utförarverksamhet för både familjehemsverksamheten och barn- och unga avdelningarna i övrigt. I och med beslutet att rikta nämndbidrag till psykologenheten blir detta möjligt.

Psykologenheten tillhandahåller så väl stöd och vägledning till interna familjehem inklusive nätverksfamiljehem. Även konsultation och handledning till våra medarbetare utgör en viktig del. Psykologenheten kommer under våren och framöver vara med på temakvällar som anordnas av familjehemsverksamheten för interna familjehem. Psykologerna deltar tillsammans med familjehemssekreterare och ansvarar för att föreläsa för familjehem utifrån teman där kompetensutveckling är efterfrågat. Sammantaget är förvaltningens planering att allt fler interna familjehem kommer få tillgång till stöd i olika former från Psykologenheten som ett komplement till det stöd och handledning som våra familjehemssekreterare tillhandahåller.

Samverkan och teamet runt det placerade barnet

En viktig del i familjehemsarbetet är att forma ett nära och mer sammanhållet samarbete mellan utrednings- och barnsekreterarenheterna och familjehemsenheterna. Med stöd av det löpande arbetet i fokusgruppen har det skapats forum och arenor för de olika verksamheterna att mötas för dialog, gemensam genomgång av rutiner och ärendesamverkan.

Förvaltningen har identifierat att en hög andel barn placerade i jourhem eller annat hem i väntar på stadigvarande familjehem under en alltför lång period. Medarbetare har uppmärksammat flera fall där lagefterlevnaden i de placerade barnens ärenden har brustit och upprättat avvikelser. SAS (socialt ansvarig samordnare) har flertalet pågående Lex Sarah-utredningar med anledning av bristerna och Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har informerats enligt rutin. En identifierad orsak till avvikelserna är bristande samverkan och kommunikation mellan enheterna. Under våren 2024 kommer förvaltningen att arbeta vidare enligt framtagen åtgärdsplan.

Sammanställning resursförstärkningar familjehemsvården Socialförvaltningen Hisingen

Avdelning/yrkeskategori	Antal tjänster	Kostnad helår Tkr
Barn och Unga Resurs		
Familjehemssekreterare	2	1500
Familjehemssekreterare	8	6000
Kvalitetsutvecklare	1	750
Barn och Unga Myndighet		
Barnsekreterare	2	1500
Chef barnsekreterare	1	970
Verksamhetsutvecklare	1	750
HR		
Resurschef	1	970
Vuxen- och psykologenheten		
Psykologenheten	Nämndbidrag	5000
Totalt	16	12560

Ekonomiska utökningar har gjorts för båda avdelningarna som arbetar med familjehemsvården på Socialförvaltningen Hisingen. Inom Barn och Unga Myndighet har satsningar gjorts. Ytterligare chef anställdes hösten 2022 vilket möjliggjorde utökning från en till två barnsekreterarenheter. I samband med detta anställdes också ytterligare barnsekreterare för att kunna omhänderta det ökande ärenden och värna medarbetarnas arbetsmiljö. Utökningar har också gjorts med en verksamhetsutvecklare våren 2023 på avdelningen. Verksamhetsutvecklaren arbetar till stor del med familjehemsuppdraget på Hisingen och arbetar även med frågan inom ramen för enhetschefsnätverket Barn och Unga, i de s k temagrupperna.

Familjehemsenheterna 1 och 2 har båda utökat med familjehemssekreterare, totalt 10 under perioden år 2022 till 2023. Två familjehemssekreterare är avsedda för att stärka rekryteringsarbetet och därmed öka antal familjehem i intern regi. Åtta familjehemssekreterare för att stärka stödet till befintliga familjehem och möjlighet till tät uppföljning, handledning och stöd. Familjehemsenheterna har även fått tillgång till en kvalitetsutvecklare vars huvudsakliga uppgift är att ansvara för avtal och uppföljning kopplat till köpt vård-processen. Tjänsten tillsattes våren 2023.

I samband med tillträde av ny resurschef sommaren 2023 fattades beslut om att resurschef huvudsakligen ska processleda familjehemsuppdraget för att intensifiera arbetet och få framdrift i kvalitetsförbättring och lagefterlevnad.

Nämndbidraget som är riktat till psykologenheten från år 2024 har medfört en planering och ett utökat uppdrag till enheten att rikta mer resurser till familjehemsverksamheten

samt barn och unga avdelningarna. Det utökade uppdrag innefattar ett utvecklingsarbete med nya arbetssätt och samverkansformer. Kompetensen som psykologenheten har bedöms viktig att tillföra familjehemsvården.

Sammanfattningsvis har förvaltningen gjort omfattande resursförstärkningar för att ge bättre förutsättningar för familjehemsvården på Hisingen. Utökningarna har gjorts successivt och bedöms bidra till kvalitet och stabilitet för de placerade barnen samt öka stödet till de interna familjehemmen.

Förvaltningens bedömning

Göteborgs stad är uppdragsgivare för ca 1000 familjehem, som har hand om ca 1150 barn och unga. Socialförvaltningen Hisingen hade under år 2023 ansvar för 286 placerade barn i jour- och familjehem.

För barn som av olika skäl inte kan växa upp i sin biologifamilj är familjehemmens stabilitet och uthållighet en avgörande faktor för barnets uppväxt. Barn behöver trygga och förutsägningsbara vuxna. Det är ett stort ansvar att öppna sitt hem för ett barn som av olika skäl inte kan bo med sina föräldrar.

Det pågående arbetet i Göteborgs stad avseende familjehemsvården är adekvata och kvalitetshöjande insatser och omhändertar uppdragets intentioner. Ovanstående arbete med familjehemsvården i Göteborgs stad är förankrat över staden och något som de fyra socialförvaltningarna står bakom. Bedömningen är att detta arbete i nuläget inte kräver ytterligare ekonomiska resurser.

Socialförvaltningen Hisingen har under de senaste åren gjort flera resursförstärkningar och mobiliserat resurser kopplat till den interna familjehemsvården. Detta har gjorts genom omprioriteringar av resurstilldelning till olika verksamheter. Bedömning görs att den nuvarande organisering av resurser behöver bestå över tid för att möjliggöra arbetet mot en hållbar och långsiktig familjehemsvård av god kvalitet. Resurser motsvarande det som i nuläget finns riktade och tillgängliga till familjehemsvården bedöms behövas i ordinarie budget framöver för att möjliggöra för förvaltningen att bedriva förbättrings- och utvecklingsarbete inom andra prioriterade områden.

Socialförvaltningen Hisingen bedömning är att det under år 2024 inte bör implementeras nya eller ytterligare utvecklingsåtgärder inom familjehemsvården socialförvaltningens gemensamt. För socialförvaltningen Hisingen har det under de senaste åren skett sammanbrott för de placerade barnen, det har varit en hög andel konsulentstödda familjehem och samverkan internt har inte fungerat optimalt. Detta är något som förbättrats under år 2023 och förväntas förbättras ytterligare under år 2024. Det är av stor vikt att ytterligare utvecklingsarbete tar sin utgångspunkt i de lagförändringar som förväntas ske på nationellnivå som också bygger på aktuell forskning om vad som är barnets bästa.

Bedömningen från socialförvaltningen Hisingen är att det sannolikt inte kommer ge de positiva effekter som är önskvärda med andra åtgärder än de som socialförvaltningen Hisingen påbörjat. Det är viktigt att den förändringsresa som nu sker genomförs och inte stannar av. Medel för att säkra det fortsatta arbetet behövs dock. Se beräkningsunderlag under rubrik *Resursförstärkning familjehemsvården* ovan.

Uppdraget att lämna förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet blir likvärdigt över staden bedöms inte vara fullt ut omhändertaget. Ett skäl är att de utmaningar och den komplexitet som finns inbyggt i uppdraget inte problematiseras och analyseras i tillräcklig omfattning i det arbetet och utkast som arbetats fram och samtliga socialförvaltningar haft svårt att ställa sig bakom. Socialförvaltningarna svarar därför enskilt och inte gemensamt.

För att kunna ge förslag på utvecklingssatsningar krävs att dessa är genomtänkta, genomarbetade och har en tydlig och välgrundad analys. Förslagen behöver ta hänsyn till flera aspekter såsom konsekvenserna för de placerade barnen och deras ursprungsfamilj samt familjehem. Men också att belysa vilka konsekvenser det blir för medarbetarna som arbetar med olika uppdrag inom hela familjehemsprocessen. Socialförvaltningen Hisingen, tillsammans med socialförvaltningen Nordost, står för den största andelen av barn placerade i familjehem. Bedömningen är att grunduppdraget behöver fungera adekvat innan ytterligare satsningar görs.

Uppdraget syftar till att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden. Detta omhändertas genom socialförvaltningarnas pågående gemensamma arbete och sker i enlighet med Göteborgs Stads riktlinje för familjehemsvård för barn och unga. Utöver detta tillkommer varje socialförvaltnings interna familjehemsarbete. Socialförvaltningen Hisingen arbetar intensivt och aktivt med familjehemsvården. En viktig del avseende utveckling och förbättring av stöd till familjehem är fortsatt säkrad tillgång till befintliga resurser inklusive psykologenheten. Den sammantagna ekonomiska konsekvensanalys som förvaltningen gör är att det föreligger behov av ett budgettillskott på 12 560 Tkr, vilket motsvarar kostnaden för den aktuella och redovisade resursförstärkningen.

Utifrån ovanstående bedöms uppdraget som fullgjort.

Christina Alvelin

Jessica Johansson

Förvaltningsdirektör

Tf Avdelningschef

Alexis Ljungkvist

Avdelningschef

Beslutet ska skickas till

Stadsledningskontoret

Bilaga 1

Utdrag Kategoriplan Barn och Unga (2023), kapitel 4.1.4

Handlingsplanen utgår från kategoriplanens övergripande mål. Familjehem är den insats, näst efter öppenvård, som flest barn och unga i Göteborg Stad har beslut om. Under år 2022 stod insatsen för 35 procent av den totala nettokostnaden för området barn och unga. I Göteborg Stad finns idag sex enheter som arbetar med insatsen familjehem. Strategin syftar till att säkra en ändamålsenlig och kostnadseffektiv organisering av familjehemsvården inom staden. Staden behöver ha ett tillräckligt stort utbud av familjehem för att säkra möjlighet att verkställa insatsen. Utbudet ska matcha barn och ungas behov. Stödet till familjehemmen behöver stärkas och ska vara likvärdigt över staden och av god kvalitet.

Aktiviteter	Beskrivning
Stärka och utveckla arbetet med familjehem i egen regi	<p>Socialförvaltningarna tillsammans med förvaltningen för funktionsstöd behöver ha ett tillräckligt utbud av familjehem i egen regi för att säkra möjlighet att verkställa insatsen. Utbudet ska matcha barn och ungas behov. Det innebär bland annat att rekrytering av familjehem och jourhem i egen regi inklusive nätverkshem behöver stärkas.</p> <p>Förutsättningar för behandlingsfamiljer i stadens egen regi ska utredas.</p> <p>Staden ska arbeta aktivt för motivering av vårdnadsöverflytt där det är lämpligt.</p> <p>Stödet till familjehem, inklusive stödet till förstärkta familjehem, behöver stärkas och ska vara likvärdigt över staden och av god kvalitet.</p>

Utreda förutsättningar för övergång till familjehem egen regi	Utreda förutsättningarna att avtalsreglera övergång från konsulentstött familjehem till familjehem i egen regi inom exempelvis två år från det att placeringen inletts.
Delta i nationellt beställarnätverk för konsulentledd familjehemsvård	SKR planerar att starta ett nationellt kommungemensamt beställarnätverk för konsulentstödd familjehemsvård för barn och unga. Syftet med beställarnätverket är att påverka innehåll, kostnad och samverka med konsulentstödd familjehemsvård avseende barn och unga. Göteborgs Stad ska delta i nätverket.

§ 128 N163-0237/24

Redovisning av uppdrag avseende familjehemsvården

Ärendet

Ärendet avser en redovisning av svar på motion som innebär att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden.

För socialförvaltningarna Göteborg är familjehemsvården en komplex fråga och socialförvaltningarna är inte överens i alla delar om på vilket sätt familjehemsvården kan förbättras och säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt i staden. Det pågår en del arbete inom ramen för kategoriarbetet Barn och unga.

Tjänsteutlåtandet beskriver förslag på åtgärder främst utifrån Socialnämnd Nordost perspektiv.

Handling

Förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2024-02-22.

Beslut

Socialnämnd Nordost godkänner förvaltningens redovisning av uppdrag som kommunfullmäktige beslutade 2022-10-06 § 14 att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden.

Expediering

Kommunstyrelsen

Dag för justering

2024-04-02

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2024-03-26

Vid protokollet

Sekreterare

Annika Funkqvist

Ordförande

Lena Landén-Ohlsson (S)

Justerande

Johan Fält (M)

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-02-22

Diarienummer N163-0237/24

Handläggare

Ing-Marie Larsson

Telefon: 031-365 00 00

E-post: ing-marie.larsson@socialnordost.goteborg.se

Redovisning av uppdrag avseende familjehemsvården

Förslag till beslut

Socialnämnd Nordost godkänner förvaltningens redovisning av uppdrag som kommunfullmäktige beslutade 2022-10-06 § 14 att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige i Göteborg beslutade den 6 oktober 2022 om en motion av Hannah Klang (V) om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden. Utredningen skall även innehålla en ekonomisk konsekvensanalys om hur förslagen kan påverka socialnämnderna.

Mellan 2017 till 2020 har familjehemsvården i Göteborg varit föremål för översyn och genomlysningar med förslag på olika åtgärder. Flera av åtgärderna har blivit genomförda och andra har av olika skäl inte påbörjats eller är delvis genomförda. Rapport biläggs tjänsteutlåtandet.

För socialförvaltningarna är familjehemsvården en komplex fråga och socialförvaltningarna är inte överens om på vilket sätt familjehemsvården kan förbättras och säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt i staden. Tiden för att besvara motionen vittnar om svårigheterna. Ambitionen var att samtliga fyra socialnämnder skulle föreslås besluta om likalydande tjänsteutlåtande. I februari 2024 beslutades att respektive socialförvaltning besvarar motionen var för sig. Tjänsteutlåtandet beskriver förslag på åtgärder främst utifrån Socialnämnd Nordost perspektiv.

Parallellt pågår ett utvecklingsarbete inom ramen för kategoriplansarbetet för Barn och unga samt ett betänkande för barn och unga i samhällsvård (SOU 2023:66).

Förslagen innehåller ersättning för familjehemmen, förstärkning av rekrytering, förstärkt riktad öppenvård, förstärkt umgängesresurs, tillgången till Skolfam, förstärkt stöd vid nyplaceringar, uppföljning samt ett par utvecklingsinitiativ.

Bedömning ur ekonomisk dimension

De föreslagna åtgärderna bidrar till att barn och unga i behov av familjehemsvård ska få ett samlat och långsiktigt stöd. Det bedöms ofta vara en avgörande faktor för att förebygga många av de risker och problem som är väl belagda bland de som vårdats i familjehem som barn och unga. Ett stärkt stöd och skydd till barn och unga i familjehemsvård torde på sikt leda till bättre framtidsförutsättningar för barn och unga i samhällsvård. Som en följd av detta skulle även de framtida kostnaderna för kommunen och samhället i stort kunna minska. De föreslagna åtgärderna bidrar till ett långsiktigt stöd.

Uppskattad kostnad för de föreslagna åtgärderna är ca 13 540 000 kr. Förslagen är inte rangordnade.

Förvaltningen är medveten om kommande års ekonomiska utmaningar och har övervägt möjligheten att omfördela medel från annan verksamhet till förmån för familjehemsvården. Möjligheten att omfördela anses vara begränsad.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Barnkonventionen stadgar att alla barn har rätt till liv och utveckling (artikel 6). Konventionsstaterna ska säkerställa barnets överlevnad och utveckling till det yttersta av sin förmåga. När vårdnadshavare inte kan ta ansvar för sina barn fullt ut behöver samhället stödja och skydda barn som annars riskerar en ogynnsam utveckling.

Enligt barnkonventionens artikel 3 ska barnets bästa beaktas vid alla beslut som berör barn. Socialtjänstlagen, SoL, anger att det som är bäst för barnet ska vara avgörande vid beslut eller andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser för barn. Föreslagna åtgärder bidrar till barnets bästa. Barn har rätt till sin ursprungsfamilj och föräldrarna har rätt till stöd för att kunna hantera att vara föräldrar på avstånd.

Föreslagna åtgärder bidrar också till att stödet till familjehemmen ökar och det bidrar indirekt positivt för det placerade barnet i det sammanhanget den vistas i. Mer stöd till familjehemmen kan bidra till att sammanbrotten minskar och en ökad trygghet och stabilitet för barnen.

Samverkan

Information har skett i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 19 mars 2024.

Bilagor

1. Uppskattade kostnader Socialförvaltning Nordost
2. Uppdrag lägesuppdatering familjehemsvården 2023-05-02
3. Motion av Hannah Klang (V) om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem ska förbättras

Ärendet

Redovisning av svar på motion som innebär att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden.

För socialförvaltningarna Göteborg är familjehemsvården en komplex fråga och socialförvaltningarna är inte överens i alla delar om på vilket sätt familjehemsvården kan förbättras och säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt i staden. Det pågår en del arbete inom ramen för kategoriarbetet Barn och unga.

Tiden för att besvara motionen vittnar om svårigheterna. Ambitionen var att samtliga fyra socialnämnder skulle föreslås besluta om likalydande tjänsteutlåtande. I februari 2024 beslutades att respektive socialförvaltning besvarar motionen var för sig.

Tjänsteutlåtandet beskriver förslag på åtgärder främst utifrån Socialnämnd Nordost perspektiv.

Beskrivning av ärendet

Motionen från Hannah Klang (V) innebär att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden. Utredningen skall även innehålla en ekonomisk konsekvensanalys om hur förslagen kan påverka Socialnämnderna. Tjänsteutlåtandet beskriver förslag på åtgärder utifrån Socialnämnd Nordost perspektiv.

Pågående arbete inom ramen för kategoriplans arbetet Barn och unga, familjehem

Effektiv organisering av familjehemsvården

Familjehem är den insats, näst efter öppenvård, som flest barn och unga i Göteborgs Stad har beslut om. Under 2022 stod insatsen för 35 procent av den totala nettokostnaden för området barn och unga. I Göteborgs Stad finns idag sex enheter som arbetar med insatsen familjehem. Strategin syftar till att säkra en ändamålsenligt och kostnadseffektiv organisering av familjehemsvården inom staden. Staden behöver ha ett tillräckligt utbud av familjehem för att säkra möjlighet att verkställa insatsen. Utbudet ska matcha barn och ungas behov. Stödet till familjehemmen behöver stärkas och ska vara likvärdigt över staden och av god kvalitet.

Aktiviteter

Stärka och utveckla arbetet med familjehem i egen regi

Socialförvaltningarna tillsammans med förvaltningen för funktionsstöd behöver ha ett tillräckligt utbud av familjehem i egen regi för att säkra möjlighet att verkställa insatsen. Utbudet ska matcha barn och ungas behov. Det innebär bland annat att rekrytering av familjehem och jourhem i egen regi inklusive nätverkshem behöver stärkas. Förutsättningar för behandlingsfamiljer i stadens egen regi ska utredas. Staden ska arbeta aktivt för motivering av vårdnadsöverflytt där det är lämpligt. Stödet till familjehem, inklusive stödet till förstärkta familjehem, behöver stärkas och ska vara likvärdigt över staden och av god kvalitet.

Utreda förutsättningar för övergång till familjehem egen regi

Utreda förutsättningarna att avtalsreglera övergång från konsulentstött familjehem till familjehem i egen regi inom exempelvis två år från det att placeringen inletts.

Delta i nationellt beställarnätverk för konsulentledd familjehemsvård

SKR har startat ett nationellt kommungemensamt beställarnätverk för konsulentstödd familjehemsvård för barn och unga. Syftet med beställarnätverket är att påverka innehåll, kostnad och samverkan med konsulentstödd familjehemsvård avseende barn och unga. Göteborgs Stad deltar i nätverket.

Arbete utifrån överenskommelser om intern samverkan mellan Göteborgs Stads socialförvaltningar inkluderat förvaltningen för funktionsstöd

Aktiviteten innefattar att: - Implementera och arbeta utifrån aktuella överenskommelser mellan socialförvaltningarna i staden - Säkerställa den gemensamma planeringen kring individer med komplexa behov - Säkerställa arbetet med samordnad plan och avvikelser.

Arbeta vidare för att utveckla samsyn mellan socialförvaltningarna

Förvaltningarna ska vara en enad part i samverkan med Västra Götalandsregionen. Arbeta utifrån överenskommelser med Västra Götalandsregionen (VGR). Aktiviteten innefattar: - Implementera och arbeta utifrån aktuella överenskommelser med VGR inkluderat kostnader - Säkerställa den gemensamma planeringen kring individer med komplexa behov.

Pågående betänkande för barn och unga i samhällsvård (SOU 2023:66)

Det pågår omfattande genomlysningar av barn och unga i samhällsvård på nationell nivå. Bland annat publicerades i november 2023 från Socialdepartementet *SOU 2023:66 För barn och unga i samhällsvård*. Syftet med uppdraget är att säkerställa att barn och unga som placeras utanför det egna hemmet skall garanteras trygghet, säkerhet och i övrigt en god vård.

Utredningen har haft i uppdrag att lämna förslag på hur kvaliteten i vården av barn och unga som placeras utanför det egna hemmet kan säkerställas hur stödet till barn och unga kan förbättras sedan vård utanför det egna hemmet har upphört analysera

familjehemmens förutsättningar att ge god vård och föreslå hur tillgången till fler lämpliga familjehem kan öka

- analysera och föreslå hur kunskapen om kvaliteten i vården kan öka lokalt och nationellt
- föreslå de åtgärder eller författningsändringar som bedöms lämpliga.

Göteborgs stads svar på betänkandet kommer sannolikt att behandlas i Kommunstyrelsen i mars 2024.

Kvalité i samhällsvården

Utredningen gör bedömningen att det krävs en omfattande reform för att höja kvaliteten på samhällsvården (nytt uttryck). Betänkandet innehåller cirka 130 förslag samt fem områden som utredningen anser behöver utredas särskilt. Förutom en del förslag som avser alla vårdformer föreslås en starkt kvalitet i familjehemsvården.

Familjehemsvården

Definitionen behöver enligt utredningens mening komplettera med fyra familjehemskategorier som anger skillnaderna mellan nätverkshem, allmänt familjehem, jourhem och förstärkt familjehem. Införandet av kategorierna skapar tydlighet om förutsättningarna för olika familjehem. Förstärkt familjehem ger enligt utredningens bedömning också goda möjligheter för kommunerna att använda Treatment Foster Care Oregon (TFCO) eller andra så kallade behandlingsfamiljer. Förstärkt familjehem behöver då kombineras med att behandling ges som en öppenvårdsinsats.

Krav på tillstånd

Utredningen föreslår att krav på tillstånd införs för familjehem som ett steg mot ökad kvalitet i familjehemsvården.

Nätverkshem

Användningen av nätverkshem har inte ökat på många år trots att det sedan 1999 framgår av SoL att placering av barn i nätverkshem alltid ska övervägas innan placering i annat hem. Forskning visar också att nätverkshem generellt är bättre än andra familjehem som placeringsform för barn. Utredningen föreslår därför att socialnämnden ska undersöka om barnet eller den unge kan vårdas hos någon i sitt nätverk och att nämnden alltid ska inleda utredning om någon har anmält intresse för att få tillstånd till att bli nätverkshem.

Stöd till familjehem

Utredningen anser att stöd till familjehem är en viktig förutsättning för god kvalitet i vården och socialnämndens ansvar för sådant stöd behöver bli tydligare. Utredningen föreslår en ny bestämmelse som anger att socialnämnden ska ge familjehem för barn och unga under 21 år utbildning, handledning, stöd och annan hjälp som är anpassat till deras uppdrag. För att förebygga sammanbrott ska sådana insatser ges särskilt intensivt under det första året av varje placering. Stöd ska finnas tillgänglig dagtid under vardagar samt under kvällar och helger.

Socialnämnden som uppdragsgivare

För att markera socialnämndernas ansvar för tillgången till lämpliga familjehem och den direkta relationen mellan familjehemmet och socialnämnden som uppdragsgivare, föreslår utredningen att socialnämnden ska betala ut all ersättning för samhällsvården direkt till det familjehem som vårdar dem. Ansvarsfördelningen mellan nämnden och konsulentstödda verksamheter förtydligas bl.a. genom att ersättningen ska betalas direkt till familjehemmet.

Register över familjehem

Utredningen anser att ett register över familjehem för barn och unga behövs för att socialnämnderna ska få bättre förutsättningar att finna lämpliga familjehem för barn och unga i samhällsvård.

Exempel på övriga förslag

Högst tre barn eller unga får vara placerade i samma familjehem om det inte finns särskilda skäl. *Särskilda skäl kan t ex vara i en ytterst kort period eller för att hålla ihop en syskongrupp.* I jourhem föreslås vård av barn och unga få pågå i högst sex mån. efter att vården inletts om det inte finns särskilda skäl för annat.

Förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen förstärks

Höja arvodet generellt för familjehem i Göteborg

Samhället har utvecklats under åren och den familjen med en vuxen hemma på heltid finns inte längre i lika hög utsträckning som tidigare. De flesta hushållens ekonomi förändras också över tid, det är inte många hushåll som har ett eller två rum över i lägenheten eller huset. Arvodet för familjehem är såväl sjukpenning- som pensionsgrundande. Men vid beräkning av sjukpenning och andra dag ersättningar för en familjehemsförälder ska Försäkringskassan helt bortse från hens arvode för uppdraget, eftersom den inkomsten inte ska ingå i beräkningsunderlaget för en persons sjukpenninggrundande inkomst. Ersättningen beräknas i stället utifrån familjehemsförälderns övriga sjukpenninggrundande inkomster, till exempel inkomst som kommer från en anställning, upp till inkomsttaket för sjukpenning. Arvodet berättigar inte till tjänstepension. Familjehemmens ersättning är en del arvode som är skattepliktigt och en del omkostnadsersättning.

Det ekonomiska incitamentet för familjehemmet är en del av villkoren.

Socialförvaltningarna följer SKR, Sveriges kommuner och regioner riktlinjer för arvodering och omkostnadsersättningar. 2023 höjdes ersättningarna rejält efter att en analys gjorts av SKR att ersättningsnivåer är incitament för att bli familjehem. Den höjningen av arvode innebar en ökad kostnad med ca 12 000 000 kr för förvaltningen mellan 2022 och 2023.

Bedömningen är att det inte är lämpligt att Socialnämnd Nordost beslutar om en höjning av arvodet. En sådan åtgärd bör i så fall gälla alla socialförvaltningarna. Förvaltningen kan bara enbart göra en bedömning om vilka ekonomiska konsekvenser höjningen innebär för Socialnämnd Nordost.

Om Göteborg Stad gör ytterligare ökning av SKR:s befintliga arvoden kan detta leda till att privata företag också ökar sina arvoden till de konsulentstödda familjehemmen. Detta skulle eventuellt då bidra till ytterligare kostnadsökningar för staden. Det går inte heller med en absolut säkerhet att prognosticera vad en ökning kan innebära för kommunernas möjligheter att rekrytera lämpliga familjehem.

Ett räkneexempel för Socialnämnd Nordost med höjning av grundarvodet med 2 000 kr/månad innebär det uppskattningsvis ökade kostnader för ca 2 000 kr x 12 månader x ca 350 familjehem ca 8 400 000 kr och inklusive PO (31%) 11 000 000 kr. Detta räkneexempel ger möjligheter att räkna med mer eller mindre höjning.

Ersätta förlorad arbetsinkomst

Det finns anledning att utreda om Göteborgs stad skall erbjuda familjehem förlorad arbetsinkomst vid nyplacering, individuella bedömningar bör göras för varje enskilt barn. Detta kan bidra till färre sammanbrott och en stabilare placering. Under 2023 har Socialnämnd Nordost beviljat ersättning för förlorad arbetsinkomst för i snitt 29 barn första halvåret och i snitt 7 barn andra halvåret för en total kostnad av 3 900 000 kr.

Ekonomisk konsekvens för Socialnämnd Nordost

Den ekonomiska konsekvensen för att utifrån barnets behov bevilja nya familjehem ersättning för förlorad arbetsinkomst uppskattas till ytterligare ca 2 000 000 kr för Socialnämnd Nordost.

Förstärka rekryteringsfunktionerna inom Familjehem Göteborg, rekrytering och utbildning

Bristen på familjehem är stor, förvaltningen avsätter egna resurser för rekrytering av familjehem på liknande sätt som de andra stadsområdena. De egna resurserna varierar från del av tjänst till hela tjänster.

Stadsområdena har ett samarbete genom Familjehem Göteborg med resurser för rekrytering och resurser för att erbjuda kompetensutveckling till samtliga familjehem (tre utbildare, en rekryterare och en deltids kommunikatör).

RU tog 2021 fram en reklamkampanj i samarbete med en reklambyrå. Kampanjen har efter det använts kontinuerligt på bland annat sociala medier. Tack vare kampanjen ökade intresseanmälningarna för att bli familjehem, kontaktfamilj och kontaktperson med 131 % under slutet av 2021. Kampanjen har där efter använts löpande för att rekrytera fler familjehem för hela Göteborgs stad.

RU arbetar med kompetensutveckling och har tagit fram en *kompetenstrappa* för att familjehemmen och jourhemmen skall kunna följa sin kunskapsutveckling under pågående uppdrag. Det är viktigt med utbildning och gemensamma aktiviteter för uppdragstagarna, och det råder samsyn över staden om att det ger Familjehem Göteborg

hög grad av tillit. Hög grad av tillit och nöjdhet hos uppdragstagarna fungerar också som ett rekryteringsverktyg, när familjehemmen väljer uppdragsgivare.

Förvaltningen bedömning är att RU behöver förstärkas med ytterligare tjänster som också innebär ett utökat uppdrag för uppsökande rekrytering till exempelvis till civilsamhällesorganisationerna.

Ekonomisk konsekvens för Socialnämnd Nordost

Uppskattad kostnad ca 700 000 kr.

Förstärkt stöd till familjehemmen efter kontorstid

Familjehemmen erhåller idag kontinuerlig handledning på kontorstid genom sin familjehemssekreterare via den socialförvaltning som de tillhör. På kvällar och helger kan akuta situationer hanteras av socialjournen men inte i form av handledning till familjehemmen. Utifrån rekrytering av familjehem framhålls ofta behovet av dygnet runt-stöd, men efter påbörjat uppdrag används det i liten grad. Enhetscheferna är tveksamma till en sådan satsning man menar att familjehemmen är nöjda med nuvarande system.

Frågan är angelägen och omhändertas av socialförvaltningarna inom ramen för kategoriplansarbetet då utökningen av HVB hem i egen regi även skulle kunna utgöra stöd till familjehemmen på kvällar och helger.

Förvaltningen är tveksamt till att organisera en sådan jour på HVB-hem. Förvaltningens förslag är att istället koppla en egen fristående jour för samtliga familjehem i Göteborgs stad. Frågan bör utredas mer.

Förstärka med riktat anpassat öppenvårdstöd för familjehemmen

Respektive socialförvaltning har varierat anpassat öppenvårds stöd för familjehemmen. För att säkerställa likvärdigt anpassat öppenvårds stöd för familjehemmen föreslås förvaltningen en förstärkning av fyra medarbetare som kopplas till nuvarande resursenheter. en förstärkning med fyra medarbetare vilket innebär en kostnad av 2 800 000 kr.

När ett barn eller ungdom är placerad på annan ort ges stödet genom exempelvis den andra kommunens resursenhet. Befintlig struktur för samverkan bedöms tillgodose behovet av öppenvård till familjehemmen. Stödet behövs inför, under och efter placering.

Det finns också möjlighet att köpa tjänster från Psykologenheten för ytterligare stöd till familjehemmen för samtliga socialförvaltningar. Psykologenheten är en intern resurs som är organiserad under socialförvaltningen Hisingen och finansieras genom köp- och sälj, på enheten arbetar legitimerade psykologer som i samråd med barnsekreterare och familjehemssekreterare kan stötta barnet, ursprungsförälder och familjehemmet. Kostnader för detta tas i så fall inom ram.

Ekonomisk konsekvens för Socialnämnd Nordost

Utökning med fyra medarbetare inom förvaltningens två resurs enheter, uppskattad kostnad ca 2 800 000 kr.

Förstärka nuvarande umgängesenhet inklusive kompetensutveckling

Verksamheten har behov av kompetensutveckling av umgänge och umgängesstöd. Medarbetarna behöver uppdateras på den senaste forskning avser såväl familjehemssekreterare som myndighetsutövande socialsekreterare som handlägger beslut om umgänge.

”Förälder på avstånd” och det tredelade föräldraskapet är ett angeläget kompetensområde. Att involvera föräldrar i de delar som det går och ge dem stöd inför, under och efter placering. En nyligen avslutad forskning och utveckling-projekt som syftar till att förbättra stödet till biologiska föräldrarna, [”Förälder på avstånd”](#) och det tredelade föräldraskapet är ett angeläget kompetensområde. Att involvera föräldrar i de delar som det går och ge dem stöd, inför, under och efter placering är en viktig del utifrån barnets bästa.

Umgängesenheten och Stellamottagningen är en resurs för hela staden och är organiserad under socialförvaltning Sydväst och består idag av sex årsarbetare varav en är metodhandledare.

Nuvarande Umgängesenheten inrättades 2021 och uppfyller cirka en tredjedel av behovet av kvalificerat umgängesstöd. För att säkerställa likvärdigt stöd för kvalificerat umgänge bedömer förvaltningen att det behövs en förstärkning av nuvarande umgängesenhet med ytterligare medarbetare för att möjliggöra mer flexibla tider även tidiga kvällar och helger. Förvaltningen anser också att Umgängesenheten behöver få ett utökad uppdrag får uppdraget att erbjuda kompetensutveckling för berörda medarbetare avseende umgänge.

Stellamottagningen är en mottagning för föräldrar till placerade barn som idag består av två medarbetare. Behov av utökade resurser för Stellamottagningen behöver utredas mer. Stellamottagningen kan med fördel ta fram kompetensutveckling för det tredelade föräldraskapet.

För att omhänderta den stora omfattningen av umgänge har förvaltningen idag en umgängeskoordinator och det finns behov av ytterligare en tjänst som umgängeskoordinator uppskattad kostnad ca 700 000 kr.

Ekonomisk konsekvens för Socialnämnd Nordost

Uppskattad kostnad ca 700 000 kr

Säkerställa tillgången till Skolfamteam

Tillgången till Skolfamteam är inte statiskt och behov av ytterligare team är varierat. För att säkerställa tillgången till Skolfamteam för familjehemsplacerade barn även i Nordost föreslås att ytterligare två team inrättas i Nordost. Socialförvaltning Nordost har nominerat behovet inom ramen för verksamhetsnomineringar. Kostnad ca 1 800 000 kr.

Ekonomisk konsekvens för Socialnämnd Nordost

Uppskattad kostnad ca 1 800 000 kr

Letterbox

Letterbox syfte är att stimulera och väcka barns nyfikenhet och lust till att läsa, räkna och lära sig. Deltagande barn får paket hemskickade med utvalda böcker, spel och skrivmaterial. Projektet vänder sig till barn i åldern 4-11 som bor i familjehem. Letterbox har finansierats via statliga medel för psykisk hälsa och dessa medel upphörde nu inför 2024. Inför 2024 valde därför Socialförvaltning Nordost att pausa insatsen.

Ekonomisk konsekvens för Socialnämnd Nordost

Uppskattad kostnad ca 140 000 kr.

Rekommenderade standardiserade bedömningsmetoder

Det finns flera etablerade metoder från olika aktörer för utredningar av tilltänkta familjehem inom socialtjänsten. Standardiserade bedömningar, med till exempel processmodeller och intervjuformulär, är en viktig del för att kunna göra en professionell bedömning. Socialstyrelsens standardiserade bedömningsmetoder BRA-fam (Bedömning vid rekrytering av familjehem) och Familjehemsvinjetter bygger på empirisk forskning och familjehemsutredares erfarenheter och kunskaper. Dessa har pekat ut vissa faktorer som är relevanta vid rekrytering och bedömning av blivande familjehem. Faktorerna är dels relaterade till familjehemmet, dels till det placerade barnet. Det är viktigt att komma ihåg att standardiserade bedömningsmetoder bara är *en* del av familjehemsutredningen. De kan inte ersätta någon annan del av utredningen utan är ett komplement. Även andra utredningsdelar, som till exempel referenstagning och hembesök, ska enligt SOSFS 2012:11 ingå för att socialnämnden ska kunna fatta ett välgrundat beslut om familjehemmet. Det är socialtjänsten som gör den slutgiltiga helhetsbedömningen – inte en bedömningsmetod.

Göteborg Stad arbetar med Socialstyrelsens bedömningsmetoder BRA-fam och Familjevinnjetterna som bygger på empirisk forskning samt familjehemsutredares erfarenheter och kunskaper. Den huvudsakliga utredningsmetoden som används är *Kälvesten* och till det läggs även referenstagning, registerutdrag och hembesök. Därefter gör socialtjänsten den samlade bedömningen om aktuell familj är lämplig som familjehem. För att komplettera nuvarande utredningsmetodik med Socialstyrelsens standardiserade bedömningsmetoder krävs en omfattande kompetensutveckling. Respektive stadsområde planerar in det inom ramen för enheternas kompetensutvecklingsplaner.

Ekonomisk konsekvens för Socialnämnd Nordost

Kostnader inom ram.

HR stöd

Respektive familjehemsenhet ansvarar idag för upprättande av uppdrag, genomförandeplaner, avtal och allt som hör därtill, exempelvis samtycke, utdrag ur belastningsregister, etc. Familjehemmen har ingen anställning utan arvoderas för sitt uppdrag. För att säkerställa att Göteborg är en attraktiv uppdragsgivare bör respektive HR avdelning utöka stödet till familjehemsenheterna. Kostnader inom ram och kan behöva utredas mer.

Tillgång till stödpaket och extra handledning av nya placeringar i familjehem de första sex månaderna.

Många sammanbrott sker de sex första månaderna i familjehemmen, för att förhindra sammanbrott kan ett stödpaket erbjudas. Det innebär att familjehemssekreterarna behöver koncentrera sina stödsatser de första sex månaderna. Stödpaketet kan innehålla kompetensutveckling, extra handledning, extra besök. Syftet med stödpaketet är att förhindra sammanbrott. För att säkerställa ett stödpaket behövs familjehemssekreterarna ytterligare förstärkas med en årsarbetare per familjehemsenhet.

Ekonomisk konsekvens för Socialnämnd Nordost

Uppskattad kostnad 1 400 000 kr

Uppföljning av familjehemsvården

Förvaltningen bedömer att enheten för stadenövergripande kunskapsstöd och utveckling (SKU), Tjänsteförvaltning Integrerad digitalisering och representanter från verksamheten behöver ta fram underlag för orsakskoder, nyckeltal för att kunna följa stadens familjehemsvård, sammanbrott, etc-

Ekonomisk konsekvens för Socialnämnd Nordost

Finansiering inom ram

Förslag på ytterligare utvecklingsinitiativ

Förvaltningen har börjat undersöka möjligheterna att arbeta fram ett underlag för att utveckla TFCO liknande upplägg på hemmaplan (Treatment Foster Care Oregon).

Uppskattad kostnad ca 4 000 000 kr under två år.

Ytterligare pilotprojekt i staden - inrätta fler pilotprojekt för utvecklandet av behandlingsfamiljer under två år inklusive följeforskning och utvärdering.

Pilotprojekt - inrätta avlastningsfamiljer/mentorsfamiljer. Behövs ta fram ett fördjupat underlag.

Säkerställa placerade barns måluppfyllelse med kunskapsmål per årskurs, avser inte familjehemsplaceringar utan andra placeringar på exempelvis HVB.

Ekonomisk konsekvens för Socialnämnd Nordost

Pilotprojekt under två år uppskattad kostnad ca 4 000 000 kr.

Förvaltningens bedömning

Göteborgs stad är uppdragsgivare för ca 1 000 familjehem som stöd för ca 1150 barn och unga uppväxt. Socialförvaltning Nordost har ca 350 familjehem som stöd för ca 340 barn.

För barn som av olika skäl inte kan växa upp i sin biologfamilj är familjehemmens stabilitet och uthållighet en avgörande faktor för barnets uppväxt. Barn behöver trygga och förutsägningsbara vuxna som fostrare och förebilder. Det är ett stort ansvar att öppna sitt hem för ett barn som av olika skäl inte kan bo med sin mamma eller pappa. Många familjehemsplaceringar blir uppväxtplaceringar det vill säga du stannar där tills du gått ur

gymnasieskolan. Många barn har också komplexa behov som man som familjehemsförälder ska kunna hantera. Det finns många hänsyn att ta, den egna familjen och släkten, de egna biologbarnen etc. Göteborgs alla 1 000 familjehem behöver stöd i sitt uppdrag.

Föreslagna förstärkningar är adekvata och kvalitetshöjande och bidrar till motionens intentioner.

Förslagen innebär en uppskattad satsning på ca 13 540 000 kronor för Socialförvaltning Nordost. Förslagen är inte rangordnande och förvaltningen har begränsade möjligheter att finansiera föreslagna åtgärder inom ram.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen Göteborg

Socialförvaltning Nordost

Fredrik Johansson
Förvaltningsdirektör

Ing-Marie Larsson
Avdelningschef

Bilaga 1 Uppskattade kostnader Socialförvaltning Nordost.

	SF Nordost (kr)
Förbättrade villkor	
Utöka arvodesersättning	(11 000 000)
Utökad andel ersättning för förlorad arbetsinkomst	2 000 000
Förstärka rekryteringsfunktion inom Familjehem Göteborg samt utökad uppdrag för uppsökande arbete	700 000
Ökad tillgänglighet för familjehem kvällar och helger	Utreds mer
Förstärkt riktad anpassad öppenvård till familjehem	2 800 000
Likvärdigt stöd	
Förstärka Umgängesenheten med ytterligare medarbetare	Utreds mer
Ytterligare umgänges koordinator	700 000
Förstärka med ytterligare två Skolfamteam i Nordost	I samverkan med GSF 1 800 000
Letterbox	140 000
Kompetensutveckling umgänge	Utreds mer
HR stöd	Utreds mer
Tillgång till stödpaket vid nya placeringar	1 400 000
Uppföljning av familjehemsvården	Inom ram
Förslag på ytterligare utvecklingsinitiativ	
Pilotprojekt – utveckla TFCO liknande upplägg på hemmaplan (Treatment Foster Care Oregon). under två år inklusive utvärdering	4 000 000
Pilotprojekt - inrätta avlastningsfamiljer/mentorsfamiljer	Utreds mer
Totalt	13 540 000 exklusive ökad arvodering

LÄGESUPPDATERING FAMILJEHEMSVÅRDEN I GÖTEBORG

April 2023

Sammanfattning

Göteborgs stad är uppdragsgivare för ca 1 000 familjehem som stöd för ca 1150 barn och unga uppväxt.

Ing-Marie Larsson
Ing-marie.larsson@socialnordost.goteborg.se

Innehåll

Uppdraget.....	2
Bakgrund	2
Vad ska utredas och förväntat resultat.....	2
Inledning.....	2
Sammanfattning lägesuppdatering.....	3
Sammanfattning av rekommendationerna och förslag utifrån de politiska uppdragen	4
Vårbudget 2023.....	4
Förslag på förbättrade villkor och likvärdigt stöd	4
Förslag på förbättrade villkor för familjehemmen.....	4
Förslag på insatser som bidrar till ett likvärdigt stöd till familjehemmen i staden.....	5
Förslag på ytterligare utvecklingsinitiativ.....	6
Verksamhetens omfång	8
Bilaga 1 Beräknade kostnader och fördelning av uppdrag	12
Bilaga 2 Lägesuppdatering per uppdrag från 2020	14
Fyra genomförda uppdrag.....	14
Uppdraget med att inhämta såväl SPINK:s som kategoriteamets bilder av hur stadens familjehemsvård skall stärkas för att uppnå målet är genomfört via kategoristyrningsarbetet.	16
Uppdraget är genomfört. Kategoristyrning av familjehem har bland annat inneburit ny och förbättrad upphandling av externa familjehem.	16
Uppdrag med teamarbetet mellan familjehemssekreterare och socialsekreterare/barnsekreterare är viktigt och avgörande för en trygg och säker vård.	16
Arbetet med att bredda RU:s uppdrag till att även arbeta med familjehemmens kompetensutveckling bör prioriteras. Finansieringsmodellen för RU bör vara nämndfinansierad och ej belasta familjehemsenheternas budget som nu.	17
Fyra delvis genomförda uppdrag	17
Säkerställa tillgången till Skolfam för alla placerade barn	17
Marknadsföra bilden av Göteborg som attraktiv uppdragsgivare, bredda RU:s uppdrag	17
Fyra ej genomförda uppdrag.....	18
Gemensam jourfamiljehemsenhet	18
Arbetet med HR-stöd, juridiskt stöd vad gäller familjehemmens förutsättningar, arvodering, vårdnadsöverflyttning	19
Likvärdig tillgång till anpassade öppenvårdsinsatser alternativt skapa en riktad resursenhet för familjehemsvården.....	20
I större omfattning söka stöd i familjens nätverk för familjehem.....	20
Uppföljningsmodell för stadens familjehemsvård	21
Stöd med digitalisering.....	21

Uppdraget

Uppdragsgivare är förvaltningsdirektörerna i Socialförvaltning Centrum. Socialförvaltning Hisingen, Socialförvaltning Nordost och Socialförvaltning Sydväst. (nedan kallad SF). Uppdragsmottagare är Ing-Marie Larsson under perioden 1 februari- 30 april 2023.

Uppdraget innebär att presentera en lägesbild utifrån tidigare översyner/lägesbilder. Föreslå åtgärder för att omhänderta politiskt uppdrag 2023 avseende familjehem (Socialnämnderna får i uppdrag att utreda och ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden. Utredningen skall även innehålla en ekonomisk konsekvensanalys om hur förslagen kan påverka Socialnämnderna) Ge förslag till omtag av redan beslutade uppdrag och eventuellt förslå nya uppdrag eller fördjupning av uppdrag.

Bakgrund

Bristen på familjehem under lång tid och arbetet med jämlik och effektiv socialtjänst har inneburit att familjehemsvården i Göteborg har varit föremål för översyner och lägesuppdateringar vid tre tillfällen, 2017, 2019 och 2020. Förvaltningsdirektörerna vill nu ha en uppdatering av kvarstående leverans på tidigare uppdrag samt förslag på hur politiskt uppdrag ska omhändertas.

Vad ska utredas och förväntat resultat

Utredaren ska föreslå åtgärder för att omhänderta politiskt uppdrag 2023 avseende familjehem. Ge förslag till omtag av redan beslutade uppdrag och eventuellt förslå nya eller fördjupade uppdrag. Beskriva de ekonomiska incitamenten för åtgärderna. Resultatet ska ge förslag på inriktning för familjehemsvården i Göteborg och ekonomiska konsekvenser samt eventuellt föreslå nya fördjupande uppdrag.

Inledning

Uppdragstagaren har gått igenom de tidigare tre översyner och lägesuppdateringar. Det kan konstateras att i och med Pandemin och NN 20021 avstannade utvecklingsarbetet och fortsatt uppföljning av dåvarande målbild. Uppdragstagaren har träffat avdelningscheferna BoU initialt inför uppdraget, träffat respektive avdelningschef BoU enskilt, avdelningscheferna har också erbjudits att faktagranskat arbetsanteckningarna utifrån intervjuerna. Uppdragstagaren har också träffat enhetscheferna för Familjehem i grupp. Ställt fördjupande frågor via mail både till enhetschefer, avdelningschefer, ekonomer, Samlad placering och inköp, SPINK. Avdelningscheferna BoU har fått möjlighet att läsa "utkast uppdrag lägesuppdatering familjehemsvården" daterat 23-05-02.

Rapporten inleds med sammanfattning av lägesuppdateringen. Därefter sammanfattas rekommendationer utifrån lägesuppdateringen och de bägge politiska uppdragen. Därefter beskrivs verksamhetens omfattning. Bilagorna beskriver en ekonomisk sammanfattning av föreslagna insatser, lägesuppdatering av uppdragen och en sammanfattning av tidigare översyner.

Bilaga 1 - Ekonomisk sammanfattning av föreslagna insatser för att förbättra villkoren för familjehemmen samt förslag som bidrar till ett likvärdighet stöd till familjehemmen i Göteborg.

Bilaga 2 - Lägesuppdatering per uppdrag från 2020

Bilaga 3 - Sammanfattning av tidigare översyner.

Sammanfattning lägesuppdatering

Lägesuppdateringen innefattar de 12 uppdrag som skulle genomföras från 2020 och framåt.

Genomförda uppdrag

Uppdrag avseende likvärdig tillgång till kvalificerat umgängesstöd är genomfört. Uppdrag med att inhämta såväl SPINK:s som kategoriteamets bilder av hur stadens familjehemsvård skall stärkas för att uppnå målet är genomfört via kategoristyrningsarbetet. Uppdrag med teamarbetet mellan familjehemssekreterare och socialsekreterare/barnsekreterare är viktigt och avgörande för en trygg och säker vård. Viktigt att organisation stödjer nära samarbete, tex genom fysisk placering. Tre av fyra stadsområden har familjehemsenheter helt eller delvis samlokaliserade med barnsekreterare, Hisingen har inga lokalförutsättningar för en samlokalisering. Uppdrag att bredda RU (Familjehem Göteborg, rekrytering och utbildning) uppdrag till kompetensutveckling av familjehemmen är genomfört.

Delvis genomförda

Uppdrag att säkerställa tillgången av skolfam för alla placerade barn är delvis genomfört. Uppdrag att marknadsföra bilden av Göteborg som attraktiv uppdragsgivare och bredda uppdraget för RU (Rekrytering och utbildning) är delvis genomfört. Uppdrag med en gemensam uppföljningsmodell för stadens familjehemsvård, exempelvis sammanbrott, andel köpt vård är delvis genomfört, SPINK kommer från 2023 följa avbrott i familjehemsvården. Uppdrag att söka familjehem i barnets utökade nätverk, skapa modell och kompetensutveckling i nätverksarbete är delvis genomfört.

Det som inte är genomfört av ovanstående uppdrag är att SF Nordost saknar ett- två Skolfamteam. Rekrytering inom ramen för RU består av en medarbetare och har inte så stora möjligheter att rekrytera/marknadsföra i så stor omfattning. Arbetet med att skapa modell och kompetensutveckling i nätverksarbete är inte genomfört.

I Nordost har införts metoden Signs of safety för att bland annat bättre involvera barnets nätverk kring barnet. Verksamheten har utbildat och involverat medarbetare inom myndighetsutövning; mottag, utredning, barnsekreterare samt inom utförare; familjehem, och resursenheter. Nordost har även tagit fram en checklista/rutin för köpt vård där att titta i nätverket inför placering ingår. Implementering och förändring tar dock tid och än har man inte sett resultat avseende ökat antal nätverksplaceringar. I Sydväst har man under 2022 arbetat fram rutiner och arbetssätt för att säkerställa att vid alla placeringar inleds med barnets/den unges nätverk i första hand. Denna rutin och arbetssätt behöver delas med övriga stadsområden

Ej påbörjade eller genomförda

Uppdrag med en gemensam jourfamiljehemsenhet är inte genomfört. Uppdrag med likvärdig tillgång till anpassade öppenvårdsinsatser alternativt skapa en riktad resursenhet för familjehemsvården är inte genomförd. Uppdrag med att undersöka hur välfärdsteknik kan vara till hjälp i uppföljningsarbete samt vid behov av stöd efter kontorstid är inte påbörjat. Uppdrag med HR-stöd, juridiskt stöd vad gäller familjehemmens förutsättningar, arvodering, vårdnadsöverflyttning är inte genomfört.

Sedan länge har alla kontrakterade familjehem tillgång till Falck som erbjuder stöd i juridiska frågor mm.

Sammanfattning av rekommendationerna och förslag utifrån de politiska uppdragen

Samtliga rekommendationer är kostnadsberäknade, riktade och tidsatta i bilaga 1. Rekommendationerna hänger väl samman med tidigare uppdrag som delvis är genomförda, förstärkning, ej genomförda uppdrag samt förslag på ytterligare initiativ. Förslagen uppfyller intentionerna för de bägge politiska uppdragen.

Vårbudget 2023

Regeringen stärker familjehemsvården. [PowerPoint-presentation \(regeringen.se\)](#)

Sannolikt kommer en del medel till Göteborg utifrån regeringens förstärkning. Göteborgs stad har tagit emot riktade statliga medel för familjehemsvården under 2022 med 841 000 kronor.

Förslag på förbättrade villkor och likvärdigt stöd

Nedanstående förslag innebär en utökning med närmare 50 000 000 kronor, varav ca 24 800 000 kr är ökning av grundarvode för familjehemmen. Resterande ca 25 200 000 kr innebär en förstärkning för rekrytering, förstärka Umgängesenheten, säkerställa tillgången av Skolfam, förstärkt stöd till familjehemmen efter kontorstid, förstärkt tillgång till öppenvårdsinsatser för familjehemmen, tillgång till stödpaket för nya familjehem, förstärkt HR stöd, systematisk uppföljning samt kompetensutveckling. Det föreslås också två utvecklingsinitiativ för familjebehandlingshem och avlastningsfamiljehem/mentorsfamilj.

Förslag på förbättrade villkor för familjehemmen

Ekonomisk ersättning

Det ekonomiska incitamentet för familjehemmet är en del av villkoren, utifrån bristen på familjehem kan en ökning av arvoderingen bidra till viljan att vara kvar eller bli familjehem. Staden följer Socialstyrelsens riktlinjer för arvodering och omkostnadsersättningar. Om staden skulle höja arvodesersättningen innebär det ökade kostnader. Exempelvis om staden höjde grundarvodet med 2 000 kr/månad innebär det ökade kostnader för ca 2 000 kr x 12 månader x ca 800 familjehem ca 18 900 000 kr och inklusive PO (31%) 24 800 000 kr. Detta räkneexempel ger möjligheter att räkna med mer eller mindre höjning. Total kostnad 24 800 000 kr

Socialstyrelsens riktlinje 2023

[Cirkulär 21:40 \(skr.se\)](#)

Ålder	Grundarvode	Exempel på förhöjt arvode inklusive grundarvode	Exempel på förhöjt arvode inklusive grundarvode	Exempel på förhöjt arvode inklusive grundarvode
0-19 år	11 237 kr	13 132 kr	15 040 kr	17 255 kr

Förstärkt stöd till familjehemmen efter kontorstid

Familjehemsenheterna ger stöd till familjehemmen under kontorstid. För att förstärka stödet till familjehemmen i Göteborg att även omfatta kvällar och helger föreslås att ett stadsområde får uppdraget att förstärka med 4-5 medarbetare för att inrätta en jour som med fördel kan

samlokaliseras med socialjouren. Socialjourens medarbetare kan verkställa nödvändiga akuta beslut och förflyttningar. Kostnad 3 500 000 kr

Förstärka med ytterligare jourfamiljehem under kvällar och helger

Jouren behöver också ha tillgång till samtliga lediga jourfamiljehem under kvällar och helger. Avtal behöver upprättas för de familjehem som ska vara tillgängliga kvällar och helger, ca kostnad 700 000 kr (1000 kr extra varje dag/året runt för två familjehem. Kostnad 700 000 kr

Förstärka med riktat anpassat öppenvårdstöd för familjehemmen

Respektive stadsområde har varierat anpassat öppenvårds stöd för familjehemmen. För att säkerställa likvärdigt anpassat öppenvårds stöd för familjehemmen föreslås en förstärkning med 10 medarbetare som fördelas till respektive stadsområde. Kostnad 7 000 000 kr

Förslag på insatser som bidrar till ett likvärdigt stöd till familjehemmen i staden

Förstärka rekryteringsfunktionerna inom Familjehem Göteborg/rekrytering och utbildning

Bristen på familjehem är stor, samtliga stadsområden avsätter egna resurser för rekrytering av familjehem. De egna resurserna varierar från del av tjänst till hela tjänster. Stadsområdena har ett samarbete genom Familjehem Göteborg med en resurs för rekrytering och resurser för att erbjuda kompetensutveckling till samtliga familjehem, huvudman Socialförvaltning Centrum. Förslaget innebär att förstärka Familjehem Göteborg med ytterligare tre medarbetare för rekrytering. Uppdraget utökas också till aktivt uppsökande rekrytering till civilsamhällesorganisationer i regionen. Kostnad 2 100 000 kr

Förstärka nuvarande umgängesenhet

Nuvarande Umgängesenheten inrättades 2020 och uppfyller cirka en tredjedel av behovet av kvalificerat umgängestöd, huvudman Socialförvaltning Sydväst. För att säkerställa likvärdigt stöd för kvalificerat umgänge föreslås en förstärkning av nuvarande umgängesenhet med ytterligare fyra medarbetare för att möjliggöra mer flexibla tider även tidiga kvällar och helger. Umgängesenheten får också uppdraget att erbjuda kompetensutveckling för berörda medarbetare avseende umgänge. Kostnad 2 800 000 kronor

Säkerställa tillgången till Skolfamteam

Tillgången till Skolfamteam är tillgodosett i Centrum, Hisingen och Sydväst. För att säkerställa tillgången till Skolfamteam för familjehemsplacerade barn även i Nordost föreslås att ytterligare två team inrättas i Nordost. Socialförvaltning Nordost har nominerat behovet inom ramen för verksamhetsnomineringar. Kostnad 1 800 000 kr (Nordost har förslaget inom verksamhetsnominering)

Kompetensutveckling för rekommenderade standardiserade bedömningsmetoder

Det finns flera etablerade metoder från olika aktörer för utredningar av tilltänkta familjehem inom socialtjänsten. Standardiserade bedömningar, med till exempel processmodeller och intervjuformulär, är en viktig del för att kunna göra en professionell bedömning. Socialstyrelsens standardiserade bedömningsmetoder BRA-fam (Bedömning vid rekrytering av familjehem) och Familjehemsvinjetter bygger på empirisk forskning och familjehemsutredares erfarenheter och kunskaper. Dessa har pekat ut vissa faktorer som är relevanta vid rekrytering och bedömning av blivande familjehem. Faktorerna är dels relaterade till familjehemmet, dels till det placerade barnet.

Det är viktigt att komma ihåg att standardiserade bedömningsmetoder bara är *en* del av familjehemsutredningen. De kan inte ersätta någon annan del av utredningen utan är ett komplement. Även andra utredningsdelar, som till exempel referenstagning och hembesök, ska enligt SOSFS 2012:11 ingå för att socialnämnden ska kunna fatta ett välgrundat beslut om familjehemmet. Det är socialtjänsten som gör den slutgiltiga helhetsbedömningen – inte en bedömningsmetod. Stadsområdena använder sig till största delen av utredningsmetoden "Kälvesten". Socialstyrelsens standardiserade bedömningsmetoder används i mindre omfattning. Verksamheten efterfrågar en ny och mer modern utredningsmetod. För att komplettera nuvarande utredningsmetodik med Socialstyrelsens standardiserade bedömningsmetoder krävs en omfattande kompetensutveckling. Respektive stadsområde planerar in det inom ramen för enheternas kompetensutvecklingsplaner. Kostnader inom ram.

HR stöd

Respektive familjehemsenhet ansvarar idag för upprättande av uppdrag, genomförandeplaner, avtal och allt som hör därtill, exempelvis samtycke, utdrag ur belastningsregister, etc. För att säkerställa att Göteborg är en attraktiv uppdragsgivare bör respektive HR avdelning utöka stödet till familjehemsenheterna. Kostnader inom ram.

Tillgång till stödpaket och extra handledning av nya placeringar i familjehem de första sex månaderna.

Många sammanbrott sker de sex första månaderna i familjehemmen, för att förhindra sammanbrott erbjuds ett stödpaket. Det innebär att familjehemssekreterarna behöver koncentrera sina stödsatser de första sex månaderna. Stödpaketet kan innehålla kompetensutveckling, extra handledning, extra besök. Syftet med stödpaketet är att förhindra sammanbrott. För att säkerställa ett stödpaket behövs familjehemssekreterarna ytterligare förstärkas med en årsarbetare per familjehemsenhet. Kostnad 3 500 000 kr

Förslag på ytterligare utvecklingsinitiativ

Pilotprojekt, inrättande av familjevårdshem

För att underlätta placering av barn och unga med komplexa behov och minska dyra placeringar på Hem för vård och boende, HVB förslås att en pilot verksamhet startas med fem familjevårdshem. Ett familjevårdshem behöver ha särskild kompetens. Förslagsvis innebär det att en vuxen ska vara hemma på heltid och ersätts med bortfall av lön alternativt 40 000 kr/månad alternativt mellanskillnaden upp till 40 000 kr/månad. Fem pilotfamiljevårdshem rekryteras. Verksamheten följs av följeforskare och piloten utvärderas efter två år. Familjevårdshemmen rekryteras gemensamt av samtliga fyra stadsområden och fördelas inledningsvis efter behov. Pilotverksamheten behöver utredas mer. Kostnader under två år 55 000 kr inklusive PO/månad/familjhem x 5 familjehem = 275 000 kr/månad x 24 månader 6 600 000 kr. Följeforskning under två år 500 tkr. 50% familjehemssekreterare som stöd under 2 år = 700 tkr. Totalt ca 7 900 tkr under två år

Pilotprojekt, inrätta avlastningsfamiljer/mentorsfamiljer

Inrätta avlastningsfamiljer för behov av avlastning/semester för familjehemmen, kan vara i kombination med jourfamiljehemsuppdraget eller i geografiska kluster. Pilotverksamhet för mentorsfamiljer kan inrymmas inom detta initiativ. Behöver utredas mer.

Pilotprojekt, följa upp kunskapsmålen för placerade barn

För att säkerställa att samtliga placerade grundskolebarn når kunskapsmålen förslås en årlig sammanställning av måluppfyllelse per årskurs och stadsområde. Insamlingen är en manuell uppföljning som innebär handpåläggning av respektive handläggare. Utifrån insamling av fakta kan respektive socialförvaltning analysera behovet av individuella åtgärder och ställa tydligare krav på vårdgivaren. Kostnad inom ram.

Kompetensutveckling

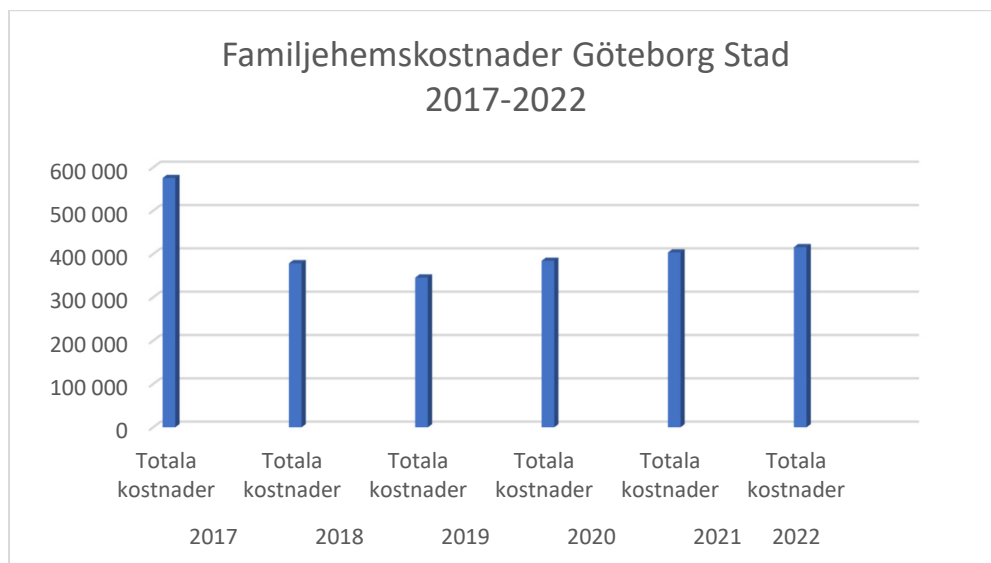
Kompetensutveckling för familjehemssekreterare och socialsekreterare som beslutar om umgänge/umgängesstöd. Total kostnad inom ram

Systematisk uppföljning

Systematisk uppföljning av familjehemsvården. Total kostnad inom ram

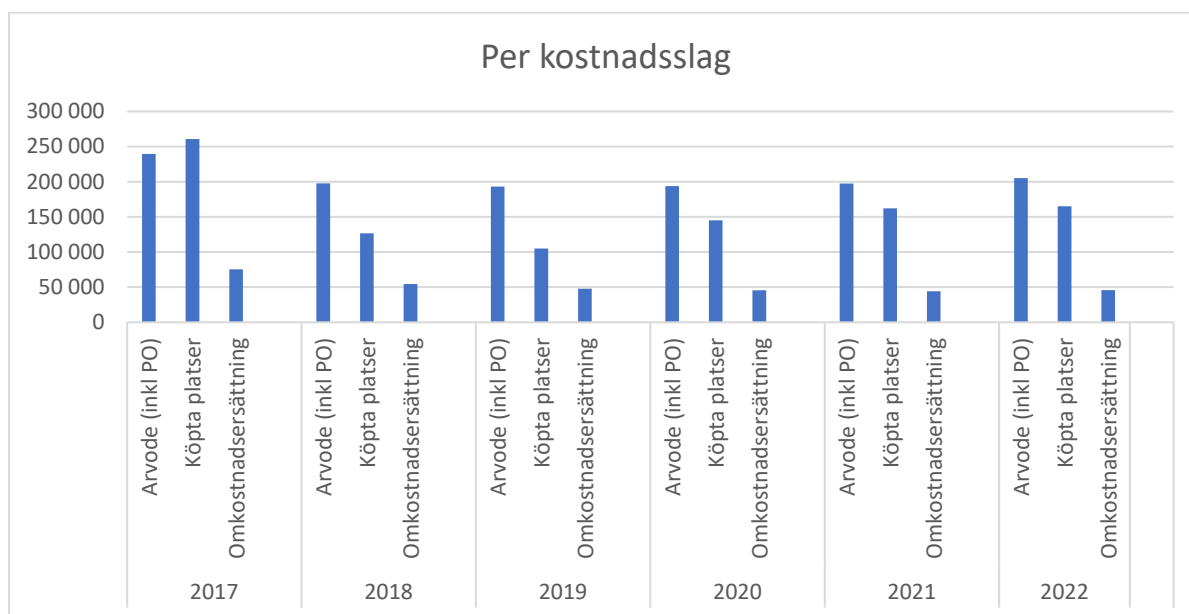
Verksamhetens omfång

Familjehemskostnader Göteborg 2017-2022

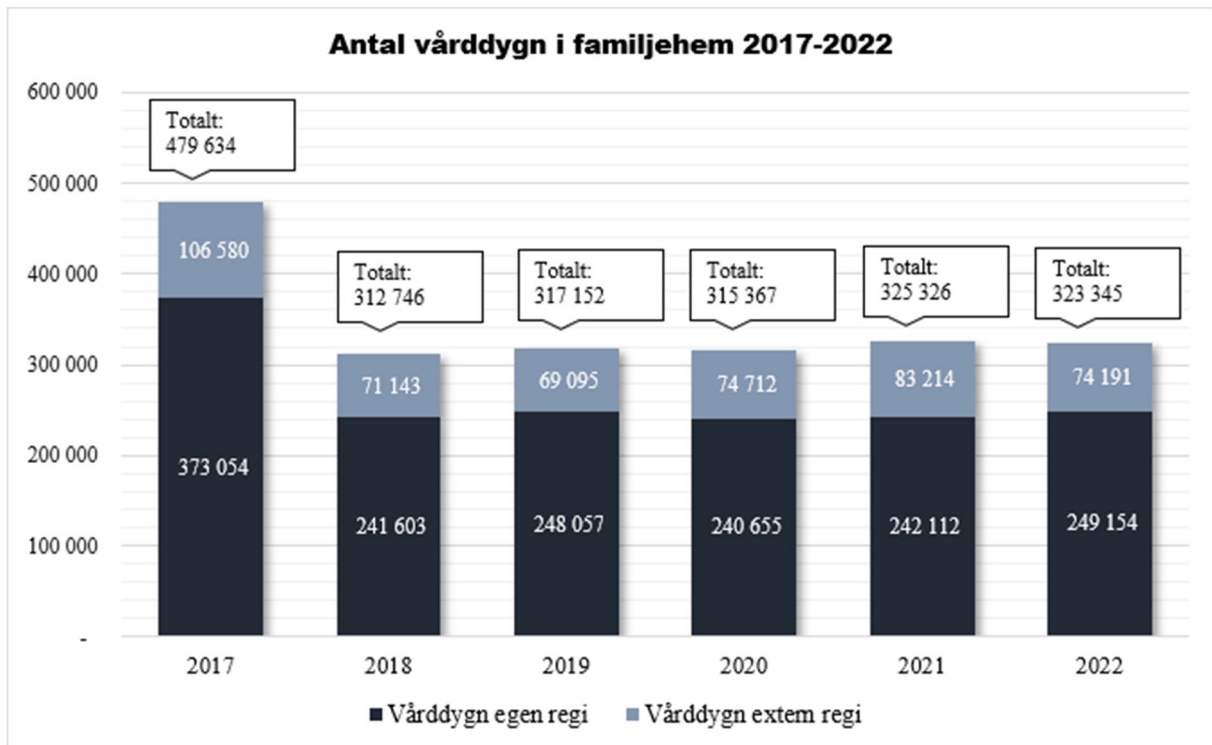

Familjehemsvården i Göteborg ekonomiska utveckling ses i tabellen ovan. Kostnaderna inkluderar arvoden, omkostnadsersättningar och externt köpta familjehem. Den totala kostnaden för 2022 var 415 989 000 kr varav den externt köpta familjehemsvården stod för 40 % av kostnaderna var 165 106 000 kr.

Fördelning av kostnader, arvode, köpta platser och omkostnadsersättningar 2017-2022

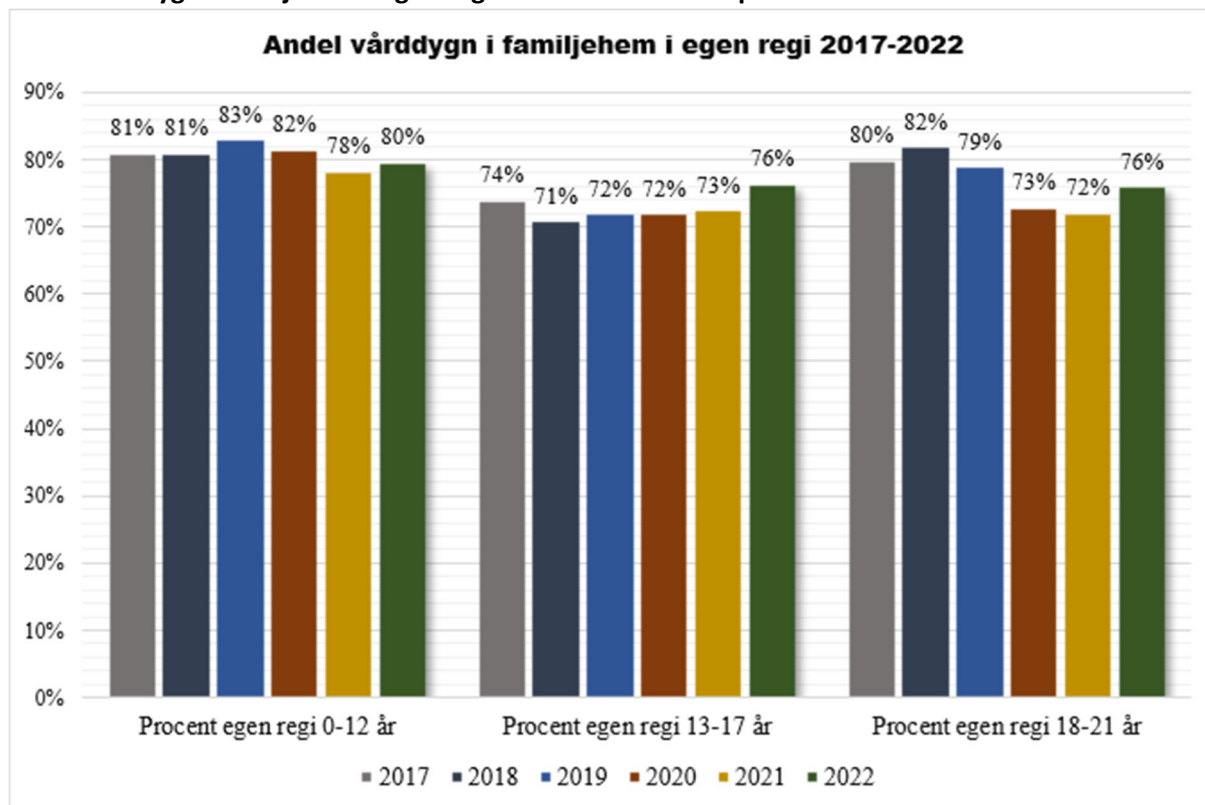

Antal vårddygn i familjehem 2017-2022 , fördelat på egen och extern regi

Kostnaden för vårddygn under 2022 för familjehem i egen regi är strax över 1 669 kr och kostnaden för vårddygn i externt köpta familjehem kostar strax över 2 225 kr. Det externt köpta familjehemmen innebär ca 25% högre kostnad.

Andel vårddyggn i familjehem i egen regi 2017-2022 fördelat på åldersklasser

2022 kunde staden tillhandahålla familjehem i egen regi för mellan 76-80 % för målgruppen 0-21 år.

Medarbetare

Sammanlagt har stadsområdena 97 familjehemssekreterare och sex enhetschefer. Varje familjehemssekreterare stödjer 15-18 familjehem. (Många familjehemssekreterare arbetar deltid).

Centrum har **en** familjehemsenhet med 14 familjehemssekreterare inklusive förste socialsekreterare. Varje familjehemssekreterare har ca 13 interna familjehem och inklusive konsultstödda blir det 17-18 familjehem.

Hisingen har verksamheten fördelat på **två** familjehemsenheter med 27 familjehemssekreterare inklusive förste socialsekreterare. Varje familjehemssekreterare har ca 10-12 familjehem och Hisingen har fyra familjehemssekreterare för som är riktade för konsultstödda familjehem.

Nordost har verksamheten fördelad på **två** familjehemsenheter enheter med 17 respektive 21 medarbetare inklusive förste socialsekreterare. Varje familjehemssekreterare har mellan ca 13-14 interna familjehem inklusive konsultstödda blir det 15-17 familjehem.

Sydväst har **en** familjehemsenhet med 18 familjehemssekreterare inklusive förste socialsekreterare. varav 5 jourfamiljehemssekreterare Varje familjehemssekreterare har ca 15 familjehem och inklusive konsultstödda familjehem är det 18 familjehem.

Utöver uppföljning och stöd till familjehemmen hanteras uppföljning av vårdnadsöverflyttade, utredningar, rekrytering, kontakt med jourfamiljer och ordinarie handläggning för varje familjehemssekreterare.

Familjehem

Socialförvaltningarna har i februari 2023 771 uppdragstagare i form av familjehem, SF Centrum 140 och ca 40 konsulentstödda, SF Hisingen 150 och ca 99 konsulentstödda, SF Nordost 341 och ca 57 konsulentstödda och SF Sydväst 140 och ca 25 konsulentstödda. I februari har stadsområdena 221 konsulentstödda familjehem. Totalt är det närmare 1000 familjehem som stadsområdena har uppdrag med som stöd för ca 1150 barn och ungas uppväxt. Familjehemsuppdraget är ofta ett långvarigt uppdrag, inte minst om det är en uppväxtplacering. Verksamheten kan inte uttrycka någon kö utifrån att verksamheten måste ha en alternativ vårdform i avvaktan på lämpligt familjehem.

Behovet av familjehem är inte tillgodosett, vissa stadsområden saknar stora mängder familjehem. 320 unika barn och unga var placerade enligt SoL under 2022 i hela staden. En grov uppskattning är att ca 75 % av dessa barn borde vara placerade i ett familjehem istället, det ger en fingervisning om behovet .

Jourfamiljehem

För närvarande har stadsområdena 44 jourfamiljehem, SF Centrum 10. SF Hisingen 10, SF Nordost 14 och SF Sydväst 14. Behovet av jourfamiljehem är inte tillgodosett.

Systematisk uppföljning av sammanbrott

From 2023 mäter Samlad placering och inköpsorganisation, SPINK sammanbrotten. Statistik på sammanbrott samlas in halvårsvis, så de första siffrorna för 2023 kommer först efter sommaren. Insamlingen påbörjades under hösten 2022. Under andra halvan av 2022 skedde 49 sammanbrott i familjehem, en hyfsat tillförlitlig siffra.

Övrigt noterat utvecklingsbehov

Stadsområdena verkar ha olika syn på ersättning för resor till familjehemmen. Det behövs en samsyn avseende resepolitik. Familjehemsverksamheterna begär årligen ut belastningsregister på samtliga familjehem. Ansvar för detta utdrag bör ligga på familjehemmen. Det finns en viss otydlighet i mandatfrågan för avdelningscheferna. Avslutningsvis behöver staden ha en framtidsgrupp med spaning på framtidens barnavård.

Bilaga 1 Beräknade kostnader och fördelning av uppdrag.

Utifrån att respektive Socialnämnd svarar på uppdraget var för sig gäller inte denna bilaga.

	Beräknad kostnad (kr)	SF Centrum	SF Hisingen	SF Nordost	SF Sydväst
Förbättrade villkor					
Utöka arvodesersättning	24 759 000 inklusive PO (31%)	4 585 000	4 847 000	10 742 000	4 585 000
Förstärka rekryteringsfunktion inom Familjehem Göteborg samt utökat uppdrag för uppsökande arbete	2 100 000 fördelas enligt nyckel	Ansvar Centrum			
Ökad tillgänglighet för familjehem kvällar och helger	3 500 000	Ansvar Centrum 3 500 000			
Kopplade jourfamiljer till kvällar och helger	700 000 fördelas enligt kostnader				
Förstärkt riktad anpassad öppenvård till familjehem	7 000 000 Påbörjas 2023	1 400 000	1 400 000	2 800 000	1 400 000
Likvärdigt stöd					
Förstärka Umgångenheten med ytterligare medarbetare	2 800 000				Ansvar Sydväst Genomförs 2023/2024
Förstärka med ytterligare två Skolfamteam i Nordost (verksamhetsnominerad)	1 800 000			Ansvar Nordost i samverkan med GSF Genomförs 2023	
Kompetensutveckling umgänge	Inom ram				Ansvar Sydväst Genomförs 2024
Kompetensutveckling bedömningsunderlag	Inom ram				
HR-stöd	Inom ram				

Tillgång till stödpaket vid nya placeringar	3 500 000	700 000	700 000	1 400 000	700 000
Uppföljning av familjehemsvården	Inom ram Tillsammans med SKU, Tjänsteförvaltning Integrerad digitalisering och representanter från verksamheten ta fram orsakskoder, nyckeltal för att kunna följa familjehemsvården.				
Förslag på ytterligare utvecklingsinitiativ					
Pilotprojekt – inrätta familjevårdshem under två år inklusive följeforskning och utvärdering	7 900 000 under två år 3 950 0000 kr/år	1 580 000	1 580 000	3 160 000	1 580 000
Pilotprojekt – inrätta avlastningsfamiljer/mentorsfamiljer	Behöver utredas mer				
Säkerställa placerade barns måluppfyllelse med kunskapsmål per årskurs, avser inte familjehems-placeringar	SKU i samråd med Grundskoleförvaltningen tar fram ett underlag. Varje stadsområde fyller i underlag som beskriver måluppfyllelsen för respektive årskurs. Underlaget ska också innehålla en analys. Underlaget redovisas till respektive nämnd.				
Totalt	50 109 000				

Bilaga 2 Lägesuppdatering per uppdrag från 2020

Fyra genomförda uppdrag

Likvärdig tillgång till kvalificerat umgängesstöd

Uppdraget genomfört, en Umgängesenhet inrättades 2021, huvudman är Sydväst.

Umgängesenheten är ekonomisk säkrad via överenskommelse och kostnaderna fördelas enligt nyckel; Centrum 17%, Hisingen 26%, Nordost 42% och Sydväst 15%. (OBS! 2021 års fördelning)

Umgängesenheten har varit igång i snart två år och fyller en tredjedel av behovet. Vissa stadsområden hör av sig mer och använder sig av verksamheten mer. (se statistikbilaga längre ner).

Synpunkter framkommer på fördelningsprincipen av umgänge hos Umgängesenheten.

Umgängesenheten har ingen kö. Verksamheten förespråkar proportionerlig fördelning av tider, men bokar man inte erbjuds tiderna till de som har behov och bokar. Umgängesenheten har erbjudit dialogsamtal om erfarenheter och kunskap för umgänge, stadsområdenas intresse för dialog har varit låg.

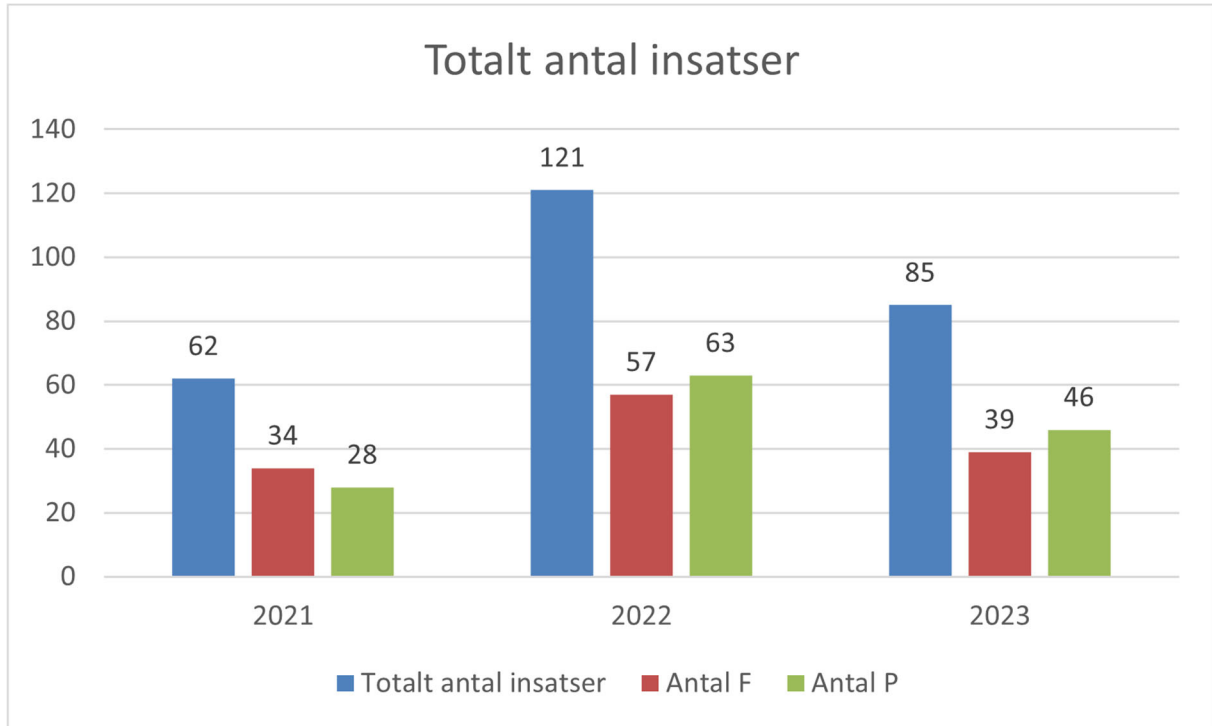
Det finns forskningsstöd i umgänge och det finns behov av kompetensutveckling kring umgänge. [Barn och unga placerade i familjehem - Socialstyrelsen](#). Umgänget är i första hand till för barnet. En aspekt som lyfts är att det ibland upplevs som både belastande för familjehemmen och kostsamt för familjehemsvården, genom exempelvis förlorad arbetsinkomst för att vara disponibla för umgängen vardagar. Vissa stadsområden uppfattas som mer frikostiga med umgänge. Verksamheten för dialog om frekvensen av umgängesstöd vid uppväxtplaceringar, uppfattningen är att det emellanåt är orimligt täta umgängen.

Alla stadsområden har egna resurser på hemmaplan för umgänge och umgängesstöd inom den egna verksamheten/interna öppenvården/resursenheter/koordinatorer. Det betyder att staden har parallella insatser för umgänge och umgängesstöd förutom Umgängesenheten.

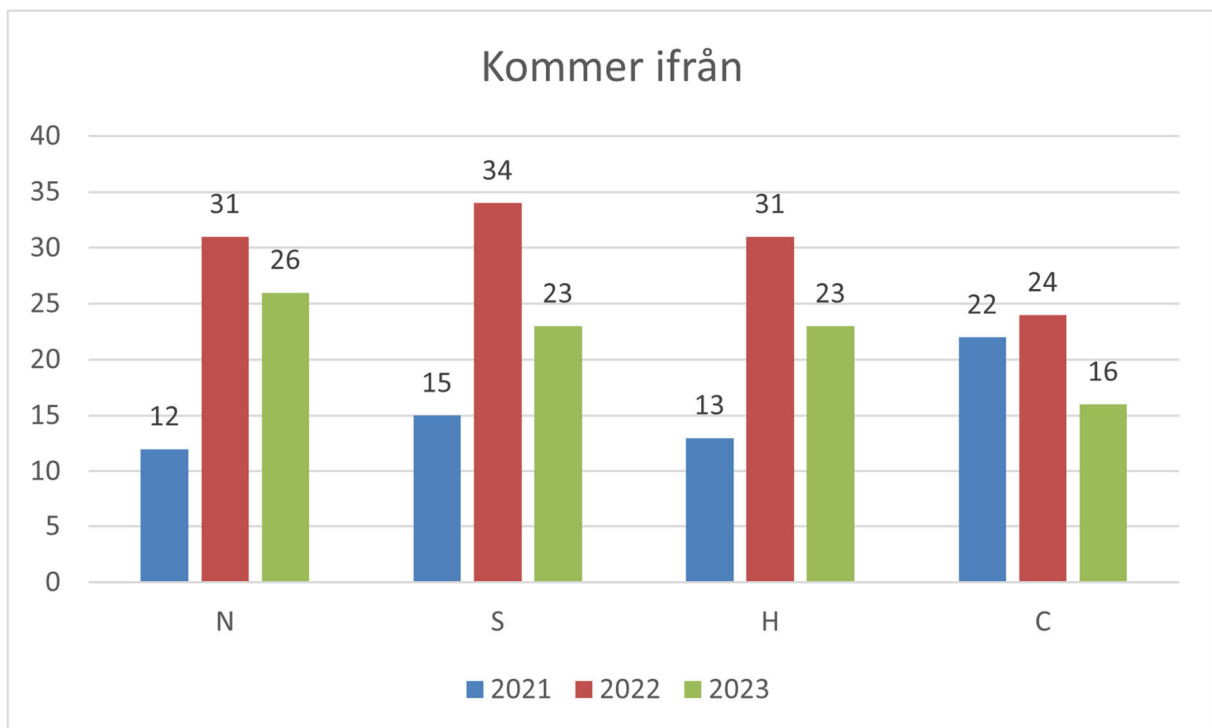
Rekommendationer

Umgängesenheten behöver vara mer flexibel, kvällar och helger. Det pågår en del utvecklingsinitiativ i stadsområdena exempelvis kontaktpersoner för stöd vid umgänge. För att erbjuda ett mer flexibelt umgänge behöver antalet medarbetare bli fler. Idag använda resurserna mest effektivt när samtliga medarbetare arbetar dagtid med viss flexibilitet efter ordinarie arbetstid.

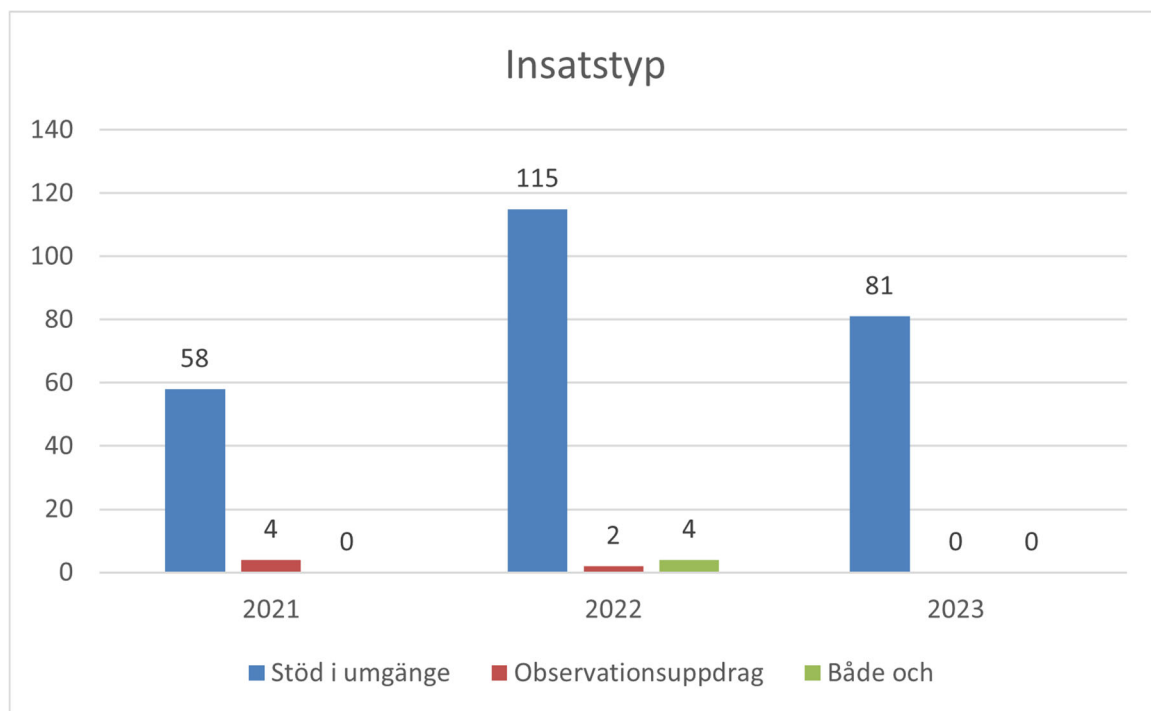
Totala antalet insatser på Umgängesenheten 2021-till och med 24 mars 2023

Uppdragsgivare på Umgängesenheten 2021- 24 mars 2023 (N= Nordost, S= Sydväst, H= Hisingen, C= Centrum)

Insatstyp Umgängesenheten 2021-24 mars 2023

Majoriteten av barnen är placerade enligt LVU.

Rekommendationer

Verksamheten har behov av kompetensutveckling av umgänge och umgängesstöd. Medarbetarna behöver uppdateras på den senaste forskning avser såväl familjehemssekreterare som myndighetsutövande socialsekreterare som handlägger beslut om umgänge.

”Förälder på avstånd” och det tredelade föräldraskapet är ett angeläget kompetensområde. Att involvera föräldrar i de delar som det går och ge dem stöd inför, under och efter placering. Det pågår ett FOU-projekt som syftar till att förbättra stödet till biologiska föräldrarna. Detta arbete är viktigt att följa.

Umgängesenheten behöver vara mer flexibel, kvällar och helger. Det pågår en del utvecklingsinitiativ exempelvis med kontaktpersoner för stöd vid umgänge. För att erbjuda ett mer flexibelt umgänge behövs förstärkning av antalet medarbetare. Stadsområdena har behov av att avsätta egna resurser för planerade umgängen men behöver öka nyttjandegraden av Umgängesenheten.

Uppdraget med att inhämta såväl SPINK:s som kategoriteamets bilder av hur stadens familjehemsvård skall stärkas för att uppnå målet är genomfört via kategoristyrningsarbetet.

Uppdraget är genomfört. Kategoristyrning av familjehem har bland annat inneburit ny och förbättrad upphandling av externa familjehem.

Uppdrag med teamarbetet mellan familjehemssekreterare och socialsekreterare/barnsekreterare är viktigt och avgörande för en trygg och säker vård.

Uppdraget är genomfört. I tre av fyra stadsområde är familjehemsenheter är samlokaliserade med barnsekreterarna.

Arbetet med att bredda RU:s uppdrag till att även arbeta med familjehemmens kompetensutveckling bör prioriteras. Finansieringsmodellen för RU bör vara nämndfinansierad och ej belasta familjehemsenheternas budget som nu.

Uppdraget är genomfört. Finansieringsmodellen är utredd, oavsett om medlen kommer från en särskild riktad budget så är all verksamhet nämndfinansierad.

Fyra delvis genomförda uppdrag

Säkerställa tillgången till Skolfam för alla placerade barn

Uppdraget är delvis genomfört för familjehemsplacerade barn. Behovet av Skolfamsteam för familjehemsplacerade barn är tillgodosett på Hisingen, Sydväst och Centrum. De nystartade teamen har haft vissa svårigheter med att bemanna utifrån personalbrist. För barn placerade på hem för vård och boende, HVB följs skolgången upp av respektive barnsekreterare, ingen systematisk uppföljning sker på staden nivå.

Nordost har behov av ytterligare 1,5 – 2 team för att tillgodose behovet. Flera familjehem efterfrågar Skolfam i övergången till gymnasiet. Skolfam insatsen avser barn och unga i grundskolan. Överenskommelsen är att Skolfam kan finnas kvar om behov finns vid övergången till gymnasiet, dock längst sex månader. Verksamheten beskriver att vissa familjer tvekar inför vårdnadsöverflytt utifrån att man då inte längre får stödet via Skolfam. Frågan om fortsatt stöd vid vårdnadsöverflytt, kommer eventuellt att diskuteras i styrgruppen för Skolfam.

För barn placerade på Statens institutionsstyrelse, SiS finns en överenskommelse [Samverkan för obruten skolgång - SiS - Statens institutionsstyrelse \(stat-inst.se\)](#).

Överenskommelsen mellan direktörerna är inte tydligt kommunicerat. När medlen fördelas ser den interna fördelningen olika ut, dvs stadsområdets egna fördelning för behov av utökning av barnsekreterare och familjehemssekreterare.

Frågan om samarbete med Barn och ungdomsmedicin, BUM initieras, likt Malmö?

Ingen känner igen det här behovet. Behovet av ett sammanhållet barn och ungdomsvård efterfrågas.

Rekommendationer

Socialförvaltning Nordost behöver inrätta ytterligare två Skolfamteam, därefter är behovet tillgodosett. Stadsområdena behöver säkerställa att alla placerade barn når kunskapsmålen genom en årlig uppföljning och analys.

Marknadsföra bilden av Göteborg som attraktiv uppdragsgivare, bredda RU:s uppdrag

Uppdraget delvis genomfört. Socialförvaltningarna har en gemensam verksamhet för rekrytering och utbildning, (RU) inom ramen för familjehem Göteborg, huvudman är SF Centrum. Stadsområdena finansierar den verksamheten med varsin fjärdedel.

Utbildning och stöd till familjehemmen är alla väldigt nöjda med. [Stöd i uppdraget - Familjehem Göteborgs Stad - Göteborgs Stad \(goteborg.se\)](#). Vissa stadsområden erbjuder också stöd till de egna familjehemmen.

Rekryteringsenheten inom familjehem Göteborg RU består en medarbetare och uppfyller inte behovet, det finns behov av förstärkning. Samtliga stadsområden avsätter tid för egna rekryterare, hel eller delvisa tjänster. Centrum har två kombinerade tjänster för rekrytering, Hisingen har två riktade tjänster för rekrytering, Nordost har tre kombinerade tjänster för rekrytering och Sydväst har inga riktade tjänster, alla arbetar delvis med rekrytering.

Uppfattningen är att den ekonomiska fördelningen borde vara enligt nyckel framför allt vid fördelning av familjehem. Uppfattningen är att stadsområdena konkurrerar om familjehemmen med erfarenhet och stöd. Stadsområdena interna rekrytering bygger ofta på tillit och goda erfarenheter och referenser från andra egna familjehem.

Rekommendationer

Rekrytering inom ramen för familjehem i Göteborg behöver förstärkas och få ett ytterligare uppdrag att aktivt söka upp exempelvis civilsamhällesorganisationer. Förstärkning med ytterligare tre medarbetare. Den ekonomiska fördelningen av Familjehem Göteborg bör förändras till nyckel och fördelning av familjehem följer nyckeln. Stadsområdena har egna resurser avsatta i antingen hel eller del av tjänst för rekrytering, detta innebär sannolikt att stadsområdena konkurrerar om samma familjehem.

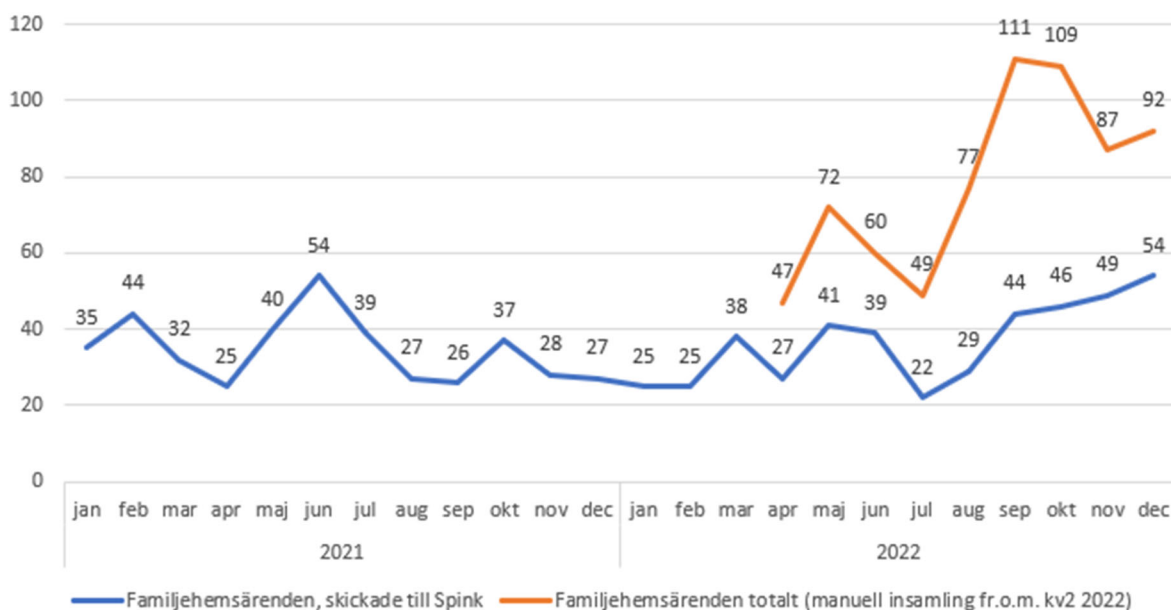
Fyra ej genomförda uppdrag

Gemensam jourfamiljehemsenhet

Uppdraget inte genomfört. Alla stadsområden ser ett behov av tydlig ledning och styrning för kvalitetssäkring av jourfamiljerna. Verksamheterna är både för och emot en gemensam jourfamiljeenhet, man framhåller vikten av att de då sitter lokalt. Verksamheten framhåller vikten av tilliten till uppdragsgivaren och den lokala kunskapen om jourfamiljehemmets kompetens. Jourfamiljerna övergår ibland till familjehem. Verksamheten har olika uppfattningar om man är solidarisk vid efterfrågan och utlåning av jourfamiljer. För närvarande har stadsområdena 44 jourfamiljehem, SF Centrum 10, SF Hisingen 10, SF Nordost 14 och SF Sydväst 14. Behovet är inte tillgodosett.

Det pågår en del utvecklingsinitiativ för stöd genom exempelvis mentorsfamiljehem med förstärkt ersättning. Verksamheten ser behov av någon slags verksamhet för akut stöd vid sammanbrott, exempelvis liknande tidigare Bryggan. Sammanbrotten följs upp per ärende, men ingen systematisk uppföljning genomförs. Från 2023 mäter SPINK sammanbrotten. Statistik på sammanbrott samlas in halvårsvis, så de första siffrorna för 2023 kommer först efter sommaren. Insamlingen påbörjades under hösten 2022. Under andra halvan av 2022 skedde 49 sammanbrott i familjehem, en hyfsat tillförlitlig siffra.

Antal förfrågningar till Spink 2021-2022 och manuell inmatning om behov av familjehem

Ovan visas antal förfrågningar till Spink under 2021-2022. Den blå linjen visar de placeringsförfrågningar om externa konsulentstödda familjehem som kommer till Spink. Den orange linjen baseras på en manuell insamling som görs kvartalsvis, där enheterna fyller i samtliga ärenden som påbörjas varje månad, dvs inklusive de som skickas vidare till Spink. Så ungefär hälften av alla påbörjade ärenden skickas till Spink för att matchas med externa leverantörer. Många av dessa blir i ett senare skede återtagna, t.ex. om de lyckas hitta en matchande familj i egen regi. I snitt efterfrågas ca 78 familjehem per månad.

Jourtillgänglighet

De externa konsulentstödda familjehemsföretagen erbjuder alltid jourtillgänglighet. Åsikterna går isär om behovet av jourtillgänglighet. Eftersom stadsområdena inte erbjuder tillgänglighet på kvällar och helger anses inte behovet finnas. Diskussioner har först med Socialjouren om möjlighet till jourtillgänglighet för familjehemmen, socialjouren anses sig inte kunna erbjuda ett sådant stöd inom ramen för nuvarande verksamhet.

Rekommendationer

Staden bör ha en gemensam jourtillgänglighet kvällar och helger för de interna familjehemmen. Dialog pågår med socialjouren om den möjligheten. Ingen är intresserad av en gemensam jourfamiljehemsenhet då man menar att kunskapen och tilliten är av avgörande betydelse.

Arbetet med HR-stöd, juridiskt stöd vad gäller familjehemmens förutsättningar, arvodering, vårdnadsöverflyttning

Uppdraget ej genomfört. Socialförvaltningarna har i februari 771 uppdragstagare i form av familjehem, SF Centrum 140 och ca 40 konsulentstödda, SF Hisingen 150 och ca 99 konsulentstödda, SF Nordost 341 och 57 konsulentstödda och SF Sydväst 140 och ca 25 konsulentstödda. I februari har stadsområdena 221 konsulentstödda familjehem. Totalt är det närmare 1000 familjehem som stadsområdena har uppdrag med.

Familjehemsenheterna hanterar såväl uppdragen, genomförandeplaner som utbetalningar av arvode. Familjehemsenheterna har i princip en egen HR enhet oftast med stöd av en eller flera administratörer.

Mot bakgrund av mängden uppdragstagare i stadsområden bör även HR avsätta resurser för säkra och trygga förhållande för uppdragstagare utifrån att vara en attraktiv uppdragsgivare.

Rekommendationer

Utifrån antal uppdragstagare och inget stöd från HR funktionerna bör det avsättas stöd för familjehemsenheterna av HR. Stödet bör vara att säkerställa avtal, ersättningar och utbetalning av ersättning.

Likvärdig tillgång till anpassade öppenvårdsinsatser alternativt skapa en riktad resursenhet för familjehemsvården.

Uppdraget är inte genomfört. Det ser olika ut om familjehemsenheter har tillgång till öppenvårdsinsatser för familjehemmen inom ramen för den egna öppenvården/psykologienhet. Ett stadsområde har riktad resurs, Hisingen. Tre stadsområden har abonnemang hos Psykologienheten, Hisingen, Nordost och Sydväst. Två stadsområden kan avropa behov hos resursenhet, Centrum och Sydväst. Alla stadsområden ser behov av anpassade öppenvårdsinsatser men det finns ett motstånd till gemensam styrning utifrån fördelarna med styrning och prioriteringar på hemmaplan.

Eventuella anpassade öppenvårdsteam måste vara mobila även utifrån geografi. Det finns fördelar med en gemensam anpassad öppenvårdsteam, utifrån att kunna sätta in ett mer omfattande stöd vid risken av sammanbrott eller behov av annat omfattande stöd.

Det finns behov av att utvärdera initiativet om mentorsfamiljerna [Bechara, Isabelle & Saliba, Patricia Mentorsfamiljer som stöd till familjehemsföräldrar.docx \(diva-portal.org\)](#)

Stadsområdena behöver också undersöka former för behandlingsfamiljer för barn med komplexa behov, utifrån Socialstyrelsen rekommendationer [Behandlingsfamiljer för ungdomar med allvarliga beteendeproblem – Treatment Foster Care Oregon \(sbu.se\)](#).

Stadsområdena behöver också fortsatt undersöka Mockingbird, utvecklat i USA och England avseende Navfamilj runt sex familjehem och samordnare .

Stadsområdena har besökt Norge men behöver fortsatt fördjupa sig i modellen om det är ett lämpligt utvecklingsinitiativ Heggeli [Heggeli Barnehem - helhetlig barneverntiltak - Oslo - Kirkens Bymisjon](#).

Rekommendationer

Familjehemsverksamheterna har behov av riktat anpassat öppenvårdsstöd. Ingen är intresserad av ha en gemensam enhet för detta ändamål. Det är då bättre att rikta ett stöd till stadsområdenas resursenheter där familjehemsenheterna kan avropa stöd. Det innebär också att medarbetarna finns i ett sammanhang för kompetensutveckling etc. Det anpassade riktade stödet behöver vara flexibelt i tid och geografi.

I större omfattning söka stöd i familjens nätverk för familjehem

Uppdraget inte genomfört. Verksamheten bedömer att det bör finnas en modern utredningsmetodik och behov av en modell för kompetensutveckling i nätverksarbetet.

Socialstyrelsen rekommenderar [Barn och unga placerade i familjehem - Socialstyrelsen](#)

Centrum använder i första hand Kälvesten. Några har utbildningen Nya Kälvesten och tycker att den metoden är bättre. Fyra familjehemssekreterare har nyligen gått utbildning i En varaktig relation och ska nu inleda sin första utbildning med denna metod. Hisingen utreder enligt Kälvesten. Nordost utreder enligt Kälvesten modellen och använder BRA-fam, samt vinjetter från Socialstyrelsen innan man bedömer om att gå vidare med utredning. Sydväst utreder enligt Kälvestens, använder även Socialstyrelsens material, BRA fam, familjehemsvinjetter. Har även medarbetare som har utbildning i den sk Nya Kälvesten, uppfattas som dyr och passar inte alla framförallt inte nätverkshem. Har även medarbetare som gått en utbildning, en varaktig relation, verksamheten prövar nu att utreda enligt den modellen men märker att den är väldigt tidskrävande. [Kälvesten \(kalvesten.com\)](https://www.kalvesten.com)

Socialstyrelsen rekommenderar [Nätverksplaceringar och nätverkshem - Kunskapsguiden](#)

Nätverksfamiljer behöver motiveras till familjestöd, det är ofta skamfyllt och svårighet i kontakten med biologfamiljen. Stadsområdena behöver utveckla stöd i grupp för nätverksfamiljerna.

Rekommendationer

Verksamheten behöver utreda varför man inte följer Socialstyrelsens rekommendation för bedömningsunderlag. Samtliga bör utbildas i bedömningsunderlagen som rekommenderad av Socialstyrelsen. Det finns behov av kompetensutveckling i nätverksarbete.

Uppföljningsmodell för stadens familjehemsvård

Uppdraget inte genomfört. I februari 2023 har Hisingen 65 % interna familjehem och 35 % externt köpta familjehem. Sydväst har 83 % interna familjehem och 17 % externt köpta familjehem. Nordost har 84 % interna familjehem och 16 % externt köpta familjehem. Centrum har andelen 76 % interna familjehem och 24 % externa familjehem. Andelen är ca eftersom det rör sig varje månad. (se statistikbilaga)

Stadsområdena behöver utveckla en gemensam uppföljningsmodell i samverkan med Tjänsteförvaltning Integrerad digitalisering, SKU och deltagare med mandat från verksamheten. SPNK följer från 2023 sammanbrotten. (se ovan)

Rekommendationer

SKU tillsammans med Tjänsteförvaltning Integrerad digitalisering och representanter från verksamheten bör ta fram en gemensam adekvat uppföljning för familjehemsvården.

Stöd med digitalisering

Uppdraget ej genomfört. Det finns behov av att utveckla ett forum för information till familjehemmen, anmälning till utbildningar/grupper. Det pågår ett arbete med framtagande av en APP för familjehemmen via RU. Stora behov av att kunna signera digitalt exempelvis samtycken och avtal.

Rekommendationer

Framtagande av APP för familjehem måste stämmas av med Tjänsteförvaltning Integrerad digitalisering. Verksamheten har ett stort behov av att kunna signera avtal, samtycke osv digitalt.

Bilaga 3 Sammanfattning av tidigare uppdrag

Anders Langemark lämnade 2017 över en rapport "Översyn familjehemsvården" till dåvarande sektorschefer IFO FH. Översynen skulle leda fram till förslag hur familjehemsvården i Göteborg kunde ledas och styras. Langemark belyste i översynen ett antal utvecklingsområden;

- Se över förutsättningarna för en central jourfamiljehemsenhet i första hand och i andra hand en central familjehemsenhet där jourfamiljehemsenhet ingår
- Jourtillgänglighet, stöd behövs för att beräkna adekvat beredskapsersättning – HR stöd; ekonomistöd.
- Se över förutsättningar för likvärdig tillgång till anpassade öppenvårdsinsatser riktade mot familjehemsvården alternativt skapa en resursenhet riktat mot familjehemsvården.
- Erbjuder stöd-paket på olika nivåer redan vid inledning av placeringen. Prioritera fokus på anknytning.

Dåvarande stadsdelsdirektörer (SDD) gav sektorscheferna ett uppdrag 2019 avseende den interna familjehemsvården. Uppdragets frågeställningar var att ge förslag och åtgärder på hur vi ökar andelen interna familjehemsrekryteringar samt att familjehemmen upplever att de får det stöd de behöver för att minska andelen sammanbrott.

2020 gav dåvarande sektorschefer ett ytterligare uppdrag till dåvarande områdeschefer att utifrån ovanstående utvecklingsområdena ge en lägesuppdatering. Uppdraget rapporterades i november 2020. Utgångspunkter för uppdraget:

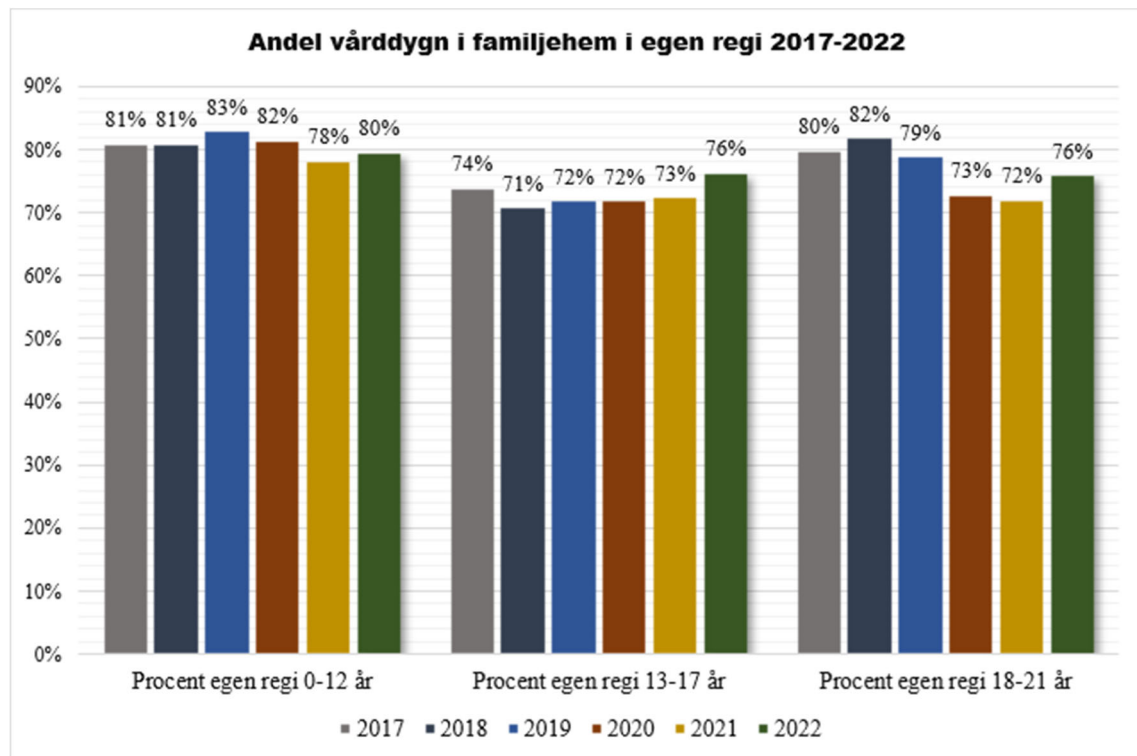
- Inventera pågående förändringsprocesser i SDF:arna som styr mot önskad målbild
- Lista och prioritera bland dessa kopplat till delkategoriens mål
- Inhämta såväl SPINK:s som kategoriteamets bilder av hur stadens familjehemsvård skall stärkas för att uppnå målet
- Analysera förbättringsåtgärderna som föreslås i genomförd konsultrapport (2017)
- Föreslå "stordriftsfördelar" för ökad styrning och samordning av stadens familjehemsverksamhet
- I uppdraget ingår inte att föreslå organisatoriska lösningar

Målbilden var "Styrning och samordning av stadens familjehemsenheter bör stärkas för att tillvarata de stordriftsfördelar som finns inom verksamheten och uppnå de mål som konkretiserats i delkategorin."

Områdescheferna rapport 2020

Målbilden är att verksamheten skall klara 75 % av familjehemsplaceringarna för målgruppen 13 – 15 år och klara 75 % av placeringarna i familjehem för åldersgruppen 0 – 12 år med så kallade komplexa behov.

Uppföljning av målbilden mellan 2017-2022

Målbilden är uppnådd för åldersgruppen 0-12 år redan år 2017, målbilden är uppnådd för åldersgruppen 13-17 år 2022.

Tre uppdrag är genomförda, uppdrag 1,9 och 10, det vill säga kvalificerat umgängesstöd, kategoriarbetet och teamarbete. Fyra av uppdragen är delvis genomförda, uppdrag 2, 3, 6, och 7 det vill säga säkerställa tillgången av Skolfam, marknadsföra bilden av Göteborg som attraktiv uppdragsgivare, gemensam uppföljningsmodell och utvecklingsarbete för nätverksplaceringar. Fyra av uppdragen är inte genomförda, uppdrag 4,5 8, och 11 det vill säga gemensam jourfamiljehemsenhet, likvärdig tillgång till öppenvård, stöd av välfärdsteknik och stöd av HR etc.

Uppdraget innebar att inventera förändringsprocesserna för att nå önskad målbild.

Arbetet pågår att se över förutsättningar för likvärdig tillgång till kvalificerat umgängesstöd inom öppenvården samt arenor för umgänge när barn behöver extra stöd och skydd alt umgängesenhet.

Arbetet pågår delvis genom att ge stöd till familjehemmen runt skolgång och hälso- och sjukvård upplevs som stor avlastning. Säkerställa tillgång till Skolfam för alla placerade barn. Kan samarbete med Barn och ungdomsmedicin initieras, likt Malmö?

Arbetet pågår att marknadsföra bilden av Göteborg som attraktiv uppdragsgivare.

Arbetet med att se över förutsättningar för en central jourfamiljsenhet behöver prioriteras. Jourtillgänglighet, stöd behövs för att beräkna adekvat beredskapsersättning – HR-stöd, ekonomistöd.

Arbetet med att se över förutsättningar för likvärdig tillgång till anpassade öppenvårdsinsatser riktade mot familjehemsvården alt skapa en resursenhet riktad mot familjehemsvården behöver prioriteras. Erbjuder stöd-paket på olika nivåer redan vid inledning av placeringen. Prioritera fokus på anknytning.

Arbetet med att bredda RU:s uppdrag till att även arbeta med familjehemmens kompetensutveckling bör prioriteras. Finansieringsmodellen för RU bör vara nämndfinansierad och ej belasta familjehemsenheternas budget som nu.

Arbetet med en gemensam uppföljningsmodell för stadens familjehemsvård, exempelvis sammanbrott, andel köpt vård bör prioriteras.

Arbetet med att undersöka hur välfärdsteknik kan vara till hjälp i uppföljningsarbete samt vid behov av stöd efter kontorstid var inte lika högt prioriterat.

Arbetet med HR-stöd, juridiskt stöd vad gäller familjehemmens förutsättningar, arvodering, vårdnadsöverflyttning var inte lika högt prioriterat.

Söka familjehem i barnets utökade nätverk, skapa modell och kompetensutveckling i nätverksarbete var inte lika högt prioriterat.

Inhämta såväl SPINK:s som kategoriteamets bilder av hur stadens familjehemsvård skall stärkas för att uppnå målet.

Teamarbetet mellan familjehemssekreterare och socialsekreterare/barnsekreterare är viktigt och avgörande för en trygg och säker vård. Viktigt att organisation stödjer nära samarbete, tex genom fysisk placering. Fyra av fem familjehemsenheter är idag helt eller delvis samlokaliserade med barnsekreterare.

§ 14 0192/22

Motion av Hannah Klang (V) om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

1. Den av Hannah Klang väckta motionen bifalles.
2. Socialnämnden Centrum får i uppdrag att i samverkan med Socialnämnden Hisingen, Socialnämnden Nordost och Socialnämnden Sydväst utreda och ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras inklusive kompetensutveckling och uppföljning av familjehemmen, samt hur socialtjänsten kan ge ökat stöd och insatser till både familjehem och placerade barns ursprungsfamilj.
3. I utredningen skall ett övervägande kring att anställa familjehemssekreterare som är tillgängliga även utanför kontorstid ingå.
4. Socialnämnden Centrum får i uppdrag att i samverkan med Socialnämnden Hisingen, Socialnämnden Nordost och Socialnämnden Sydväst säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden.
5. Socialnämnderna får i uppdrag att utreda och ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden.
6. Utredningen skall även innehålla en ekonomisk konsekvensanalys om hur förslagen kan påverka Socialnämnderna.

Tidigare behandling

Bordlagt den 15 september 2022, § 31.

Handling

2022 nr 150.

Protokollsutdrag skickas till

Socialnämnderna - Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst

Bilaga 1 Uppskattade kostnader Socialförvaltning Nordost.

	SF Nordost (kr)
Förbättrade villkor	
Utöka arvodesersättning	(11 000 000)
Utökad andel ersättning för förlorad arbetsinkomst	2 000 000
Förstärka rekryteringsfunktion inom Familjehem Göteborg samt utökad uppdrag för uppsökande arbete	700 000
Ökad tillgänglighet för familjehem kvällar och helger	Utreds mer
Förstärkt riktad anpassad öppenvård till familjehem	2 800 000
Likvärdigt stöd	
Förstärka Umgängesenheten med ytterligare medarbetare	Utreds mer
Ytterligare umgänges koordinator	700 000
Förstärka med ytterligare två Skolfamteam i Nordost	I samverkan med GSF 1 800 000
Letterbox	140 000
Kompetensutveckling umgänge	Utreds mer
HR stöd	Utreds mer
Tillgång till stödpaket vid nya placeringar	1 400 000
Uppföljning av familjehemsvården	Inom ram
Förslag på ytterligare utvecklingsinitiativ	
Pilotprojekt – utveckla TFCO liknande upplägg på hemmaplan (Treatment Foster Care Oregon). under två år inklusive utvärdering	4 000 000
Pilotprojekt - inrätta avlastningsfamiljer/mentorsfamiljer	Utreds mer
Totalt	13 540 000 exklusive ökad arvodering

LÄGESUPPDATERING FAMILJEHEMSVÅRDEN I GÖTEBORG

April 2023

Sammanfattning

Göteborgs stad är uppdragsgivare för ca 1 000 familjehem som stöd för ca 1150 barn och unga uppväxt.

Ing-Marie Larsson
Ing-marie.larsson@socialnordost.goteborg.se

Innehåll

Uppdraget.....	2
Bakgrund	2
Vad ska utredas och förväntat resultat.....	2
Inledning.....	2
Sammanfattning lägesuppdatering.....	3
Sammanfattning av rekommendationerna och förslag utifrån de politiska uppdragen	4
Vårbudget 2023.....	4
Förslag på förbättrade villkor och likvärdigt stöd	4
Förslag på förbättrade villkor för familjehemmen.....	4
Förslag på insatser som bidrar till ett likvärdigt stöd till familjehemmen i staden.....	5
Förslag på ytterligare utvecklingsinitiativ.....	6
Verksamhetens omfång	8
Bilaga 1 Beräknade kostnader och fördelning av uppdrag	12
Bilaga 2 Lägesuppdatering per uppdrag från 2020	14
Fyra genomförda uppdrag.....	14
Uppdraget med att inhämta såväl SPINK:s som kategoriteamets bilder av hur stadens familjehemsvård skall stärkas för att uppnå målet är genomfört via kategoristyrningsarbetet.	16
Uppdraget är genomfört. Kategoristyrning av familjehem har bland annat inneburit ny och förbättrad upphandling av externa familjehem.	16
Uppdrag med teamarbetet mellan familjehemssekreterare och socialsekreterare/barnsekreterare är viktigt och avgörande för en trygg och säker vård.	16
Arbetet med att bredda RU:s uppdrag till att även arbeta med familjehemmens kompetensutveckling bör prioriteras. Finansieringsmodellen för RU bör vara nämndfinansierad och ej belasta familjehemsenheternas budget som nu.	17
Fyra delvis genomförda uppdrag	17
Säkerställa tillgången till Skolfam för alla placerade barn	17
Marknadsföra bilden av Göteborg som attraktiv uppdragsgivare, bredda RU:s uppdrag	17
Fyra ej genomförda uppdrag.....	18
Gemensam jourfamiljehemsenhet	18
Arbetet med HR-stöd, juridiskt stöd vad gäller familjehemmens förutsättningar, arvodering, vårdnadsöverflyttning	19
Likvärdig tillgång till anpassade öppenvårdsinsatser alternativt skapa en riktad resursenhet för familjehemsvården.....	20
I större omfattning söka stöd i familjens nätverk för familjehem.....	20
Uppföljningsmodell för stadens familjehemsvård	21
Stöd med digitalisering.....	21

Uppdraget

Uppdragsgivare är förvaltningsdirektörerna i Socialförvaltning Centrum. Socialförvaltning Hisingen, Socialförvaltning Nordost och Socialförvaltning Sydväst. (nedan kallad SF). Uppdragsmottagare är Ing-Marie Larsson under perioden 1 februari- 30 april 2023.

Uppdraget innebär att presentera en lägesbild utifrån tidigare översyner/lägesbilder. Föreslå åtgärder för att omhänderta politiskt uppdrag 2023 avseende familjehem (Socialnämnderna får i uppdrag att utreda och ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden. Utredningen skall även innehålla en ekonomisk konsekvensanalys om hur förslagen kan påverka Socialnämnderna) Ge förslag till omtag av redan beslutade uppdrag och eventuellt förslå nya uppdrag eller fördjupning av uppdrag.

Bakgrund

Bristen på familjehem under lång tid och arbetet med jämlik och effektiv socialtjänst har inneburit att familjehemsvården i Göteborg har varit föremål för översyner och lägesuppdateringar vid tre tillfällen, 2017, 2019 och 2020. Förvaltningsdirektörerna vill nu ha en uppdatering av kvarstående leverans på tidigare uppdrag samt förslag på hur politiskt uppdrag ska omhändertas.

Vad ska utredas och förväntat resultat

Utredaren ska föreslå åtgärder för att omhänderta politiskt uppdrag 2023 avseende familjehem. Ge förslag till omtag av redan beslutade uppdrag och eventuellt förslå nya eller fördjupade uppdrag. Beskriva de ekonomiska incitamenten för åtgärderna. Resultatet ska ge förslag på inriktning för familjehemsvården i Göteborg och ekonomiska konsekvenser samt eventuellt föreslå nya fördjupande uppdrag.

Inledning

Uppdragstagaren har gått igenom de tidigare tre översyner och lägesuppdateringar. Det kan konstateras att i och med Pandemin och NN 20021 avstannade utvecklingsarbetet och fortsatt uppföljning av dåvarande målbild. Uppdragstagaren har träffat avdelningscheferna BoU initialt inför uppdraget, träffat respektive avdelningschef BoU enskilt, avdelningscheferna har också erbjudits att faktagranskat arbetsanteckningarna utifrån intervjuerna. Uppdragstagaren har också träffat enhetscheferna för Familjehem i grupp. Ställt fördjupande frågor via mail både till enhetschefer, avdelningschefer, ekonomer, Samlad placering och inköp, SPINK. Avdelningscheferna BoU har fått möjlighet att läsa "utkast uppdrag lägesuppdatering familjehemsvården" daterat 23-05-02.

Rapporten inleds med sammanfattning av lägesuppdateringen. Därefter sammanfattas rekommendationer utifrån lägesuppdateringen och de bägge politiska uppdragen. Därefter beskrivs verksamhetens omfattning. Bilagorna beskriver en ekonomisk sammanfattning av föreslagna insatser, lägesuppdatering av uppdragen och en sammanfattning av tidigare översyner.

Bilaga 1 - Ekonomisk sammanfattning av föreslagna insatser för att förbättra villkoren för familjehemmen samt förslag som bidrar till ett likvärdighet stöd till familjehemmen i Göteborg.

Bilaga 2 - Lägesuppdatering per uppdrag från 2020

Bilaga 3 - Sammanfattning av tidigare översyner.

Sammanfattning lägesuppdatering

Lägesuppdateringen innefattar de 12 uppdrag som skulle genomföras från 2020 och framåt.

Genomförda uppdrag

Uppdrag avseende likvärdig tillgång till kvalificerat umgängesstöd är genomfört. Uppdrag med att inhämta såväl SPINK:s som kategoriteamets bilder av hur stadens familjehemsvård skall stärkas för att uppnå målet är genomfört via kategoristyrningsarbetet. Uppdrag med teamarbetet mellan familjehemssekreterare och socialsekreterare/barnsekreterare är viktigt och avgörande för en trygg och säker vård. Viktigt att organisation stödjer nära samarbete, tex genom fysisk placering. Tre av fyra stadsområden har familjehemsenheter helt eller delvis samlokaliserade med barnsekreterare, Hisingen har inga lokalförutsättningar för en samlokalisering. Uppdrag att bredda RU (Familjehem Göteborg, rekrytering och utbildning) uppdrag till kompetensutveckling av familjehemmen är genomfört.

Delvis genomförda

Uppdrag att säkerställa tillgången av skolfam för alla placerade barn är delvis genomfört. Uppdrag att marknadsföra bilden av Göteborg som attraktiv uppdragsgivare och bredda uppdraget för RU (Rekrytering och utbildning) är delvis genomfört. Uppdrag med en gemensam uppföljningsmodell för stadens familjehemsvård, exempelvis sammanbrott, andel köpt vård är delvis genomfört, SPINK kommer från 2023 följa avbrott i familjehemsvården. Uppdrag att söka familjehem i barnets utökade nätverk, skapa modell och kompetensutveckling i nätverksarbete är delvis genomfört.

Det som inte är genomfört av ovanstående uppdrag är att SF Nordost saknar ett- två Skolfamteam. Rekrytering inom ramen för RU består av en medarbetare och har inte så stora möjligheter att rekrytera/marknadsföra i så stor omfattning. Arbetet med att skapa modell och kompetensutveckling i nätverksarbete är inte genomfört.

I Nordost har införts metoden Signs of safety för att bland annat bättre involvera barnets nätverk kring barnet. Verksamheten har utbildat och involverat medarbetare inom myndighetsutövning; mottag, utredning, barnsekreterare samt inom utförare; familjehem, och resursenheter. Nordost har även tagit fram en checklista/rutin för köpt vård där att titta i nätverket inför placering ingår. Implementering och förändring tar dock tid och än har man inte sett resultat avseende ökat antal nätverksplaceringar. I Sydväst har man under 2022 arbetat fram rutiner och arbetssätt för att säkerställa att vid alla placeringar inleds med barnets/den unges nätverk i första hand. Denna rutin och arbetssätt behöver delas med övriga stadsområden

Ej påbörjade eller genomförda

Uppdrag med en gemensam jourfamiljehemsenhet är inte genomfört. Uppdrag med likvärdig tillgång till anpassade öppenvårdsinsatser alternativt skapa en riktad resursenhet för familjehemsvården är inte genomförd. Uppdrag med att undersöka hur välfärdsteknik kan vara till hjälp i uppföljningsarbete samt vid behov av stöd efter kontorstid är inte påbörjat. Uppdrag med HR-stöd, juridiskt stöd vad gäller familjehemmens förutsättningar, arvodering, vårdnadsöverflyttning är inte genomfört.

Sedan länge har alla kontrakterade familjehem tillgång till Falck som erbjuder stöd i juridiska frågor mm.

Sammanfattning av rekommendationerna och förslag utifrån de politiska uppdragen

Samtliga rekommendationer är kostnadsberäknade, riktade och tidsatta i bilaga 1. Rekommendationerna hänger väl samman med tidigare uppdrag som delvis är genomförda, förstärkning, ej genomförda uppdrag samt förslag på ytterligare initiativ. Förslagen uppfyller intentionerna för de bägge politiska uppdragen.

Vårbudget 2023

Regeringen stärker familjehemsvården. [PowerPoint-presentation \(regeringen.se\)](#)

Sannolikt kommer en del medel till Göteborg utifrån regeringens förstärkning. Göteborgs stad har tagit emot riktade statliga medel för familjehemsvården under 2022 med 841 000 kronor.

Förslag på förbättrade villkor och likvärdigt stöd

Nedanstående förslag innebär en utökning med närmare 50 000 000 kronor, varav ca 24 800 000 kr är ökning av grundarvode för familjehemmen. Resterande ca 25 200 000 kr innebär en förstärkning för rekrytering, förstärka Umgängesenheten, säkerställa tillgången av Skolfam, förstärkt stöd till familjehemmen efter kontorstid, förstärkt tillgång till öppenvårdsinsatser för familjehemmen, tillgång till stödpaket för nya familjehem, förstärkt HR stöd, systematisk uppföljning samt kompetensutveckling. Det föreslås också två utvecklingsinitiativ för familjebehandlingshem och avlastningsfamiljehem/mentorsfamilj.

Förslag på förbättrade villkor för familjehemmen

Ekonomisk ersättning

Det ekonomiska incitamentet för familjehemmet är en del av villkoren, utifrån bristen på familjehem kan en ökning av arvoderingen bidra till viljan att vara kvar eller bli familjehem. Staden följer Socialstyrelsens riktlinjer för arvodering och omkostnadsersättningar. Om staden skulle höja arvodesersättningen innebär det ökade kostnader. Exempelvis om staden höjde grundarvodet med 2 000 kr/månad innebär det ökade kostnader för ca 2 000 kr x 12 månader x ca 800 familjehem ca 18 900 000 kr och inklusive PO (31%) 24 800 000 kr. Detta räkneexempel ger möjligheter att räkna med mer eller mindre höjning. Total kostnad 24 800 000 kr

Socialstyrelsens riktlinje 2023

[Cirkulär 21:40 \(skr.se\)](#)

Ålder	Grundarvode	Exempel på förhöjt arvode inklusive grundarvode	Exempel på förhöjt arvode inklusive grundarvode	Exempel på förhöjt arvode inklusive grundarvode
0-19 år	11 237 kr	13 132 kr	15 040 kr	17 255 kr

Förstärkt stöd till familjehemmen efter kontorstid

Familjehemsenheterna ger stöd till familjehemmen under kontorstid. För att förstärka stödet till familjehemmen i Göteborg att även omfatta kvällar och helger föreslås att ett stadsområde får uppdraget att förstärka med 4-5 medarbetare för att inrätta en jour som med fördel kan

samlokaliseras med socialjouren. Socialjourens medarbetare kan verkställa nödvändiga akuta beslut och förflyttningar. Kostnad 3 500 000 kr

Förstärka med ytterligare jourfamiljehem under kvällar och helger

Jouren behöver också ha tillgång till samtliga lediga jourfamiljehem under kvällar och helger. Avtal behöver upprättas för de familjehem som ska vara tillgängliga kvällar och helger, ca kostnad 700 000 kr (1000 kr extra varje dag/året runt för två familjehem. Kostnad 700 000 kr

Förstärka med riktat anpassat öppenvårdstöd för familjehemmen

Respektive stadsområde har varierat anpassat öppenvårds stöd för familjehemmen. För att säkerställa likvärdigt anpassat öppenvårds stöd för familjehemmen föreslås en förstärkning med 10 medarbetare som fördelas till respektive stadsområde. Kostnad 7 000 000 kr

Förslag på insatser som bidrar till ett likvärdigt stöd till familjehemmen i staden

Förstärka rekryteringsfunktionerna inom Familjehem Göteborg/rekrytering och utbildning

Bristen på familjehem är stor, samtliga stadsområden avsätter egna resurser för rekrytering av familjehem. De egna resurserna varierar från del av tjänst till hela tjänster. Stadsområdena har ett samarbete genom Familjehem Göteborg med en resurs för rekrytering och resurser för att erbjuda kompetensutveckling till samtliga familjehem, huvudman Socialförvaltning Centrum. Förslaget innebär att förstärka Familjehem Göteborg med ytterligare tre medarbetare för rekrytering. Uppdraget utökas också till aktivt uppsökande rekrytering till civilsamhällesorganisationer i regionen. Kostnad 2 100 000 kr

Förstärka nuvarande umgängesenhet

Nuvarande Umgängesenheten inrättades 2020 och uppfyller cirka en tredjedel av behovet av kvalificerat umgängestöd, huvudman Socialförvaltning Sydväst. För att säkerställa likvärdigt stöd för kvalificerat umgänge föreslås en förstärkning av nuvarande umgängesenhet med ytterligare fyra medarbetare för att möjliggöra mer flexibla tider även tidiga kvällar och helger. Umgängesenheten får också uppdraget att erbjuda kompetensutveckling för berörda medarbetare avseende umgänge. Kostnad 2 800 000 kronor

Säkerställa tillgången till Skolfamteam

Tillgången till Skolfamteam är tillgodosett i Centrum, Hisingen och Sydväst. För att säkerställa tillgången till Skolfamteam för familjehemsplacerade barn även i Nordost föreslås att ytterligare två team inrättas i Nordost. Socialförvaltning Nordost har nominerat behovet inom ramen för verksamhetsnomineringar. Kostnad 1 800 000 kr (Nordost har förslaget inom verksamhetsnominering)

Kompetensutveckling för rekommenderade standardiserade bedömningsmetoder

Det finns flera etablerade metoder från olika aktörer för utredningar av tilltänkta familjehem inom socialtjänsten. Standardiserade bedömningar, med till exempel processmodeller och intervjuformulär, är en viktig del för att kunna göra en professionell bedömning. Socialstyrelsens standardiserade bedömningsmetoder BRA-fam (Bedömning vid rekrytering av familjehem) och Familjehemsvinjetter bygger på empirisk forskning och familjehemsutredares erfarenheter och kunskaper. Dessa har pekat ut vissa faktorer som är relevanta vid rekrytering och bedömning av blivande familjehem. Faktorerna är dels relaterade till familjehemmet, dels till det placerade barnet.

Det är viktigt att komma ihåg att standardiserade bedömningsmetoder bara är *en* del av familjehemsutredningen. De kan inte ersätta någon annan del av utredningen utan är ett komplement. Även andra utredningsdelar, som till exempel referenstagning och hembesök, ska enligt SOSFS 2012:11 ingå för att socialnämnden ska kunna fatta ett välgrundat beslut om familjehemmet. Det är socialtjänsten som gör den slutgiltiga helhetsbedömningen – inte en bedömningsmetod. Stadsområdena använder sig till största delen av utredningsmetoden "Kälvesten". Socialstyrelsens standardiserade bedömningsmetoder används i mindre omfattning. Verksamheten efterfrågar en ny och mer modern utredningsmetod. För att komplettera nuvarande utredningsmetodik med Socialstyrelsens standardiserade bedömningsmetoder krävs en omfattande kompetensutveckling. Respektive stadsområde planerar in det inom ramen för enheternas kompetensutvecklingsplaner. Kostnader inom ram.

HR stöd

Respektive familjehemsenhet ansvarar idag för upprättande av uppdrag, genomförandeplaner, avtal och allt som hör därtill, exempelvis samtycke, utdrag ur belastningsregister, etc. För att säkerställa att Göteborg är en attraktiv uppdragsgivare bör respektive HR avdelning utöka stödet till familjehemsenheterna. Kostnader inom ram.

Tillgång till stödpaket och extra handledning av nya placeringar i familjehem de första sex månaderna.

Många sammanbrott sker de sex första månaderna i familjehemmen, för att förhindra sammanbrott erbjuds ett stödpaket. Det innebär att familjehemssekreterarna behöver koncentrera sina stödsatser de första sex månaderna. Stödpaketet kan innehålla kompetensutveckling, extra handledning, extra besök. Syftet med stödpaketet är att förhindra sammanbrott. För att säkerställa ett stödpaket behövs familjehemssekreterarna ytterligare förstärkas med en årsarbetare per familjehemsenhet. Kostnad 3 500 000 kr

Förslag på ytterligare utvecklingsinitiativ

Pilotprojekt, inrättande av familjevårdshem

För att underlätta placering av barn och unga med komplexa behov och minska dyra placeringar på Hem för vård och boende, HVB förslås att en pilot verksamhet startas med fem familjevårdshem. Ett familjevårdshem behöver ha särskild kompetens. Förslagsvis innebär det att en vuxen ska vara hemma på heltid och ersätts med bortfall av lön alternativt 40 000 kr/månad alternativt mellanskillnaden upp till 40 000 kr/månad. Fem pilotfamiljevårdshem rekryteras. Verksamheten följs av följeforskare och piloten utvärderas efter två år. Familjevårdshemmen rekryteras gemensamt av samtliga fyra stadsområden och fördelas inledningsvis efter behov. Pilotverksamheten behöver utredas mer. Kostnader under två år 55 000 kr inklusive PO/månad/familjhem x 5 familjehem = 275 000 kr/månad x 24 månader 6 600 000 kr. Följeforskning under två år 500 tkr. 50% familjehemssekreterare som stöd under 2 år = 700 tkr. Totalt ca 7 900 tkr under två år

Pilotprojekt, inrätta avlastningsfamiljer/mentorsfamiljer

Inrätta avlastningsfamiljer för behov av avlastning/semester för familjehemmen, kan vara i kombination med jourfamiljehemsuppdraget eller i geografiska kluster. Pilotverksamhet för mentorsfamiljer kan inrymmas inom detta initiativ. Behöver utredas mer.

Pilotprojekt, följa upp kunskapsmålen för placerade barn

För att säkerställa att samtliga placerade grundskolebarn når kunskapsmålen förslås en årlig sammanställning av måluppfyllelse per årskurs och stadsområde. Insamlingen är en manuell uppföljning som innebär handpåläggning av respektive handläggare. Utifrån insamling av fakta kan respektive socialförvaltning analysera behovet av individuella åtgärder och ställa tydligare krav på vårdgivaren. Kostnad inom ram.

Kompetensutveckling

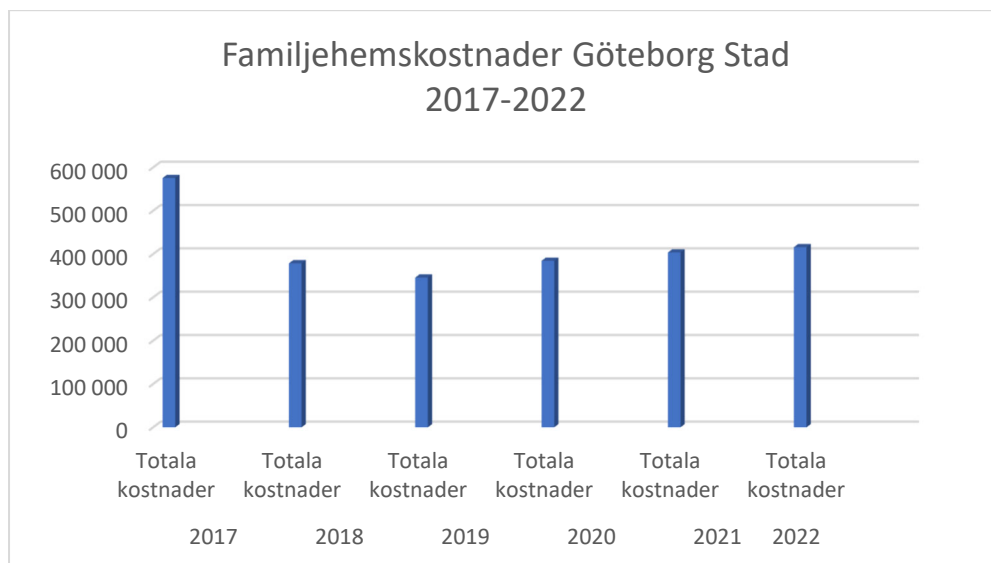
Kompetensutveckling för familjehemssekreterare och socialsekreterare som beslutar om umgänge/umgängesstöd. Total kostnad inom ram

Systematisk uppföljning

Systematisk uppföljning av familjehemsvården. Total kostnad inom ram

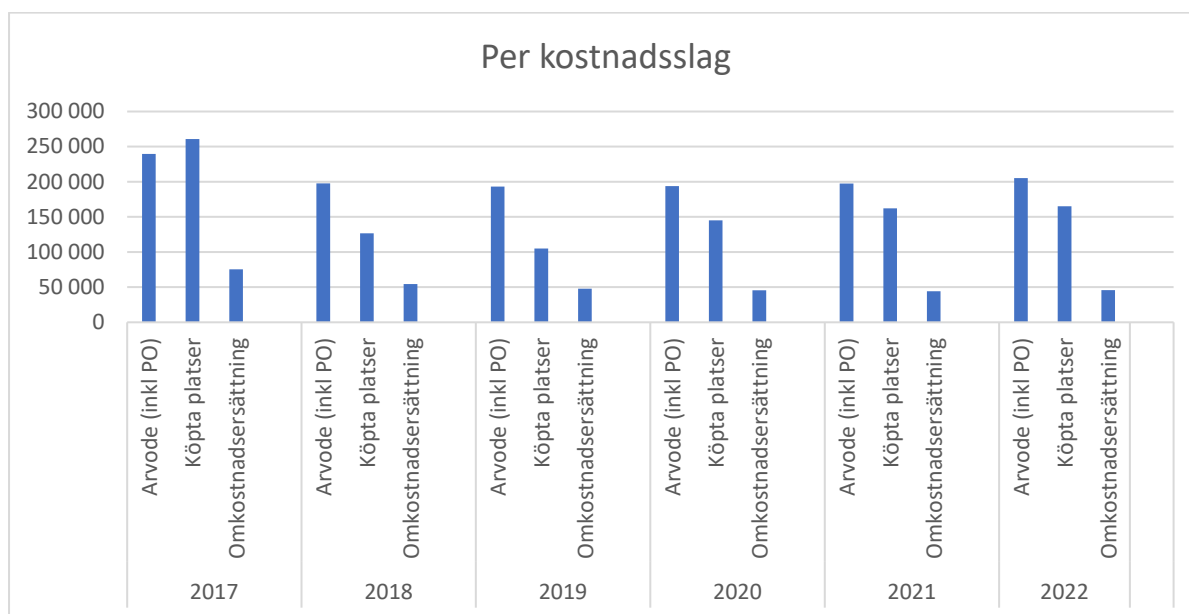
Verksamhetens omfång

Familjehemskostnader Göteborg 2017-2022

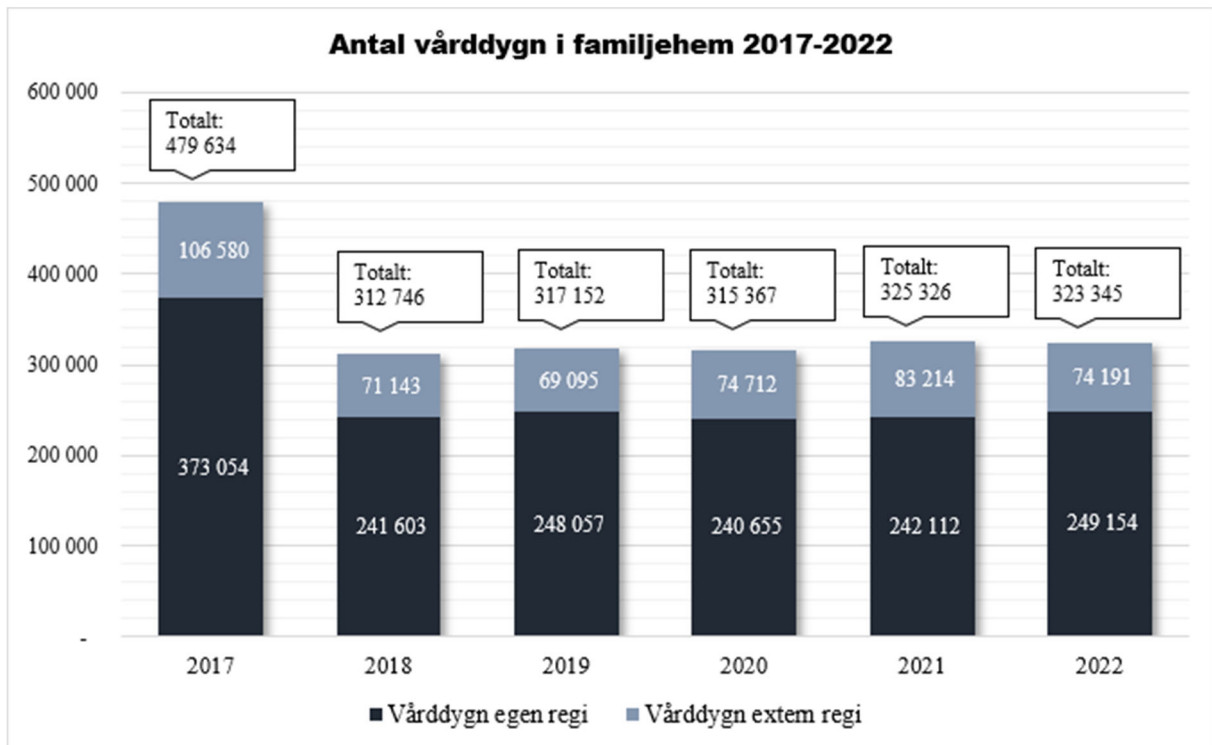

Familjehemsvården i Göteborg ekonomiska utveckling ses i tabellen ovan. Kostnaderna inkluderar arvoden, omkostnadsersättningar och externt köpta familjehem. Den totala kostnaden för 2022 var 415 989 000 kr varav den externt köpta familjehemsvården stod för 40 % av kostnaderna var 165 106 000 kr.

Fördelning av kostnader, arvode, köpta platser och omkostnadsersättningar 2017-2022

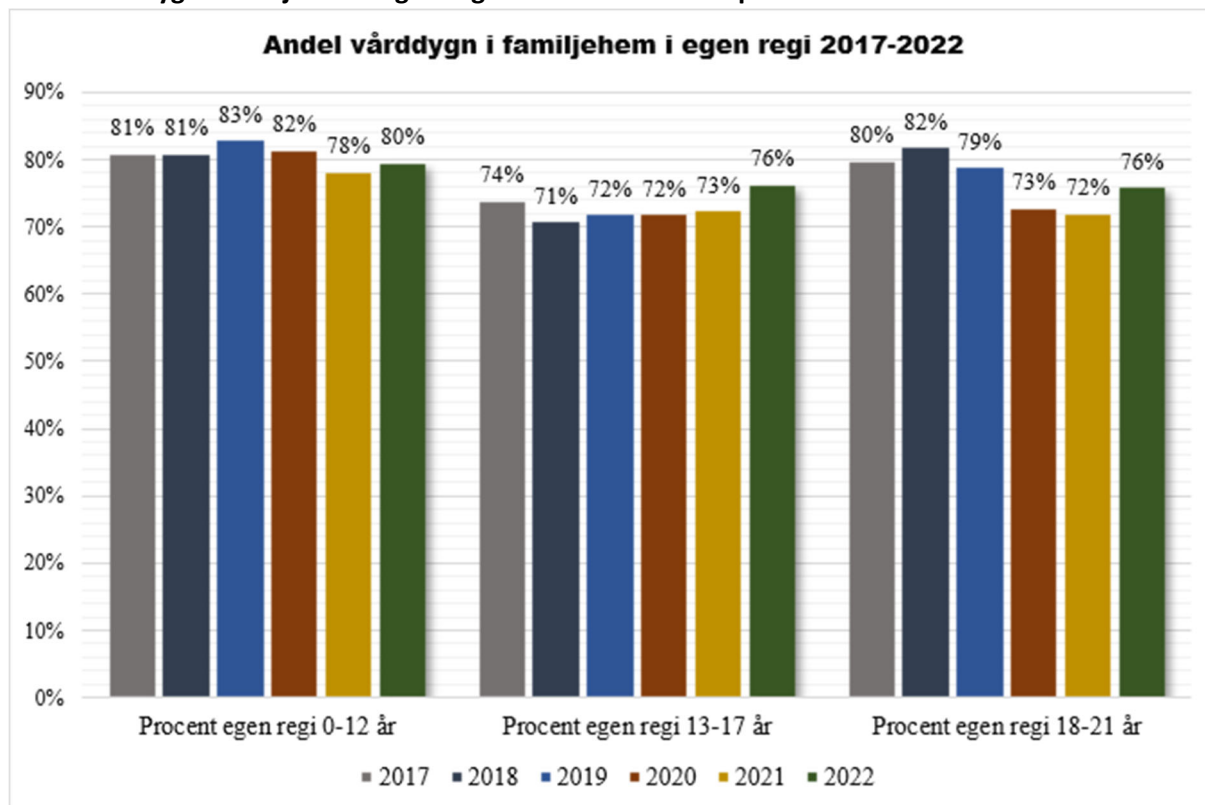

Antal vårddygn i familjehem 2017-2022 , fördelat på egen och extern regi

Kostnaden för vårddygn under 2022 för familjehem i egen regi är strax över 1 669 kr och kostnaden för vårddygn i externt köpta familjehem kostar strax över 2 225 kr. Det externt köpta familjehemmen innebär ca 25% högre kostnad.

Andel vårddyggn i familjehem i egen regi 2017-2022 fördelat på åldersklasser

2022 kunde staden tillhandahålla familjehem i egen regi för mellan 76-80 % för målgruppen 0-21 år.

Medarbetare

Sammanlagt har stadsområdena 97 familjehemssekreterare och sex enhetschefer. Varje familjehemssekreterare stödjer 15-18 familjehem. (Många familjehemssekreterare arbetar deltid).

Centrum har **en** familjehemsenhet med 14 familjehemssekreterare inklusive förste socialsekreterare. Varje familjehemssekreterare har ca 13 interna familjehem och inklusive konsultstödda blir det 17-18 familjehem.

Hisingen har verksamheten fördelat på **två** familjehemsenheter med 27 familjehemssekreterare inklusive förste socialsekreterare. Varje familjehemssekreterare har ca 10-12 familjehem och Hisingen har fyra familjehemssekreterare för som är riktade för konsultstödda familjehem.

Nordost har verksamheten fördelad på **två** familjehemsenheter enheter med 17 respektive 21 medarbetare inklusive förste socialsekreterare. Varje familjehemssekreterare har mellan ca 13-14 interna familjehem inklusive konsultstödda blir det 15-17 familjehem.

Sydväst har **en** familjehemsenhet med 18 familjehemssekreterare inklusive förste socialsekreterare. varav 5 jourfamiljehemssekreterare Varje familjehemssekreterare har ca 15 familjehem och inklusive konsultstödda familjehem är det 18 familjehem.

Utöver uppföljning och stöd till familjehemmen hanteras uppföljning av vårdnadsöverflyttade, utredningar, rekrytering, kontakt med jourfamiljer och ordinarie handläggning för varje familjehemssekreterare.

Familjehem

Socialförvaltningarna har i februari 2023 771 uppdragstagare i form av familjehem, SF Centrum 140 och ca 40 konsulentstödda, SF Hisingen 150 och ca 99 konsulentstödda, SF Nordost 341 och ca 57 konsulentstödda och SF Sydväst 140 och ca 25 konsulentstödda. I februari har stadsområdena 221 konsulentstödda familjehem. Totalt är det närmare 1000 familjehem som stadsområdena har uppdrag med som stöd för ca 1150 barn och ungas uppväxt. Familjehemsuppdraget är ofta ett långvarigt uppdrag, inte minst om det är en uppväxtplacering. Verksamheten kan inte uttrycka någon kö utifrån att verksamheten måste ha en alternativ vårdform i avvaktan på lämpligt familjehem.

Behovet av familjehem är inte tillgodosett, vissa stadsområden saknar stora mängder familjehem. 320 unika barn och unga var placerade enligt SoL under 2022 i hela staden. En grov uppskattning är att ca 75 % av dessa barn borde vara placerade i ett familjehem istället, det ger en fingervisning om behovet .

Jourfamiljehem

För närvarande har stadsområdena 44 jourfamiljehem, SF Centrum 10. SF Hisingen 10, SF Nordost 14 och SF Sydväst 14. Behovet av jourfamiljehem är inte tillgodosett.

Systematisk uppföljning av sammanbrott

From 2023 mäter Samlad placering och inköpsorganisation, SPINK sammanbrotten. Statistik på sammanbrott samlas in halvårsvis, så de första siffrorna för 2023 kommer först efter sommaren. Insamlingen påbörjades under hösten 2022. Under andra halvan av 2022 skedde 49 sammanbrott i familjehem, en hyfsat tillförlitlig siffra.

Övrigt noterat utvecklingsbehov

Stadsområdena verkar ha olika syn på ersättning för resor till familjehemmen. Det behövs en samsyn avseende resepolitik. Familjehemsverksamheterna begär årligen ut belastningsregister på samtliga familjehem. Ansvar för detta utdrag bör ligga på familjehemmen. Det finns en viss otydlighet i mandatfrågan för avdelningscheferna. Avslutningsvis behöver staden ha en framtidsgrupp med spaning på framtidens barnavård.

Bilaga 1 Beräknade kostnader och fördelning av uppdrag.

Utifrån att respektive Socialnämnd svarar på uppdraget var för sig gäller inte denna bilaga.

	Beräknad kostnad (kr)	SF Centrum	SF Hisingen	SF Nordost	SF Sydväst
Förbättrade villkor					
Utöka arvodesersättning	24 759 000 inklusive PO (31%)	4 585 000	4 847 000	10 742 000	4 585 000
Förstärka rekryteringsfunktion inom Familjehem Göteborg samt utökat uppdrag för uppsökande arbete	2 100 000 fördelas enligt nyckel	Ansvar Centrum			
Ökad tillgänglighet för familjehem kvällar och helger	3 500 000	Ansvar Centrum 3 500 000			
Kopplade jourfamiljer till kvällar och helger	700 000 fördelas enligt kostnader				
Förstärkt riktad anpassad öppenvård till familjehem	7 000 000 Påbörjas 2023	1 400 000	1 400 000	2 800 000	1 400 000
Likvärdigt stöd					
Förstärka Umgångenheten med ytterligare medarbetare	2 800 000				Ansvar Sydväst Genomförs 2023/2024
Förstärka med ytterligare två Skolfamteam i Nordost (verksamhetsnominerad)	1 800 000			Ansvar Nordost i samverkan med GSF Genomförs 2023	
Kompetensutveckling umgänge	Inom ram				Ansvar Sydväst Genomförs 2024
Kompetensutveckling bedömningsunderlag	Inom ram				
HR-stöd	Inom ram				

Tillgång till stödpaket vid nya placeringar	3 500 000	700 000	700 000	1 400 000	700 000
Uppföljning av familjehemsvården	Inom ram Tillsammans med SKU, Tjänsteförvaltning Integrerad digitalisering och representanter från verksamheten ta fram orsakskoder, nyckeltal för att kunna följa familjehemsvården.				
Förslag på ytterligare utvecklingsinitiativ					
Pilotprojekt – inrätta familjevårdshem under två år inklusive följeforskning och utvärdering	7 900 000 under två år 3 950 0000 kr/år	1 580 000	1 580 000	3 160 000	1 580 000
Pilotprojekt – inrätta avlastningsfamiljer/mentorsfamiljer	Behöver utredas mer				
Säkerställa placerade barns måluppfyllelse med kunskapsmål per årskurs, avser inte familjehems-placeringar	SKU i samråd med Grundskoleförvaltningen tar fram ett underlag. Varje stadsområde fyller i underlag som beskriver måluppfyllelsen för respektive årskurs. Underlaget ska också innehålla en analys. Underlaget redovisas till respektive nämnd.				
Totalt	50 109 000				

Bilaga 2 Lägesuppdatering per uppdrag från 2020

Fyra genomförda uppdrag

Likvärdig tillgång till kvalificerat umgängesstöd

Uppdraget genomfört, en Umgängesenhet inrättades 2021, huvudman är Sydväst.

Umgängesenheten är ekonomisk säkrad via överenskommelse och kostnaderna fördelas enligt nyckel; Centrum 17%, Hisingen 26%, Nordost 42% och Sydväst 15%. (OBS! 2021 års fördelning)

Umgängesenheten har varit igång i snart två år och fyller en tredjedel av behovet. Vissa stadsområden hör av sig mer och använder sig av verksamheten mer. (se statistikbilaga längre ner).

Synpunkter framkommer på fördelningsprincipen av umgänge hos Umgängesenheten.

Umgängesenheten har ingen kö. Verksamheten förespråkar proportionerlig fördelning av tider, men bokar man inte erbjuds tiderna till de som har behov och bokar. Umgängesenheten har erbjudit dialogsamtal om erfarenheter och kunskap för umgänge, stadsområdenas intresse för dialog har varit låg.

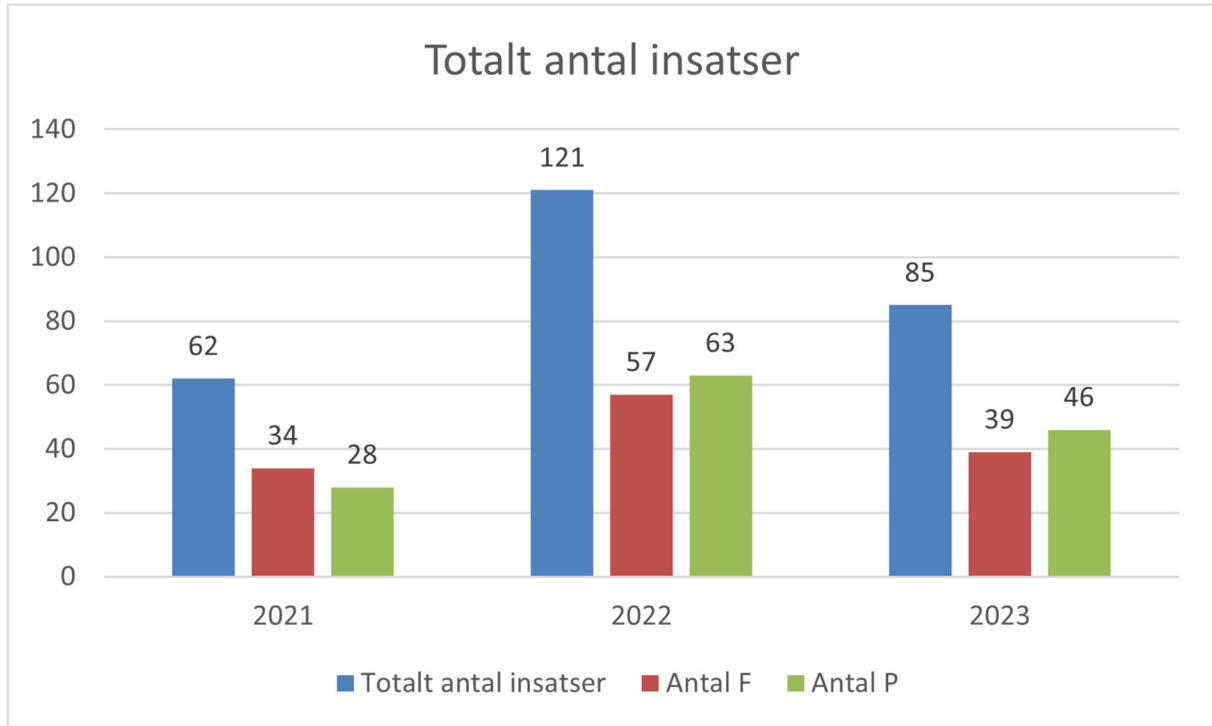
Det finns forskningsstöd i umgänge och det finns behov av kompetensutveckling kring umgänge. [Barn och unga placerade i familjehem - Socialstyrelsen](#). Umgånget är i första hand till för barnet. En aspekt som lyfts är att det ibland upplevs som både belastande för familjehemmen och kostsamt för familjehemsvården, genom exempelvis förlorad arbetsinkomst för att vara disponibla för umgängen vardagar. Vissa stadsområden uppfattas som mer frikostiga med umgänge. Verksamheten för dialog om frekvensen av umgängesstöd vid uppväxtplaceringar, uppfattningen är att det emellanåt är orimligt täta umgängen.

Alla stadsområden har egna resurser på hemmaplan för umgänge och umgängesstöd inom den egna verksamheten/interna öppenvården/resursenheter/koordinatorer. Det betyder att staden har parallella insatser för umgänge och umgängesstöd förutom Umgängesenheten.

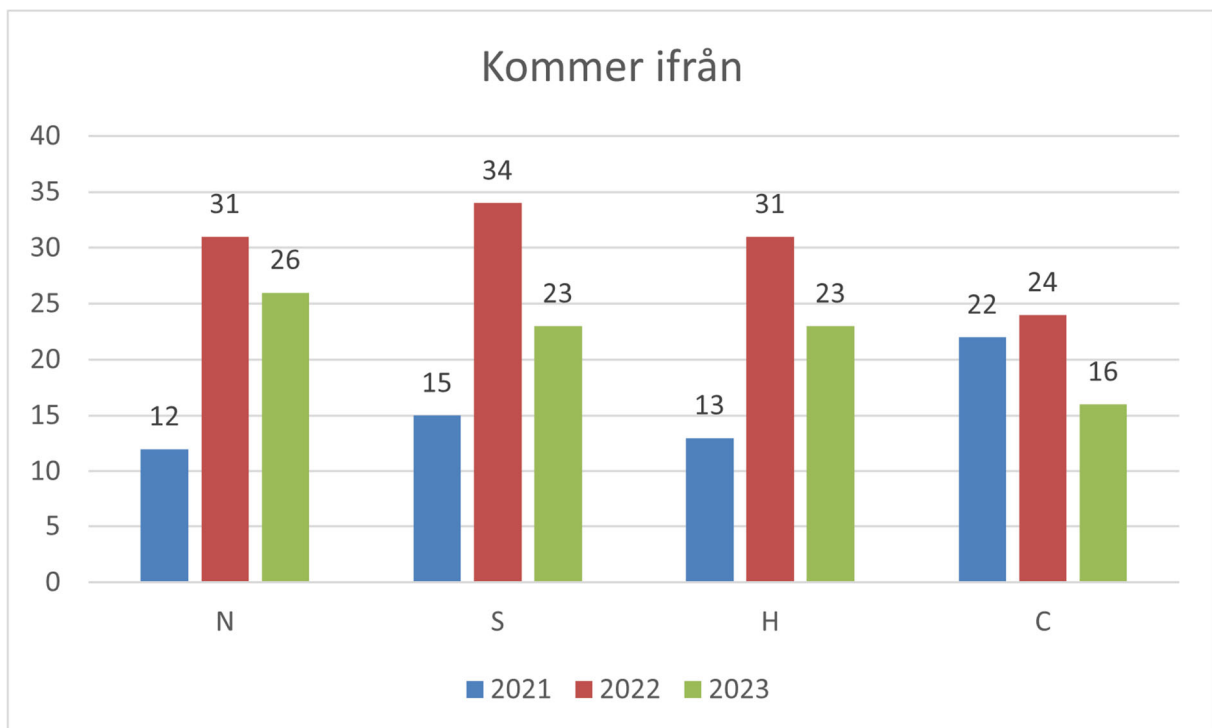
Rekommendationer

Umgängesenheten behöver vara mer flexibel, kvällar och helger. Det pågår en del utvecklingsinitiativ i stadsområdena exempelvis kontaktpersoner för stöd vid umgänge. För att erbjuda ett mer flexibelt umgänge behöver antalet medarbetare bli fler. Idag använda resurserna mest effektivt när samtliga medarbetare arbetar dagtid med viss flexibilitet efter ordinarie arbetstid.

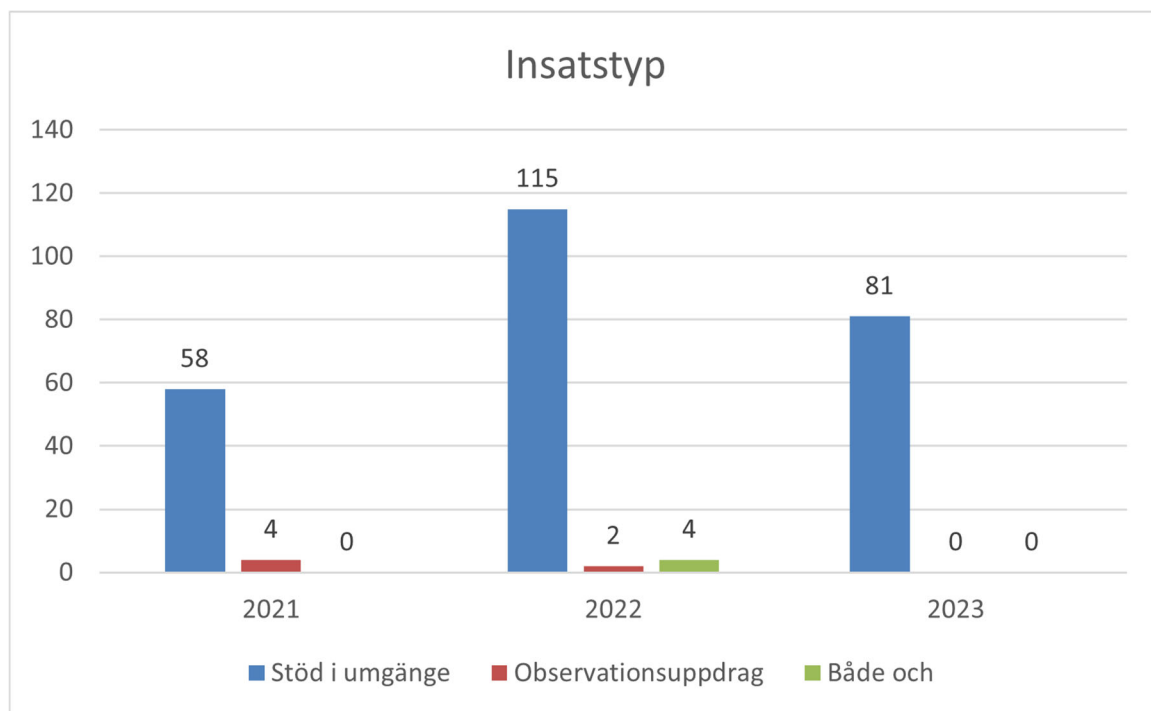
Totala antalet insatser på Umgängesenheten 2021-till och med 24 mars 2023

Uppdragsgivare på Umgängesenheten 2021- 24 mars 2023 (N= Nordost, S= Sydväst, H= Hisingen, C= Centrum)

Insatstyp Umgängesenheten 2021-24 mars 2023

Majoriteten av barnen är placerade enligt LVU.

Rekommendationer

Verksamheten har behov av kompetensutveckling av umgänge och umgängesstöd. Medarbetarna behöver uppdateras på den senaste forskning avser såväl familjehemssekreterare som myndighetsutövande socialsekreterare som handlägger beslut om umgänge.

”Förälder på avstånd” och det tredelade föräldraskapet är ett angeläget kompetensområde. Att involvera föräldrar i de delar som det går och ge dem stöd inför, under och efter placering. Det pågår ett FOU-projekt som syftar till att förbättra stödet till biologiska föräldrarna. Detta arbete är viktigt att följa.

Umgängesenheten behöver vara mer flexibel, kvällar och helger. Det pågår en del utvecklingsinitiativ exempelvis med kontaktpersoner för stöd vid umgänge. För att erbjuda ett mer flexibelt umgänge behövs förstärkning av antalet medarbetare. Stadsområdena har behov av att avsätta egna resurser för planerade umgängen men behöver öka nyttjandegraden av Umgängesenheten.

Uppdraget med att inhämta såväl SPINK:s som kategoriteamets bilder av hur stadens familjehemsvård skall stärkas för att uppnå målet är genomfört via kategoristyrningsarbetet.

Uppdraget är genomfört. Kategoristyrning av familjehem har bland annat inneburit ny och förbättrad upphandling av externa familjehem.

Uppdrag med teamarbetet mellan familjehemssekreterare och socialsekreterare/barnsekreterare är viktigt och avgörande för en trygg och säker vård.

Uppdraget är genomfört. I tre av fyra stadsområde är familjehemsenheter är samlokaliserade med barnsekreterarna.

Arbetet med att bredda RU:s uppdrag till att även arbeta med familjehemmens kompetensutveckling bör prioriteras. Finansieringsmodellen för RU bör vara nämndfinansierad och ej belasta familjehemsenheternas budget som nu.

Uppdraget är genomfört. Finansieringsmodellen är utredd, oavsett om medlen kommer från en särskild riktad budget så är all verksamhet nämndfinansierad.

Fyra delvis genomförda uppdrag

Säkerställa tillgången till Skolfam för alla placerade barn

Uppdraget är delvis genomfört för familjehemsplacerade barn. Behovet av Skolfamsteam för familjehemsplacerade barn är tillgodosett på Hisingen, Sydväst och Centrum. De nystartade teamen har haft vissa svårigheter med att bemanna utifrån personalbrist. För barn placerade på hem för vård och boende, HVB följs skolgången upp av respektive barnsekreterare, ingen systematisk uppföljning sker på staden nivå.

Nordost har behov av ytterligare 1,5 – 2 team för att tillgodose behovet. Flera familjehem efterfrågar Skolfam i övergången till gymnasiet. Skolfam insatsen avser barn och unga i grundskolan. Överenskommelsen är att Skolfam kan finnas kvar om behov finns vid övergången till gymnasiet, dock längst sex månader. Verksamheten beskriver att vissa familjer tvekar inför vårdnadsöverflytt utifrån att man då inte längre får stödet via Skolfam. Frågan om fortsatt stöd vid vårdnadsöverflytt, kommer eventuellt att diskuteras i styrgruppen för Skolfam.

För barn placerade på Statens institutionsstyrelse, SiS finns en överenskommelse [Samverkan för obruten skolgång - SiS - Statens institutionsstyrelse \(stat-inst.se\)](#).

Överenskommelsen mellan direktörerna är inte tydligt kommunicerat. När medlen fördelas ser den interna fördelningen olika ut, dvs stadsområdets egna fördelning för behov av utökning av barnsekreterare och familjehemssekreterare.

Frågan om samarbete med Barn och ungdomsmedicin, BUM initieras, likt Malmö?

Ingen känner igen det här behovet. Behovet av ett sammanhållet barn och ungdomsvård efterfrågas.

Rekommendationer

Socialförvaltning Nordost behöver inrätta ytterligare två Skolfamteam, därefter är behovet tillgodosett. Stadsområdena behöver säkerställa att alla placerade barn når kunskapsmålen genom en årlig uppföljning och analys.

Marknadsföra bilden av Göteborg som attraktiv uppdragsgivare, bredda RU:s uppdrag

Uppdraget delvis genomfört. Socialförvaltningarna har en gemensam verksamhet för rekrytering och utbildning, (RU) inom ramen för familjehem Göteborg, huvudman är SF Centrum. Stadsområdena finansierar den verksamheten med varsin fjärdedel.

Utbildning och stöd till familjehemmen är alla väldigt nöjda med. [Stöd i uppdraget - Familjehem Göteborgs Stad - Göteborgs Stad \(goteborg.se\)](#). Vissa stadsområden erbjuder också stöd till de egna familjehemmen.

Rekryteringsenheten inom familjehem Göteborg RU består en medarbetare och uppfyller inte behovet, det finns behov av förstärkning. Samtliga stadsområden avsätter tid för egna rekryterare, hel eller delvisa tjänster. Centrum har två kombinerade tjänster för rekrytering, Hisingen har två riktade tjänster för rekrytering, Nordost har tre kombinerade tjänster för rekrytering och Sydväst har inga riktade tjänster, alla arbetar delvis med rekrytering.

Uppfattningen är att den ekonomiska fördelningen borde vara enligt nyckel framför allt vid fördelning av familjehem. Uppfattningen är att stadsområdena konkurrerar om familjehemmen med erfarenhet och stöd. Stadsområdena interna rekrytering bygger ofta på tillit och goda erfarenheter och referenser från andra egna familjehem.

Rekommendationer

Rekrytering inom ramen för familjehem i Göteborg behöver förstärkas och få ett ytterligare uppdrag att aktivt söka upp exempelvis civilsamhällesorganisationer. Förstärkning med ytterligare tre medarbetare. Den ekonomiska fördelningen av Familjehem Göteborg bör förändras till nyckel och fördelning av familjehem följer nyckeln. Stadsområdena har egna resurser avsatta i antingen hel eller del av tjänst för rekrytering, detta innebär sannolikt att stadsområdena konkurrerar om samma familjehem.

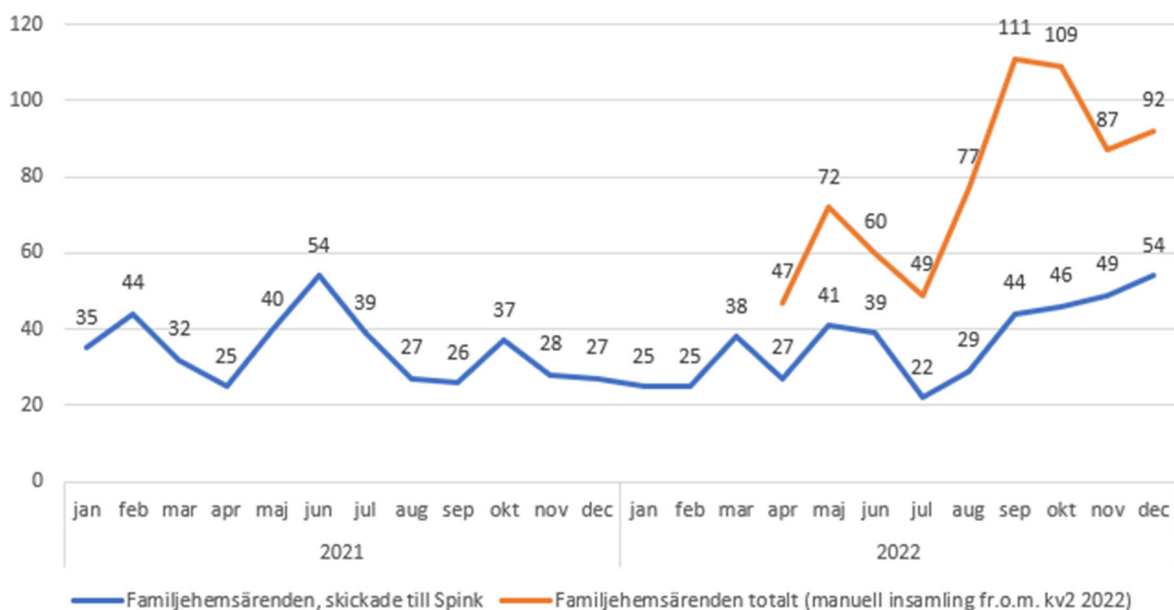
Fyra ej genomförda uppdrag

Gemensam jourfamiljehemsenhet

Uppdraget inte genomfört. Alla stadsområden ser ett behov av tydlig ledning och styrning för kvalitetssäkring av jourfamiljerna. Verksamheterna är både för och emot en gemensam jourfamiljeenhet, man framhåller vikten av att de då sitter lokalt. Verksamheten framhåller vikten av tilliten till uppdragsgivaren och den lokala kunskapen om jourfamiljehemmets kompetens. Jourfamiljerna övergår ibland till familjehem. Verksamheten har olika uppfattningar om man är solidarisk vid efterfrågan och utlåning av jourfamiljer. För närvarande har stadsområdena 44 jourfamiljehem, SF Centrum 10, SF Hisingen 10, SF Nordost 14 och SF Sydväst 14. Behovet är inte tillgodosett.

Det pågår en del utvecklingsinitiativ för stöd genom exempelvis mentorsfamiljehem med förstärkt ersättning. Verksamheten ser behov av någon slags verksamhet för akut stöd vid sammanbrott, exempelvis liknande tidigare Bryggan. Sammanbrotten följs upp per ärende, men ingen systematisk uppföljning genomförs. From 2023 mäter SPINK sammanbrotten. Statistik på sammanbrott samlas in halvårsvis, så de första siffrorna för 2023 kommer först efter sommaren. Insamlingen påbörjades under hösten 2022. Under andra halvan av 2022 skedde 49 sammanbrott i familjehem, en hyfsat tillförlitlig siffra.

Antal förfrågningar till Spink 2021-2022 och manuell inmatning om behov av familjehem

Ovan visas antal förfrågningar till Spink under 2021-2022. Den blå linjen visar de placeringsförfrågningar om externa konsulentstödda familjehem som kommer till Spink. Den orange linjen baseras på en manuell insamling som görs kvartalsvis, där enheterna fyller i samtliga ärenden som påbörjas varje månad, dvs inklusive de som skickas vidare till Spink. Så ungefär hälften av alla påbörjade ärenden skickas till Spink för att matchas med externa leverantörer. Många av dessa blir i ett senare skede återtagna, t.ex. om de lyckas hitta en matchande familj i egen regi. I snitt efterfrågas ca 78 familjehem per månad.

Jourtillgänglighet

De externa konsulentstödda familjehemsföretagen erbjuder alltid jourtillgänglighet. Åsikterna går isär om behovet av jourtillgänglighet. Eftersom stadsområdena inte erbjuder tillgänglighet på kvällar och helger anses inte behovet finnas. Diskussioner har först med Socialjouren om möjlighet till jourtillgänglighet för familjehemmen, socialjouren anses sig inte kunna erbjuda ett sådant stöd inom ramen för nuvarande verksamhet.

Rekommendationer

Staden bör ha en gemensam jourtillgänglighet kvällar och helger för de interna familjehemmen. Dialog pågår med socialjouren om den möjligheten. Ingen är intresserad av en gemensam jourfamiljehemsenhet då man menar att kunskapen och tilliten är av avgörande betydelse.

Arbetet med HR-stöd, juridiskt stöd vad gäller familjehemmens förutsättningar, arvodering, vårdnadsöverflyttning

Uppdraget ej genomfört. Socialförvaltningarna har i februari 771 uppdragstagare i form av familjehem, SF Centrum 140 och ca 40 konsulentstödda, SF Hisingen 150 och ca 99 konsulentstödda, SF Nordost 341 och 57 konsulentstödda och SF Sydväst 140 och ca 25 konsulentstödda. I februari har stadsområdena 221 konsulentstödda familjehem. Totalt är det närmare 1000 familjehem som stadsområdena har uppdrag med.

Familjehemsenheterna hanterar såväl uppdragen, genomförandeplaner som utbetalningar av arvode. Familjehemsenheterna har i princip en egen HR enhet oftast med stöd av en eller flera administratörer.

Mot bakgrund av mängden uppdragstagare i stadsområden bör även HR avsätta resurser för säkra och trygga förhållande för uppdragstagare utifrån att vara en attraktiv uppdragsgivare.

Rekommendationer

Utifrån antal uppdragstagare och inget stöd från HR funktionerna bör det avsättas stöd för familjehemsenheterna av HR. Stödet bör vara att säkerställa avtal, ersättningar och utbetalning av ersättning.

Likvärdig tillgång till anpassade öppenvårdsinsatser alternativt skapa en riktad resursenhet för familjehemsvården.

Uppdraget är inte genomfört. Det ser olika ut om familjehemsenheter har tillgång till öppenvårdsinsatser för familjehemmen inom ramen för den egna öppenvården/psykologienhet. Ett stadsområde har riktad resurs, Hisingen. Tre stadsområden har abonnemang hos Psykologienheten, Hisingen, Nordost och Sydväst. Två stadsområden kan avropa behov hos resursenhet, Centrum och Sydväst. Alla stadsområden ser behov av anpassade öppenvårdsinsatser men det finns ett motstånd till gemensam styrning utifrån fördelarna med styrning och prioriteringar på hemmaplan.

Eventuella anpassade öppenvårdsteam måste vara mobila även utifrån geografi. Det finns fördelar med en gemensam anpassat öppenvårdsteam, utifrån att kunna sätta in ett mer omfattande stöd vid risken av sammanbrott eller behov av annat omfattande stöd.

Det finns behov av att utvärdera initiativet om mentorsfamiljerna [Bechara, Isabelle & Saliba, Patricia Mentorsfamiljer som stöd till familjehemsföräldrar.docx \(diva-portal.org\)](#)

Stadsområdena behöver också undersöka former för behandlingsfamiljer för barn med komplexa behov, utifrån Socialstyrelsen rekommendationer [Behandlingsfamiljer för ungdomar med allvarliga beteendeproblem – Treatment Foster Care Oregon \(sbu.se\)](#).

Stadsområdena behöver också fortsatt undersöka Mockingbird, utvecklat i USA och England avseende Navfamilj runt sex familjehem och samordnare .

Stadsområdena har besökt Norge men behöver fortsatt fördjupa sig i modellen om det är ett lämpligt utvecklingsinitiativ Heggeli [Heggeli Barnehjem - helhetlig barneverntiltak - Oslo - Kirkens Bymisjon](#).

Rekommendationer

Familjehemsverksamheterna har behov av riktat anpassat öppenvårdsstöd. Ingen är intresserad av ha en gemensam enhet för detta ändamål. Det är då bättre att rikta ett stöd till stadsområdenas resursenheter där familjehemsenheterna kan avropa stöd. Det innebär också att medarbetarna finns i ett sammanhang för kompetensutveckling etc. Det anpassade riktade stödet behöver vara flexibelt i tid och geografi.

I större omfattning söka stöd i familjens nätverk för familjehem

Uppdraget inte genomfört. Verksamheten bedömer att det bör finnas en modern utredningsmetodik och behov av en modell för kompetensutveckling i nätverksarbetet.

Socialstyrelsen rekommenderar [Barn och unga placerade i familjehem - Socialstyrelsen](#)

Centrum använder i första hand Kälvesten. Några har utbildningen Nya Kälvesten och tycker att den metoden är bättre. Fyra familjehemssekreterare har nyligen gått utbildning i En varaktig relation och ska nu inleda sin första utbildning med denna metod. Hisingen utreder enligt Kälvesten. Nordost utreder enligt Kälvesten modellen och använder BRA-fam, samt vinjetter från Socialstyrelsen innan man bedömer om att gå vidare med utredning. Sydväst utreder enligt Kälvestens, använder även Socialstyrelsens material, BRA fam, familjehemsvinjetter. Har även medarbetare som har utbildning i den sk Nya Kälvesten, uppfattas som dyr och passar inte alla framförallt inte nätverkshem. Har även medarbetare som gått en utbildning, en varaktig relation, verksamheten prövar nu att utreda enligt den modellen men märker att den är väldigt tidskrävande. [Kälvesten \(kalvesten.com\)](http://kalvesten.com)

Socialstyrelsen rekommenderar [Nätverksplaceringar och nätverkshem - Kunskapsguiden](#)

Nätverksfamiljer behöver motiveras till familjestöd, det är ofta skamfyllt och svårighet i kontakten med biologfamiljen. Stadsområdena behöver utveckla stöd i grupp för nätverksfamiljerna.

Rekommendationer

Verksamheten behöver utreda varför man inte följer Socialstyrelsens rekommendation för bedömningsunderlag. Samtliga bör utbildas i bedömningsunderlagen som rekommenderad av Socialstyrelsen. Det finns behov av kompetensutveckling i nätverksarbete.

Uppföljningsmodell för stadens familjehemsvård

Uppdraget inte genomfört. I februari 2023 har Hisingen 65 % interna familjehem och 35 % externt köpta familjehem. Sydväst har 83 % interna familjehem och 17 % externt köpta familjehem. Nordost har 84 % interna familjehem och 16 % externt köpta familjehem. Centrum har andelen 76 % interna familjehem och 24 % externa familjehem. Andelen är ca eftersom det rör sig varje månad. (se statistikbilaga)

Stadsområdena behöver utveckla en gemensam uppföljningsmodell i samverkan med Tjänsteförvaltning Integrerad digitalisering, SKU och deltagare med mandat från verksamheten. SPNK följer from 2023 sammanbrotten. (se ovan)

Rekommendationer

SKU tillsammans med Tjänsteförvaltning Integrerad digitalisering och representanter från verksamheten bör ta fram en gemensam adekvat uppföljning för familjehemsvården.

Stöd med digitalisering

Uppdraget ej genomfört. Det finns behov av att utveckla ett forum för information till familjehemmen, anmälning till utbildningar/grupper. Det pågår ett arbete med framtagande av en APP för familjehemmen via RU. Stora behov av att kunna signera digitalt exempelvis samtycken och avtal.

Rekommendationer

Framtagande av APP för familjehem måste stämmas av med Tjänsteförvaltning Integrerad digitalisering. Verksamheten har ett stort behov av att kunna signera avtal, samtycke osv digitalt.

Bilaga 3 Sammanfattning av tidigare uppdrag

Anders Langemark lämnade 2017 över en rapport "Översyn familjehemsvården" till dåvarande sektorschefer IFO FH. Översynen skulle leda fram till förslag hur familjehemsvården i Göteborg kunde ledas och styras. Langemark belyste i översynen ett antal utvecklingsområden;

- Se över förutsättningarna för en central jourfamiljehemsenhet i första hand och i andra hand en central familjehemsenhet där jourfamiljehemsenhet ingår
- Jourtilgänglighet, stöd behövs för att beräkna adekvat beredskapsersättning – HR stöd; ekonomistöd.
- Se över förutsättningar för likvärdig tillgång till anpassade öppenvårdsinsatser riktade mot familjehemsvården alternativt skapa en resursenhet riktad mot familjehemsvården.
- Erbjuder stöd-paket på olika nivåer redan vid inledning av placeringen. Prioritera fokus på anknytning.

Dåvarande stadsdelsdirektörer (SDD) gav sektorscheferna ett uppdrag 2019 avseende den interna familjehemsvården. Uppdragets frågeställningar var att ge förslag och åtgärder på hur vi ökar andelen interna familjehemsrekryteringar samt att familjehemmen upplever att de får det stöd de behöver för att minska andelen sammanbrott.

2020 gav dåvarande sektorschefer ett ytterligare uppdrag till dåvarande områdeschefer att utifrån ovanstående utvecklingsområdena ge en lägesuppdatering. Uppdraget rapporterades i november 2020. Utgångspunkter för uppdraget:

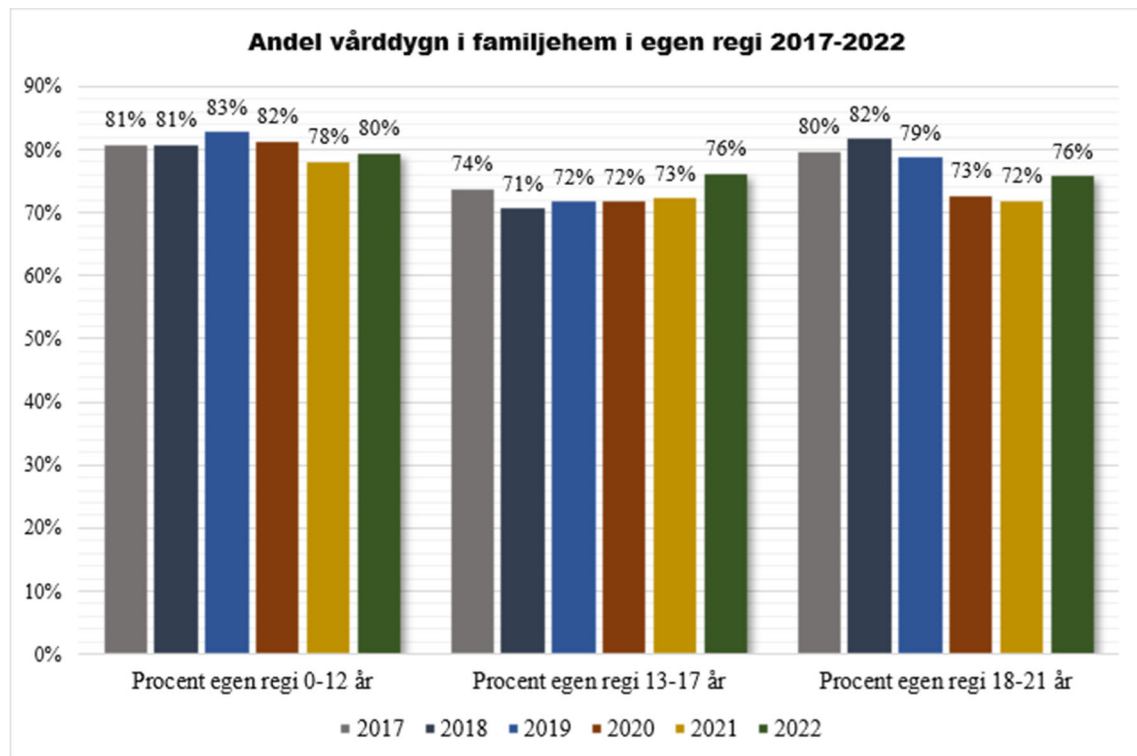
- Inventera pågående förändringsprocesser i SDF:arna som styr mot önskad målbild
- Lista och prioritera bland dessa kopplat till delkategoriens mål
- Inhämta såväl SPINK:s som kategoriteamets bilder av hur stadens familjehemsvård skall stärkas för att uppnå målet
- Analysera förbättringsåtgärderna som föreslås i genomförd konsultrapport (2017)
- Föreslå "stordriftsfördelar" för ökad styrning och samordning av stadens familjehemsverksamhet
- I uppdraget ingår inte att föreslå organisatoriska lösningar

Målbilden var "Styrning och samordning av stadens familjehemsenheter bör stärkas för att tillvarata de stordriftsfördelar som finns inom verksamheten och uppnå de mål som konkretiserats i delkategorin."

Områdescheferna rapport 2020

Målbilden är att verksamheten skall klara 75 % av familjehemsplaceringarna för målgruppen 13 – 15 år och klara 75 % av placeringarna i familjehem för åldersgruppen 0 – 12 år med så kallade komplexa behov.

Uppföljning av målbilden mellan 2017-2022

Målbilden är uppnådd för åldersgruppen 0-12 år redan år 2017, målbilden är uppnådd för åldersgruppen 13-17 år 2022.

Tre uppdrag är genomförda, uppdrag 1,9 och 10, det vill säga kvalificerat umgängesstöd, kategoriarbetet och teamarbete. Fyra av uppdragen är delvis genomförda, uppdrag 2, 3, 6, och 7 det vill säga säkerställa tillgången av Skolfam, marknadsföra bilden av Göteborg som attraktiv uppdragsgivare, gemensam uppföljningsmodell och utvecklingsarbete för nätverksplaceringar. Fyra av uppdragen är inte genomförda, uppdrag 4,5 8, och 11 det vill säga gemensam jourfamiljehemsenhet, likvärdig tillgång till öppenvård, stöd av välfärdsteknik och stöd av HR etc.

Uppdraget innebar att inventera förändringsprocesserna för att nå önskad målbild.

Arbetet pågår att se över förutsättningar för likvärdig tillgång till kvalificerat umgängesstöd inom öppenvården samt arenor för umgänge när barn behöver extra stöd och skydd alt umgängesenhet.

Arbetet pågår delvis genom att ge stöd till familjehemmen runt skolgång och hälso- och sjukvård upplevs som stor avlastning. Säkerställa tillgång till Skolfam för alla placerade barn. Kan samarbete med Barn och ungdomsmedicin initieras, likt Malmö?

Arbetet pågår att marknadsföra bilden av Göteborg som attraktiv uppdragsgivare.

Arbetet med att se över förutsättningar för en central jourfamiljsenhet behöver prioriteras. Jourtillgänglighet, stöd behövs för att beräkna adekvat beredskapsersättning – HR-stöd, ekonomistöd.

Arbetet med att se över förutsättningar för likvärdig tillgång till anpassade öppenvårdsinsatser riktade mot familjehemsvården alt skapa en resursenhet riktad mot familjehemsvården behöver prioriteras. Erbjud stöd-paket på olika nivåer redan vid inledning av placeringen. Prioritera fokus på anknytning.

Arbetet med att bredda RU:s uppdrag till att även arbeta med familjehemmens kompetensutveckling bör prioriteras. Finansieringsmodellen för RU bör vara nämndfinansierad och ej belasta familjehemsenheternas budget som nu.

Arbetet med en gemensam uppföljningsmodell för stadens familjehemsvård, exempelvis sammanbrott, andel köpt vård bör prioriteras.

Arbetet med att undersöka hur välfärdsteknik kan vara till hjälp i uppföljningsarbete samt vid behov av stöd efter kontorstid var inte lika högt prioriterat.

Arbetet med HR-stöd, juridiskt stöd vad gäller familjehemmens förutsättningar, arvodering, vårdnadsöverflyttning var inte lika högt prioriterat.

Söka familjehem i barnets utökade nätverk, skapa modell och kompetensutveckling i nätverksarbete var inte lika högt prioriterat.

Inhämta såväl SPINK:s som kategoriteamets bilder av hur stadens familjehemsvård skall stärkas för att uppnå målet.

Teamarbetet mellan familjehemssekreterare och socialsekreterare/barnsekreterare är viktigt och avgörande för en trygg och säker vård. Viktigt att organisation stödjer nära samarbete, tex genom fysisk placering. Fyra av fem familjehemsenheter är idag helt eller delvis samlokaliserade med barnsekreterare.

§ 14 0192/22

Motion av Hannah Klang (V) om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

1. Den av Hannah Klang väckta motionen bifalles.
2. Socialnämnden Centrum får i uppdrag att i samverkan med Socialnämnden Hisingen, Socialnämnden Nordost och Socialnämnden Sydväst utreda och ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras inklusive kompetensutveckling och uppföljning av familjehemmen, samt hur socialtjänsten kan ge ökat stöd och insatser till både familjehem och placerade barns ursprungsfamilj.
3. I utredningen skall ett övervägande kring att anställa familjehemssekreterare som är tillgängliga även utanför kontorstid ingå.
4. Socialnämnden Centrum får i uppdrag att i samverkan med Socialnämnden Hisingen, Socialnämnden Nordost och Socialnämnden Sydväst säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden.
5. Socialnämnderna får i uppdrag att utreda och ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden.
6. Utredningen skall även innehålla en ekonomisk konsekvensanalys om hur förslagen kan påverka Socialnämnderna.

Tidigare behandling

Bordlagt den 15 september 2022, § 31.

Handling

2022 nr 150.

Protokollsutdrag skickas till

Socialnämnderna - Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst

Uppdrag- Ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras

§ 79, N165-0739/22

Beslut

1. Socialnämnden Sydväst godkänner förvaltningens redovisning av följande uppdrag som kommunfullmäktiges gav 2022-10-06 § 14:
 - Socialnämnden Centrum får i uppdrag att i samverkan med Socialnämnden Hisingen, Socialnämnden Nordost och Socialnämnden Sydväst utreda och ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras inklusive kompetensutveckling och uppföljning av familjehemmen, samt hur socialtjänsten kan ge ökat stöd och insatser till både familjehem och placerade barns ursprungsfamilj.
 - I utredningen skall ett övervägande kring att anställa familjehemssekreterare som är tillgängliga även utanför kontorstid ingå.
 - Socialnämnden Centrum får i uppdrag att i samverkan med Socialnämnden Hisingen, Socialnämnden Nordost och Socialnämnden Sydväst säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden.
 - Socialnämnderna får i uppdrag att utreda och ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden.
 - Utredningen skall även innehålla en ekonomisk konsekvensanalys om hur förslagen kan påverka Socialnämnderna.
2. Socialnämnd Sydväst föreslår kommunstyrelsen och kommunfullmäktige att förklara ovan uppdrag fullgjorda samt översänder redovisningen till kommunstyrelsen.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige i Göteborg beslutade den 6 oktober 2022 i enlighet med en motion av Hannah Klang (V) och gav socialförvaltningarna i uppdrag att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden. Utredningen skall även innehålla en ekonomisk konsekvensanalys om hur förslagen kan påverka Socialnämnderna.

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2024-03-27

Tjänsteutlåtandet är redovisningen av de uppdrag som kommunfullmäktige gav 6 oktober 2022 om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden. Uppdragen föreslås därmed fullgjorda.

Handling

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 1 mars 2024.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Dag för justering

2024-04-08

Vid protokollet

Sekreterare

Erika Holgersson

Ordförande

Alfred Johansson (S)

Justerande

Lena Olinder (M)

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-03-01

Diarienummer N165-0739/22

Handläggare

Theresa Härsjö, Åsa Etéus

Telefon: 031-365 00 00

E-post: fornamn.efternamn@socialsydvast.goteborg.se

Redovisning av uppdrag om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden

Förslag till beslut

1. Socialnämnden Sydväst godkänner förvaltningens redovisning av följande uppdrag som kommunfullmäktiges gav 2022-10-06 § 14:
 - Socialnämnden Centrum får i uppdrag att i samverkan med Socialnämnden Hisingen, Socialnämnden Nordost och Socialnämnden Sydväst utreda och ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras inklusive kompetensutveckling och uppföljning av familjehemmen, samt hur socialtjänsten kan ge ökat stöd och insatser till både familjehem och placerade barns ursprungsfamilj.
 - I utredningen skall ett övervägande kring att anställa familjehemssekreterare som är tillgängliga även utanför kontorstid ingå.
 - Socialnämnden Centrum får i uppdrag att i samverkan med Socialnämnden Hisingen, Socialnämnden Nordost och Socialnämnden Sydväst säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden.
 - Socialnämnderna får i uppdrag att utreda och ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden.
 - Utredningen skall även innehålla en ekonomisk konsekvensanalys om hur förslagen kan påverka Socialnämnderna.
2. Socialnämnd Sydväst föreslår kommunstyrelsen och kommunfullmäktige att förklara ovan uppdrag fullgjorda samt översänder redovisningen till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige i Göteborg beslutade den 6 oktober 2022 i enlighet med en motion av Hannah Klang (V) och gav socialförvaltningarna i uppdrag att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden. Utredningen skall även innehålla en ekonomisk konsekvensanalys om hur förslagen kan påverka Socialnämnderna.

Tjänsteutlåtandet är redovisningen av de uppdrag som kommunfullmäktige gav 6 oktober 2022 om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden. Uppdragen föreslås därmed fullgjorda.

Bedömning ur ekonomisk dimension

De åtgärder som redogörs för i tjänsteutlåtandet, är pågående och planerat arbete som bedrivs av socialförvaltningarna i Göteborgs stad. Detta arbete bedöms bidra till att barn och unga i behov av familjehemsvård, får ett samlat och långsiktigt stöd. Ett stärkt stöd och skydd till barn och unga i familjehemsvård torde på sikt leda till bättre framtidsförutsättningar. Som en följd av det skulle även de framtida kostnaderna för kommunen och samhället i stort kunna minska även om det på kort sikt kan innebära ökade kostnader.

Pågående och planerade åtgärder som bedrivs av socialförvaltningarna bedöms bidra till utvecklat stöd för familjehemmen som har uppdrag genom Göteborgs stad.

Arbetet som pågår och är planerat gällande placerade barn och unga i familjehem innebär inga ytterligare ekonomiska utökningar.

För att barn och ungas behov i familjehem skall kunna tillgodoses behöver Göteborgs stad bedriva långsiktig och stabil familjehemsvård. Den organisering av familjehemsarbetet som beskrivs i tjänsteutlåtande bedöms tillgodose stabilitet och långsiktighet för barn och unga i familjehemsvård. Arbetet bedöms även kunna bedrivas inom befintlig ekonomisk ram.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension inklusive barnrättsperspektivet

Enligt barnkonventionens artikel 3 ska barnets bästa beaktas vid alla beslut som berör barn. Socialtjänstlagen, SoL, anger att det som är bäst för barnet ska vara avgörande vid beslut eller andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser för barn. Föreslagna åtgärder bidrar till barnets bästa.

Enligt barnkonventionen artikel 6 ska alla barn ha rätt till överleva, leva och utvecklas fysiskt, psykiskt, andligt, moraliskt och socialt. Enligt barnkonventionen

ska barnets överlevnad och utveckling säkerställa till det yttersta av sin förmåga. När vårdnadshavare inte kan ta ansvar för sina barn fullt ut behöver samhället stödja och skydda barn som annars riskerar en ogynnsam utveckling. Därför behöver socialförvaltningarna säkerställa stödet till alla barn och unga vid en placering utanför hemmet för en gynnsam utveckling.

Barn har rätt till sin ursprungsfamilj och föräldrarna har rätt till stöd för att kunna hantera att vara föräldrar på avstånd. Behovet av ett fungerande umgänge och tredelat föräldraskap är avgörande för stabila placeringar samt att barnet utvecklas på ett gynnsamt sätt. För att detta skall lyckas kan ytterligare stödinsatser behöva tillkomma både till barnet, ursprungsförälder samt familjehem.

Föreslagna åtgärder bidrar till att stödet till familjehemmen ökar och det bidrar indirekt därför till positiv utveckling för barnet. Ytterligare stöd till alla parter kan bidra till att sammanbrotten minskar. Utifrån att undvika HVB- placeringar som är en placeringsform som är avsedd att vara tillfällig, då forskningen tydligt visar på nackdelarna med att ett barn vistas under en längre tid på institution.

Samverkan

Information i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 20 mars 2024

Bilagor

1. Göteborgs Stads riktlinje för familjehemsvård för barn och unga

Ärendet

Tjänsteutlåtandet är en redovisning av det uppdrag som kommunfullmäktige gav till socialförvaltningarna den 6 oktober 2022 om att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden.

Uppdragen föreslås fullgjorda.

Beskrivning av ärendet

Uppdragen från kommunfullmäktige utifrån motionen från Hannah Klang (V) innebär att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden. Utredningen skall även innehålla en ekonomisk konsekvensanalys om hur förslagen kan påverka Socialnämnderna.

Begreppsförklaring

Familjehem – Ett familjehem i egen regi

Förstärkt familjehem – Ett familjehem där det finns en vuxen hemma på heltid

Nätverksfamiljehem – Ett familjehem från barnets nätverk

Konsulentstödda familjehem – Ett familjehem i privat regi

Behandlingsfamiljehem - Ett familjehem kombinerat med behandlingsinsats för barnet eller ungdomen

Mentorsfamilj – Ett erfaret familjehem som finns som stöd för ett nytt familjehem

Jourhem – Ett familjehem som tar emot ett barn med kort varsel som behöver omedelbart skydd eller stöd för en kortare period

Inledning

Socialförvaltningarna i Göteborgs stad arbetar aktivt med frågor kring barn som är placerade i familjehem. Det pågår omfattande genomlysningar av barn och unga i samhällsvård på nationell nivå. Bland annat publicerades i november 2023 från Socialdepartementet *SOU 2023:66 För barn och unga i samhällsvård*. Syftet med uppdraget är att säkerställa att barn och unga som placeras utanför det egna hemmet skall garanteras trygghet, säkerhet och i övrigt en god vård.

Socialstyrelsen har också fått ett uppdrag av regeringen att utveckla stödet till kommunerna i deras stöd och kontakt med familjehem, i syfte att utöka antalet familjehem och förbättra kunskapen i familjehemsvården (se [Regeringen stärker familjehemsvården - Regeringen.se](#))

Socialförvaltningarna följer kontinuerligt utvecklingen gällande forskning och lagstiftning inom området.

I kommunfullmäktige fattades nyligen beslut om den reviderade riktlinjen för familjehemsvården för att på bästa sätt överensstämma med gällande lagstiftning och de utmaningar som finns inom familjehemsvården, se bilaga. Riktlinjen ger förutsättningar för att arbetet med familjehemsvården sker likvärdigt i staden och ett gemensamt arbete för implementering av riktlinjen kommer att ske i socialförvaltningarna.

De fyra socialförvaltningarna driver många frågor gemensamt i staden även om de i grunden är autonoma nämnder. Delar av det gemensamma arbetet är beslutat av de fyra direktörerna för socialförvaltningarna och framgår av *kategoriplanen för barn och unga*. Genom kategoriplanen omhändertas utvecklingen av familjehemsvården där arbete pågår med att utveckla arbetet med familjehem i egen regi och utreda förutsättningar för övergång till familjehem egen regi.

Syfte med kategoriplanen är att Göteborgs Stad ska erbjuda insatser som möter barn och ungas behov. Insatserna ska föregås av en rättssäker och kvalitativ handlägningsprocess. Utbudet av insatser ska vara ändamålsenligt och insatserna ska erbjudas tidigt, vara av god kvalitet, till rätt pris och likvärdiga över staden. Ett tydligt fokus 2024 är arbetet med nätverksfamiljehem och att minska familjehem i privat regi.

Förslag på förbättrade villkor och förslag till ökade informationskampanjer att rekrytera fler familjehem i egen regi

Situationen i samhället har utvecklats och förändrats under åren vilket även förändrat förutsättningarna för familjehemsvården. Det är idag ovanligt att det i en familj finns en vuxen hemma på heltid. Även ekonomin för hushållen har förändrats, vilket innebär att det är få hushåll som har ett eller två rum över i sin bostad, som bedöms vara en grundförutsättning för att ta emot ett placerat barn. Familjehemsuppdraget har också förändrats i sin karaktär utifrån omfattningen av de sociala problem som idag finns i samhället och för de barn som behöver skyddas. Detta gör att det idag är utmaningar att rekrytera samt erbjuda rätt stöd till familjehem.

Utökning av arvode och omkostnader

2023-01-01 justerades riktlinjerna kring arvode och omkostnader för familjehem från Sveriges kommuner och regioner (SKR). Eftersom höjningen började gälla 2023-01-01 är det för tidigt att se effekten av höjningen. SKR fortsätter parallellt även sitt omfattande arbete med att öka kommunernas möjligheter till rekrytering av lämpliga familjehem.

Om Göteborg Stad gör ytterligare ökning av SKR:s befintliga arvoden kan detta leda till att privata företag också ökar sina arvoden till de konsulentstödda familjehemmen. Detta skulle eventuellt då bidra till ytterligare kostnadsökningar

för kommunen. Det går inte heller med en absolut säkerhet att prognosticera vad en ökning kan innebära för kommunernas möjligheter att rekrytera lämpliga familjehem. Bedömningen är därför att en arvodeshöjning inte kommer gynna rekryteringen av familjehem.

Däremot finns det anledning att utreda om Göteborgs stad skall erbjuda familjehem förlorad arbetsinkomst vid nyplacering vilket innebär att en familjehemsförälder kan vara hemma med det placerade barnet på heltid en period. Det kan möjliggöra en tryggare inskolning och förutsättningar för barn och vuxna att få en stabil grund att bygga på, vilket i sin tur kan bidra till färre sammanbrott och en stabilare placering. Individuella bedömningar bör göras för varje enskilt barn. Ett arbete för lika bedömning omhändertas av socialförvaltningarna.

Förstärka rekryteringsfunktionerna inom Familjehem Göteborg, rekrytering och utbildning (RU)

RU består av tre utbildare inom familjehemsvård, en rekryterare och en kommunikatör med deltidstjänst. Uppdraget är att rekrytera, utbilda och bedriva kampanjer för rekrytering av familjehem för samtliga fyra socialförvaltningar men som är placerat inom socialnämnd Centrum.

RU tog 2021 fram en reklamkampanj i samarbete med en reklambyrå. Kampanjen har efter det använts kontinuerligt på bland annat sociala medier. Tack vare kampanjen ökade intresseanmälningarna för att bli familjehem, kontaktfamilj och kontaktperson med 131 % under slutet av 2021. Kampanjen har där efter använts löpande för att rekrytera fler familjehem för hela Göteborgs stad.

Rekrytering inom ramen för RU behöver kontinuerligt följas upp och arbete pågår för att marknadsföra Göteborgs stad som en bra uppdragsgivare för familjehem.

RU arbetar med kompetensutveckling och har tagit fram en *kompetenstrappa* för att familjehemmen och jourhemmen skall kunna följa sin kunskapsutveckling under pågående uppdrag. Det är viktigt med utbildning och gemensamma aktiviteter för uppdragstagarna, och det råder samsyn över staden om att det ger Familjehem Göteborg hög grad av tillit. Hög grad av tillit och nöjdhet hos uppdragstagarna fungerar också som ett rekryteringsverktyg, när familjehemmen väljer uppdragsgivare.

Förstärkt stöd till familjehemmen efter kontorstid

Familjehemmen erhåller idag kontinuerlig handledning på kontorstid genom sin familjehemssekreterare via den socialförvaltning som de tillhör. På kvällar och helger kan akuta situationer hanteras av socialjouren men inte i form av handledning till familjehemmen. Utifrån rekrytering av familjehem framhålls ofta behovet av dygnet runt-stöd, men efter påbörjat uppdrag används det i liten grad. Frågan är angelägen och omhändertas av socialförvaltningarna inom ramen för

kategoriplansarbetet då utökningen av HVB hem i egen regi även skulle kunna utgöra stöd till familjehemmen på kvällar och helger. I Sydväst har arbetet påbörjats med så kallade ”mentorsfamiljehem”. Det innebär att ett erfaret familjehem fungerar som mentor för andra familjehem, där tillgängligheten är dygnet runt.

Förstärka med riktat anpassat öppenvårdstöd för familjehemmen

Varje socialförvaltning har möjlighet att genom sin interna resursenhet ge ytterligare stöd till familjehemmen. När ett barn eller ungdom är placerad på annan ort ges stödet genom exempelvis den andra kommunens resursenhet. Befintlig struktur för samverkan bedöms till viss del tillgodose behovet av öppenvård till familjehemmen. Stödet behövs inför, under och efter placering. Stöd i egen regi bedöms som mindre kostsam än genom privat regi.

Möjlighet att köpa tjänster från Psykologenheten för ytterligare stöd till familjehemmen för samtliga socialförvaltningar finns. Psykologenheten är en intern resurs som är organiserad under socialförvaltningen Hisingen och finansieras genom köp- och sälj, på enheten arbetar legitimerade psykologer som i samråd med barnsekreterare och familjehemssekreterare kan stötta barnet, ursprungsförälder och familjehemmet.

Umgängesenhet inklusive kompetensutveckling

Förvaltningarna genomför kontinuerlig kompetensutveckling utifrån umgänge och umgängesstöd till medarbetarna. Utbildningssatsningarna utgår från senaste forskning och kunskapsstöd från Socialstyrelsen, och ges till såväl familjehemssekreterare som myndighetsutövande socialsekreterare som handlägger beslut om umgänge.

Umgängesenheten i Göteborg stad inrättades 2021 och uppfyller cirka en tredjedel av behovet av kvalificerat umgängesstöd. För att säkerställa likvärdigt stöd för kvalificerat umgänge, flexibilitet för umgänge, kvällar och helger föreslås kontinuerlig uppföljning av Umgängesenheten för att möta efterfrågan i staden.

Stellamottagningen är en mottagning för föräldrar till placerade barn som idag består av två medarbetare. Stellamottagningen har i perioder varit hårt belastad och haft lång kö. Behov av utökade resurser för Stellamottagningen behöver utredas mer.

Umgängesenheten och Stellamottagningen är en resurs för hela staden och är organiserad under socialförvaltning Sydväst och består idag av sex årsarbetare varav en är metodhandledare.

En nyligen avslutad forskning och utveckling-projekt som syftar till att förbättra stödet till biologiska föräldrarna, [”Förälder på avstånd”](#) och det tredelade föräldraskapet är ett angeläget kompetensområde. Att involvera föräldrar i de delar som det går och ge dem stöd, inför, under och efter placering är en viktig del utifrån barnets bästa.

Säkerställa tillgången till SkolFam-team

Tillgången till SkolFam-team behöver kontinuerligt följas upp då behoven skiftar över tid. I dagsläget saknas det i staden två SkolFam-team för att behovet skall vara tillgodosett. Det är av yttersta vikt att socialförvaltningarna hjälps åt för att säkerställa tillgången till SkolFam-team över staden. Statistik följs av samordnare för SkolFam och utvärderas kontinuerligt.

SkolFam erbjuds från och med årsskiftet 2024 även till barn i anpassad grundskola.

Kompetensutveckling bedömningsmetoder

Göteborg Stad arbetar med Socialstyrelsens bedömningsmetoder BRA-fam och Familjevinjetterna som bygger på empirisk forskning samt familjehemsutredares erfarenheter och kunskaper. Den huvudsakliga utredningsmetoden som används är *Kälvesten* och till det läggs även referenstagning, registerutdrag och hembesök till. Därefter gör socialtjänsten den samlade bedömningen om aktuell familj är lämplig som familjehem.

7 december 2023 fattade kommunfullmäktige i Göteborg Stad beslut om reviderad riktlinje för familjehemsvården för barn och unga. Riktlinjen är reviderad utifrån gällande lagstiftning och aktuell forskning, och socialförvaltningarna är ålagda att följa gällande riktlinje.

Digitalisering

Utifrån att digitaliseringen får större inverkan i samhället behöver även Familjehem Göteborg vara med i utvecklingen. Familjehemmen har inte någon anställning i Göteborgs stad, utan ett uppdrag och erhåller arvode samt omkostnad. Socialförvaltningarna ser ett behov av utökat administrativt stöd till familjehemsenheterna, där fokus bör vara den digitala utvecklingen. Ett sådant exempel är att skicka avtal till familjehemmen genom mina meddelande samt att familjehemmen kan signera avtalen digitalt.

Socialförvaltningarna ser även behov av ytterligare digitaliseringen, för att på så vis vara en mer attraktiv uppdragsgivare. Vilket socialförvaltningarna fortsätter att arbeta med under 2024.

Förvaltningens bedömning

Göteborgs stad är uppdragsgivare för ca 1 000 familjehem, som har hand om ca 1150 barn och unga. För barn som av olika skäl inte kan växa upp i sin biologifamilj är familjehemmens stabilitet och uthållighet en avgörande faktor för barnets uppväxt. Barn behöver trygga och förutsägningsbara vuxna. Det är ett stort ansvar att öppna sitt hem för ett barn som av olika skäl inte kan bo med sina föräldrar.

En del barn bor i sitt familjehem tills att barnet slutar gymnasiet och en del barn bor under en kortare period. Att vara familjehem är ett komplext uppdrag. En del barn har komplexa behov som familjehemsföräldern ska kunna hantera. Barnet skall också ha umgänge med ursprungsfamilj och släkt.

För att barnet skall få det så trygg och stabilt i familjehemmet som möjligt, behöver de tre delade föräldraskapet vara dominerande. Familjehemmet behöver få stöd i hela placeringen för barnets bästa.

Det pågående arbetet i Göteborgs stad är adekvata, kvalitetshöjande och omhändertar uppdragets intentioner. Ovanstående arbete med familjehemsvården i Göteborgs stad är samverkade över staden.

För att barn och ungas behov i familjehem skall kunna tillgodoses behöver Göteborgs stad bedriva långsiktigt och stabil familjehemsvård. Den organisering av familjehemsarbetet som beskrivs i tjänsteutlåtande bedöms tillgodose stabilitet och långsiktighet för barn och unga i familjehemsvård. Arbetet bedöms även kunna bedrivas inom befintlig ekonomisk ram.

Bedömningen är därför att uppdragen om *att ta fram förslag på hur villkoren för familjehem kan förbättras samt säkerställa att stödet till familjehemmen blir likvärdigt över staden* omhändertas genom socialförvaltningarnas pågående arbete som beskrivs i tjänsteutlåtandet och att uppdragen därmed är fullgjorda.

Beslutet ska skickas till:

Kommunstyrelsen

Åsa Etéus

Avdelningschef

Annika Ljungh

Förvaltningsdirektör